

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

SPECIALISTIČNO DELO

**VPLIV FINANCIRANJA DRUŽBE Z OMEJENO
ODGOVORNOSTJO NA NJENE
RAČUNOVODSKE IZKAZE**

IZJAVA

Študent Boštjan Pečenko izjavljam, da sem avtor tega specialističnega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom profesorja Marka Hočevarja in skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim objavo specialističnega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, 16.06.2003

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1. RAČUNOVODSKI IZKAZI DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO	3
1.1. BILANCA STANJA	3
1.1.1. AKTIVA OZIROMA SREDSTVA	4
1.1.2. PASIVA OZIROMA OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	6
1.2. IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	8
1.2.1. PRIHODKI	10
1.2.2. ODHODKI	11
1.3. IZKAZ FINANČNEGA IZIDA	12
1.3.1. FINANČNI TOKOVI PRI POSLOVANJU	14
1.3.2. FINANČNI TOKOVI PRI NALOŽBENJU	14
1.3.3. FINANČNI TOKOVI PRI FINANCIRANJU	15
1.4. IZKAZ GIBANJA KAPITALA	15
2. VIRI FINANCIRANJA	17
2.1. DOLŽNIŠKI KAPITAL	19
2.1.1. KREDIT	20
2.1.2. LEASING	22
2.1.3. FAKTORING	24
2.1.4. BANČNA GARANCIJA	26
2.1.5. DOKUMENTARNI AKREDITIV	28
2.1.6. POMEN DOLŽNIŠKEGA KAPITALA ZA DRUŽBO Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO	29
2.2. TRAJNI KAPITAL	30
2.2.1. OSNOVNI KAPITAL	30
2.2.2. AKUMULIRANI KAPITAL	31
2.2.3. POSOJILA DRUŽBENIKOV DRUŽBI	31
2.2.4. TIHI DRUŽBENIK(I)	32
2.2.5. FINANCIRANJE Z DOBAVITELJI IN KUPCI	33
2.2.6. POMEN TRAJNEGA KAPITALA ZA DRUŽBO Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO	34
2.3. TVEGANI KAPITAL	35
2.3.1. TIPI SKLADOV TVEGANEGA KAPITALA	36
2.3.2. POSLOVNI ANGEL(I)	37
2.3.3. POMEN TVEGANEGA KAPITALA ZA DRUŽBO Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO	38
2.4. DRŽAVNA PODPORA IN SUBVENCIONIRANJE	39
2.4.1. JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ MALEGA GOSPODARSTVA	39
2.4.2. DRŽAVNE POMOČI DRUGIH INSTITUCIJ	41
2.4.3. REGIONALNE IN LOKALNE POMOČI	41
2.4.4. FINANČNE POMOČI IN POSPEŠEVALNE INSTITUCIJE	43

3. VPLIV FINANCIRANJA DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO NA NJENE RAČUNOVODSKE IZKAZE	44
3.1. PRIMER BILANCE STANJA, IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA IN IZKAZA FINANČNEGA IZIDA	45
3.2. VPLIV DOLŽNIŠKEGA KAPITALA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE	51
3.2.1. VPLIV NA BILANCO STANJA	51
3.2.2. VPLIV NA IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	52
3.2.3. VPLIV NA IZKAZ FINANČNEGA IZIDA	53
3.2.4. VPLIV NA IZKAZ GIBANJA KAPITALA	55
3.3. VPLIV TRAJNEGA KAPITALA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE	56
3.3.1. VPLIV NA BILANCO STANJA	56
3.3.2. VPLIV NA IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	57
3.3.3. VPLIV NA IZKAZ FINANČNEGA IZIDA	57
3.3.4. VPLIV NA IZKAZ GIBANJA KAPITALA	58
3.4. VPLIV TVEGANEGA KAPITALA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE	59
3.4.1. VPLIV NA BILANCO STANJA	59
3.4.2. VPLIV NA IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	59
3.4.3. VPLIV NA IZKAZ FINANČNEGA IZIDA	59
3.4.4. VPLIV NA IZKAZ GIBANJA KAPITALA	59
3.5. VPLIV DRŽAVNE PODPORE NA RAČUNOVODSKE IZKAZE	60
3.6. MEDSEBOJNI VPLIV SPREMEMBE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV	60
3.6.1. VPLIV SPREMEMBE KAPITALA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE IN MEDSEBOJNA SOODVISNOST	60
3.6.2. VPLIV DOLGOROČNIH OBVEZNOSTI IZ FINANCIRANJA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE IN MEDSEBOJNA SOODVISNOST	61
4. PRAKTIČEN POMEN POZNAVANJA VPLIVA FINANCIRANJA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE	63
4.1. ANKETIRANJE DVAJSETIH DRUŽB Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO	63
4.1.1. POZNAVANJE VIROV FINANCIRANJA	64
4.1.2. POZNAVANJE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV	66
4.1.3. POZNAVANJE OZIROMA PREPOZNAVANJE VPLIVA VIROV FINANCIRANJA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE	67
4.2. UGOTOVITEV	69
5. SKLEP	70
6. LITERATURA	71
7. VIRI	74
PRILOGE	

KRATICE

ZGD	Zakon o gospodarskih družbah
SBIC	Small Business Investment Company
SBA	Small Business Administration
JSMG	Javni sklad Republike Slovenije za razvoj malega gospodarstva
MSP	Mala in srednja podjetja
TIPO	Agencija Republike Slovenije za gospodarsko promocijo in tuje investicije
PCMG	Pospeševalni center za razvoj malega gospodarstva

UVOD

Poznavanje računovodskih izkazov oziroma bilance stanja, izkaza poslovnega izida, izkaza finančnega izida in izkaza gibanja kapitala je temelj za uspešno vodenje podjetja. Prav tako je poznavanje virov financiranja in vpliva le-teh na računovodske izkaze ključnega pomena, da podjetje preživi na začetku poslovne poti in se kasneje uspešno razvija.

Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida sta obvezna računovodska izkaza, ki jih morajo izdelati vse družbe. Izkaz finančnega izida in izkaz gibanja kapitala pa sta računovodska izkaza, ki pa sta obvezna le pri velikih in srednjih gospodarskih družbah ter družbah, ki so prisotna na borzi vrednostnih papirjev.

Viri sredstev so pravne in fizične osebe, ki so poslovnemu sistemu s svojimi finančnimi naložbami ali dobavami omogočile sredstva. S takšno opredelitvijo virov sredstev moremo zajeti precej več kot samo vlagatelje kapitala in tiste, ki poslovnemu sistemu dajejo posojila. Pri poslovanju se pojavljajo še dobavitelji materiala in storitev, do katerih ima poslovni sistem sprotne obveznosti. Potem so tu lahko obveznosti do zaposlenih itd (Hočevar, Igličar, Zaman, 2001, str. 63).

Poslovni sistem mora v vsakem trenutku imeti vrednost sredstev enako obveznosti do virov sredstev. Obveznosti do virov sredstev namreč kažejo stanje financiranja podjetja (Hočevar, Igličar, Zaman, 2001, str. 64).

Obveznosti do virov sredstev sestavljajo:

- Kapital
- Pasivne časovne razmejitve
- Dolgovi

Namen naloge je ugotoviti, kako vpliva posamezna oblika financiranja na računovodske izkaze oziroma na bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in izkaz finančnega izida ter kako podjetniki poznajo vire financiranja, računovodske izkaze in vpliv financiranja v praksi.

Podjetniki oziroma lastniki in/ali direktorji predvsem malih podjetij, kot naprimer družb z omejeno odgovornostjo naj bi poznali načine financiranja, ročnost financiranja, celotne stroške virov financiranja in ne nazadnje tudi optimalno strukturo financiranja. Poleg samih virov financiranja naj bi podjetniki poznali same računovodske izkaze in s tem vplive virov financiranja na računovodske izkaze in medsebojno soodvisnost teh izkazov.

Menim, da se večina podjetnikov odloči za obliko financiranja, ki jim jo priporočajo znanci in prijatelji, ki pa v večini primerov nimajo nujno izkušenj iz samega financiranja. Poleg tega se veliko podjetnikov odloči za take vire financiranja, ki

izgledajo na začetku poceni, v nadaljevanju pa se pokažejo še skriti stroški, kar v končni fazi dejansko podraži financiranje.

Cilj specialističnega dela je ugotoviti,

- kako vpliva oblika financiranja na računovodske izkaze oziroma na bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz finančnega izida in izkaz gibanja kapitala ter medsebojno soodvisnost,
- ali lastniki in/ali direktorji družb z omejeno odgovornostjo poznajo računovodske izkaze ter vpliv financiranja nanje, ter
- kako pomembno je poznavanje vpliva financiranja na samo poslovanje podjetja

Specialistično delo se bo po eni strani upiralo na teoretična spoznanja in zakonitosti, ki so temelj računovodskih izkazov ter vpliva različnih oblik financiranja nanje, po drugi strani pa se bo opiralo na empirične analize in ugotovitve s pomočjo ankete in lastnega znanja. Poskušal bom empirični del oziroma ugotovitve iz ankete in lastnega znanja povezati s teoretičnim delom in priti do ugotovitve, kako podjetniki (lastniki in/ali direktorji) poznajo vpliv financiranja na računovodske izkaze.

1. RAČUNOVODSKI IZKAZI DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO

Po prenovljenih računovodskih standardih obstajajo štiri računovodski izkazi, s katerimi se družba predstavlja javnosti: bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz finančnega izida in izkaz gibanja kapitala (Zadravec, 2003, str. 23).

Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida sta obvezna računovodska izkaza, ki jih morajo izdelati vse družbe. Izkaz finančnega izida in izkaz gibanja kapitala pa sta računovodska izkaza, ki pa sta obvezna le pri velikih in srednjih gospodarskih družbah ter družbah, ki kotirajo na borzi vrednostnih papirjev.

1.1. BILANCA STANJA

Bilanca stanja je računovodsko poročilo o uresničeni vrednosti in sestavi sredstev in obveznosti do virov sredstev določenega poslovnega sistema za določeni trenutek (Turk, Melavc, 2001, str. 445).

Bilanca stanja nam kaže na določen dan obračunskega obdobja premoženjsko sliko družbe in je sestavljena dvostransko tako, da ima dve med seboj uravnoteženi strani, v katerih mora biti resnično in pošteno izkazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov za določeno poslovno leto (Zadravec, 2003, str. 28).

Sestavljajo jo aktiva oziroma sredstva in pasiva oziroma obveznosti do virov sredstev. V skladu z računovodskim standardom SRS 24, razvrščamo aktivo po hitrosti obračanja med stalna in gibljiva sredstva, znotraj te razvrstitve pa po obliki med stvari, pravice in denar. Pasivo pa delimo po obliki na kapital in dolgove, po zapadlosti pa na dolgoročne in kratkoročne obveznosti.

To pomeni, da aktiva prikazuje premoženje podjetja, medtem ko pasiva prikazuje obveznosti do virov, ki so potrebni za financiranje premoženja podjetja.

Tabela št. 1: Bilanca stanja

SREDSTVA	OBVEZNOST DO VIROV SREDSTEV
A. Stalna sredstva	A. Kapital
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva	I. Vpoklicani (osnovni) kapital
II. Opredmetena osnovna sredstva	II. Kapitalske rezerve
III. Dolgoročne finančne naložbe	III. Rezerve iz dobička
B. Gibljava sredstva	IV. Preneseni čisti dobiček
I. Zaloge	V. Prenesena čista izguba
II. Poslovne terjatve	VI. Čisti dobiček poslovnega leta
Dolgoročne poslovne terjatve	VII. Čista izguba poslovnega leta
Kratkoročne poslovne terjatve	VIII. Prevrednotovalni popravki kapitala
III. Kratkoročne finančne naložbe	B. Rezervacije
IV. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina	C. Finančne in poslovne obveznosti
C. Aktivne časovne razmejitve	I. Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti
	II. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti
	D. Pasivne časovne razmejitve

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o., 2003

1.1.1. AKTIVA OZIROMA SREDSTVA

Za neposredno uresničevanje gospodarskih ciljev so potrebna sredstva v obliki denarja, stvari in pravic. Znesek in sestava sredstev sta odvisna od vrste in obsega dejavnosti. Obseg potrebnih sredstev za poslovanje se med podjetji zelo razlikuje.

Sredstva, ki jih ima poslovni sistem, stalno spreminjajo svojo pojavno obliko, torej se preoblikujejo. Nekatera sredstva se lahko zadržujejo v kaki pojavni obliki dalj časa ali pa celo stalno. Vendar je njihovo bistvo praviloma v preoblikovanju, in sicer s prenašanjem svoje vrednosti na ustvarjene učinke. Ena se spreminjajo počasneje, druga hitreje in jih zato razvrščamo med stalna ali dolgoročna sredstva in gibljava ali kratkoročna sredstva (Turk, Melavc, 1994, str.89).

Stalna ali dolgoročna sredstva

Stalna ali dolgoročna sredstva so sestavljena iz neopredmetenih dolgoročnih sredstev, opredmetenih osnovnih sredstev in dolgoročnih finančnih naložb.

Neopredmetena dolgoročna sredstva delimo na dolgoročne razmejene stroške in dolgoročne naložbe. Dolgoročni razmejeni stroški so tisti stroški, ki nastanejo pred pričetkom delovanja pravne osebe ali pred pričetkom proizvodnje nekega novega

proizvoda. Dolgoročne naložbe pa so dobro ime, ki je presežek nabavne vrednosti kupljenega podjetja nad določljivo vrednostjo pridobljenih sredstev, zmanjšano za dolgove podjetja. Poleg dobrega imena sestavljajo dolgoročne naložbe še koncesije, patenti, licence, blagovne znamke in podobne materialne pravice.

Opredmetena osnovna sredstva so tista sredstva,

- ki jih podjetje poseduje, da lahko z njimi opravlja dejavnost ali pa vzdržuje in popravlja druge takšne stvari;
- ki jih podjetje pridobi ali izdelava z namenom, da jih bo uporabilo samo;
- ki niso namenjena prodaji v okviru rednega delovanja in
- ki jih ima podjetje v lasti ali finančnem najemu (Zadravec, 2003, str. 42).

Poleg vsega zgoraj naštetega spada med opredmetena osnovna sredstva tudi drobní inventar, katerega doba uporabnosti je daljša od enega leta in posamična nabavna vrednost ne presega tolarske vrednosti 500 evrov.

Dolgoročne finančne naložbe so sredstva, ki jih ima podjetje, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, dolgoročno povečalo svoje finančne prihodke oziroma prihodke iz financiranja. Dolgoročne finančne naložbe se delijo na naložbe v delnice drugih podjetij, naložbe v delnice bank, dolgoročna dana posojila in dolgoročni depoziti.

Gibljava ali kratkoročna sredstva

Gibljava ali kratkoročna sredstva se delijo na zaloge, dolgoročne poslovne terjatve, kratkoročne poslovne terjatve, kratkoročne finančne naložbe, denarna sredstva in aktivne časovne razmejitve.

Kot zaloge razumemo med obratnimi sredstvi stvari, ki so v skladišču. V vrednost zalog štejemo tudi tiste stvari, ki so dane v dodelavo ali pa v manipulacijo kooperantom, kakor tudi stvari na poti (Zadravec, 2003, str. 65).

Dolgoročne poslovne terjatve so tiste terjatve, ki nastajajo pri prodaji na kredit z dolgoročnim rokom odplačila. Poleg tega pa sem štejemo še dolgoročne dane predujme.

Kratkoročne poslovne terjatve so tiste terjatve, ki zapadejo vplačilo v največ enem letu in tisti del dolgoročnih terjatev, ki zapadejo v plačilo v obračunskem letu.

Kratkoročne finančne naložbe so tiste finančne naložbe, ki se povrnejo v manj kot enem letu.

Denarna sredstva so tista sredstva, ki so v podjetju kot gotovina v blagajni ali pa dobroimetje na računih v bankah in drugih finančnih organizacijah ter prejeti čeki.

Aktivne časovne razmejitve so kratkoročni odloženi stroški in prehodno nezaračunani prihodki, ki ob svojem nastanku še ne bremenijo dejavnosti oziroma še nimajo stroškovnega nosilca.

1.1.2. PASIVA OZIROMA OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV

Obveznosti do virov sredstev oblikujejo pasivno stran bilance stanja, iz katere izhaja oblika financiranja sredstev v aktivni (Zadravec, 2003, str. 81).

Obveznosti do virov sredstev so razmerja poslovnega sistema do drugih pravnih in fizičnih oseb kakor tudi do lastnikov poslovnega sistema. S poslovanjem namreč nastajajo razmerja poslovnega sistema do vlagateljev kapitala, do tistih, ki so dali posojilo, do dobaviteljev materiala in storitev, do zaposlenih za neizplačane plače in do tistih, ki so udeleženi pri delitvi dobička. To pomeni, da če nam sredstva v aktivni bilance stanja dajejo odgovor na vprašanje »kaj«, nam viri sredstev v pasivi bilance stanja dajejo odgovor na vprašanje »od kod« (Turk, Melavc, 1994, str. 100).

Obveznost do virov sredstev se deli na kapital, dolgoročne rezervacije, dolgoročni dolgovi, kratkoročni dolgovi in pasivne časovne razmejitve.

Kapital

Kapital je obveznost do lastnikov, ki pred prenehanjem podjetja ne zapade v plačilo. Kapital delimo na:

- Osnovni kapital, ki je nominalno opredeljen v statutu podjetja in so ga temu ustrezno vpisali oziroma vplačali lastniki le tega.
- Rezerve so namensko zadržan del čistega dobička, ki služi poravnavanju možnih izgub v prihodnjih letih ter povečanju osnovnega kapitala. Rezerve se oblikujejo, dokler ne dosežejo 10% vrednosti osnovnega kapitala oziroma vrednosti določene s statutom družbe.
- Preneseni čisti dobiček ali izguba je tisti čisti dobiček ali izguba družbe, ki ga je ustvarila v preteklih poslovnih letih v izkazu poslovnega izida in je viden v kapitalu v obliki povišanja ali znižanja kapitala, ter ni bil razporejen niti v rezerve ali porabljen kako drugače
- Splošni prevrednotovalni popravek kapitala omogoča izražanje vrednosti osnovnega kapitala, kapitalskih rezerv, rezerv iz dobička in prenesenega čistega dobička ali izgube iz prejšnjih let v spremenjeni kupni moči tolarja, merjeni na podlagi spremembe vrednosti evra (Zadravec, 2003, str. 86).
- Posebni prevrednotovalni popravek kapitala se pojavlja zaradi okrepitve opredmetenih osnovnih sredstev, dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb ter tudi zaradi oslabitve dolgoročnih in kratkoročnih dolgov do njihovega odplačila.

- Nerazdeljeni čisti dobiček ali izguba poslovnega leta je dobiček ali izguba, nastala v tekočem poslovnem letu, od katerega še ni bil obračunan davek od dobička in tudi ne ugotovljen čisti dobiček (Zadravec, 2003, str. 88).

Dolgoročne rezervacije

Dolgoročne rezervacije so dolgoročne pasivne časovne razmejitev, ki se oblikujejo za obveznosti, ki bodo nastale v obdobju daljšem od enega leta. Oblikujejo se na podlagi dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov, dolgoročno vnaprej vračunanih odhodkov, dolgoročno odloženih prihodkov in slabega imena.

Dolgoročni dolgovi

Dolgoročni dolgovi so pripoznane obveznosti v zvezi s financiranjem lastnih sredstev, ki jih je treba vrniti oziroma poravnati, zlasti v denarju, v obdobju daljšem od leta dni (Zadravec, 2003, str. 93).

Dolgoročne dolgove delimo na dolgoročne finančne obveznosti in dolgoročne poslovne obveznosti. Dolgoročne finančne obveznosti so dolgoročno dobljena posojila in dolgoročno dobljene vloge v obliki joint venture. Dolgoročne poslovne obveznosti so dolgoročni blagovni krediti, dolgoročne varščine in dolgoročne obveznosti iz finančnega najema.

Kratkoročni dolgovi

Kratkoročni dolgovi so pripoznane obveznosti v zvezi s financiranjem lastnih sredstev, ki zapadejo v plačilo v roku, krajšem od enega leta, ker jih mora podjetje poravnati sproti, najkasneje pa v enem letu.

Kratkoročne dolgove delimo na kratkoročne finančne obveznosti in kratkoročne poslovne obveznosti. Kratkoročne finančne obveznosti so kratkoročno dobljena posojila in kratkoročno izdani vrednostni papirji, razen izdanih čekov. Kratkoročne poslovne obveznosti so evidentirani dobljeni predujmi za prodane poslovne učinke, kratkoročne obveznosti do dobaviteljev, zaposlenih in države ter kratkoročne obveznosti do razdelitve poslovnega izida.

Pasivne časovne razmejitev

Pasivne časovne razmejitev so kratkoročno za največ dvanajst mesecev vnaprej vračunani stroški oziroma odhodki in kratkoročno odloženi prihodki, ki jih v računovodstvu izkazujemo ločeno (Zadravec, 2003, str. 98).

1.2. IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

Izkaz poslovenega izida je temeljni računovodski izkaz, ki prikazuje, koliko prihodkov je podjetje ustvarilo v enem letu, koliko je bilo odhodkov in kakšen poslovni izid ustreza takšnemu poslovanju (Zadravec, 2003, str. 103).

Med prihodke in odhodke prištevamo vse poslovne dogodke ob njihovem nastanku, z njihovim obračunom in ne ob njihovem plačilu. Izkaz poslovnega izida temelji na zaračunani prodaji in ne na plačani prodaji. Pod zaračunano prodajo razumemo trenutek, v katerem blago pravno preide v kupčeve roke in kateremu sledi izdaja računa. Pri plačani prodaji bi med prihodke šteli le tisto prodajo in odposlane proizvode, za katere smo prejeli plačilo (Zadravec, 2003, str. 103).

Poslovni izid je razlika med prihodki in odhodki in je lahko pozitiven ali negativen. V primeru, da je pozitiven, govorimo o dobičku, medtem ko negativni poslovni izid pomeni izgubo.

Tabela št. 2: Izkaz poslovnega izida

A. Čisti prihodki od prodaje
I. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na domačem trgu
II. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na domačem trgu
III. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na tujem trgu
IV. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na tujem trgu
B. Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
C. Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
Č. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve
D. Subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije in drugi prihodki, ki so povezani s poslovnimi učinki
E. Drugi poslovni prihodki
F. Kosmati donos od poslovanja
G. Poslovni odhodki
I. Stroški blaga, materiala in storitev
II. Stroški dela
III. Odpisi vrednosti (amortizacija)
IV. Drugi poslovni odhodki
H. Dobiček iz poslovanja
I. Izguba iz poslovanja
J. Finančni prihodki
I. Finančni prihodki iz deležev
II. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev
III. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev
K. Finančni odhodki
I. Prevrednotovalni finančni odhodki
II. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti
L. Davek iz dobička iz rednega delovanja
M. Čisti dobiček iz rednega delovanja
N. Čista izguba iz rednega delovanja
O. Izredni prihodki
I. Subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki
II. Drugi izredni prihodki
P. Izredni odhodki
I. Kritje izgube iz prejšnjih obdobj
II. Drugi izredni odhodki
R. Dobiček zunaj rednega delovanja
S. Izguba zunaj rednega delovanja
Š. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja
T. Drugi davki
U. Celotni dobiček

V. Celotna izguba
Z. Davki skupaj
Ž. Čisti dobiček obračunskega obdobja
X. Čista izguba obračunskega obdobja

Vir: Izkaz poslovnega izida podjetja KOL d.o.o., 2003

1.2.1. PRIHODKI

Prihodki so nasprotje odhodkom in skupaj z njimi oblikujejo poslovni izid v določenem obračunskem razdobju. Opredeljeni so s prodajno vrednostjo prodanih količin (brez DDV), zajemajo pa tudi nekatere izredne postavke, ki prav tako povečujejo poslovni izid (Hočevar, Igličar, Zaman, 2001, str. 107).

Prihodki so povečanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki povečanj sredstev ali zmanjšanja dolgov. To pomeni, da je prihodek v poslovnem procesu posledica prodaje zalog in opravljenih storitev in s tem povečanja terjatev in priliva denarja. Dolgovi, ki so ob nastanku vplivali na povečanje zalog ali povečanje stroškov, ob svojem zmanjšanju zaradi opustitve njihove poravnave prav tako povečujejo prihodke (Zadravec, 2003, str. 106).

Prihodke delimo na poslovne, finančne in izredne.

Poslovni prihodki

Med poslovne prihodke prištevamo prihodke od prodaje lastnih poslovnih učinkov, to je proizvodov in storitev, prihodke iz prodaje trgovskega blaga in materiala ter druge prihodke, ki se nanašajo na pridobljene podpore za prodane količine (Turk, Melavc, 1994, str. 75).

Finančni prihodki

Finančni prihodki se pojavljajo v povezavi z dolgoročnimi in kratkoročnimi naložbami pa tudi v zvezi z njihovimi terjatvami. Sestavljajo jih obračunane obresti in deleži v dobičku drugih pa tudi prevrednotovalni finančni prihodki. Razčlenjujejo se na finančne prihodke, ki niso odvisni od poslovnega izida drugih, na primer prejete obresti in finančne prihodke, ki so odvisni od poslovnega izida drugih (Zadravec, 2003, str. 111).

Izredni prihodki

Izredni prihodki so pridobljene vrednosti v obračunskem obdobju in nastanejo ob izrednem povečanju sredstev in izrednem zmanjšanju obveznosti do virov sredstev. Izredni prihodki se nanašajo na nekaj, kar povečuje poslovni izid posameznega leta

zaradi popravkov nečesa, kar se je pojavilo že v prejšnjem letu ali kar je v danem letu neobičajno (Hočevar, Igličar, Zaman, 2001, str. 112).

1.2.2. ODHODKI

Odhodki so nasprotje prihodkom in skupaj z njimi oblikujejo poslovni izid v določenem obračunskem razdobju. Nanašajo se na prodane količine, s katerimi so pridobljeni prihodki, zajemajo pa tudi nekatere druge postavke zunaj stroškov in nabavnih vrednosti, ki prav tako zmanjšujejo poslovni izid. Poenostavljeno bi jih lahko obravnavali kot žrtvovane vrednosti za doseganje prihodkov kot pridobljenih vrednosti (Hočevar, Igličar, Zaman, 2001, str. 97).

Prav tako kot prihodke, tudi odhodke razdelimo na poslovne, finančne in izredne.

Poslovni odhodki

Poslovni odhodki so poslovni stroški, ki so povezani s prodajo proizvodov, storitev, trgovskega blaga in materiala. Vključujejo stroške materiala, blaga in storitev, kamor sodi nabavna vrednost prodanega blaga, stroški dela, amortizacije, odpisi obratnih sredstev in drugi odhodki poslovanja (Zadravec, 2003, str. 119).

Finančni odhodki

Finančni odhodki so odhodki za financiranje in odhodki za naložbenje. Prve sestavljajo zlasti stroški prejetih obresti, drugi pa imajo predvsem naravo odhodkov od prevrednotenja terjatev in dolgov z namenom ohranitve vrednosti, ali prevrednotovalnih finančnih odhodkov zaradi oslabitve finančne naložbe (Zadravec, 2003, str. 119).

Izredni odhodki

Izredne odhodke sestavljajo neobičajne postavke in rezervacije za kritje izgube, če je verjetno, da bodo prihodnji dogodki potrdili, da bo po upoštevanju vseh možnih rešitev na dan bilance stanja prišlo do izgube in je mogoče njen znesek zanesljivo oceniti. Neobičajne postavke kot izredni odhodki izhajajo iz dogodkov ali poslov, ki so drugačni kot v rednem delovanju podjetja ter se ne pričakujejo redno ali večkrat (Zadravec, 2003, str. 122).

Med izredne prihodke spada tudi prevrednotovalni popravek poslovnega izida zaradi ohranitve kupne moči kapitala.

1.3. IZKAZ FINANČNEGA IZIDA

Izkaz finančnega izida je temeljni računovodski izkaz, v katerem so resnično in pošteno prikazane spremembe stanja denarnih sredstev in njihovih ustreznikov za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja (Zadravec, 2003, str. 135).

Z izkazom finančnega izida predstavljamo pritoke in odtoke finančnih sredstev podjetja s podatki iz izkaza stanja in izkaza uspeha. S tem pojasnujemo vpliv financiranja, investiranja, definciranja in dezinvestiranja na spremembe stanja denarnih sredstev od začetka do konca obračunskega obdobja. Izkaz finančnega izida je preimenovan prejšnji izkaz finančnih tokov v povezavi z izkazom denarnih tokov (Zadravec, 2003, str. 23).

V izkazu finančnega izida so skozi najrazličnejše spremembe prihodkov in odhodkov, sredstev in obveznosti do virov sredstev, prikazani vplivi na končno stanje denarnih sredstev, ki pa je enako vsoti gotovine v blagajni, knjižnega denarja na računu pri banki in gotovine na poti ter denarnih ustreznikov (čeki) (Zadravec, 2003, str. 135).

Izkaz finančnega izida daje uporabnikom informacijo, kako podjetje pridobi neka denarna sredstva ter kako jih porabi. Poleg tega nam pokaže, kakšno je bilo njihovo stanje na začetku in kakšno je na koncu poslovnega obdobja. Vse spremembe sredstev in obveznosti do virov sredstev nastanejo zaradi različnih finančnih aktivnosti, kot so dezinvestiranje in novo financiranje ter na drugi strani investiranje in definciranje.

Tabela št. 3: Izkaz finančnega izida

A. Začetno stanje denarnih sredstev na dan 1.1.
B. Finančni tokovi pri poslovanju
<i>I. Pritoki pri poslovanju</i>
Poslovni prihodki
Izredni prihodki, ki se nanašajo na poslovanje
Začetne manj končne poslovne terjatve
Začetne manj končne aktivne krat. časovne razmejitve
<i>II. Odtoki pri poslovanju</i>
Poslovni odhodki brez amortizacije in dolg. rezervacij
Izredni odhodki, ki se nanašajo na poslovanje
Davki iz dobička
Končne manj začetne zaloge
Začetni manj končni poslovni dolgovi
Začetne manj končne pasivne krat. časovne razmejitve
<i>III. Prebitek pritokov ali odtokov pri poslovanju</i>
C. Finančni tokovi pri naložbenju
<i>I. Pritoki pri naložbenju</i>
Finančni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje
Izredni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje
Pobotano zmanjšanje neopredmetenih dolg. sredstev
Pobotano zmanjšanje opredmetenih osnovnih sredstev
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih naložb
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih naložb
<i>II. Odtoki pri naložbenju</i>
Finančni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje
Izredni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje
Pobotano povečanje neopredmetenih dolg. sredstev
Pobotano povečanje opredmetenih osnovnih sredstev
Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih naložb
Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih naložb
<i>III. Prebitek pritokov ali odtokov pri naložbenju</i>
D. Finančni tokovi pri financiranju
<i>I. Pritoki pri financiranju</i>
Finančni prihodki, ki se nanašajo na financiranje
Izredni prihodki, ki se nanašajo na financiranje
Povečanje kapitala
Pobotano povečanje dolgoročnih rezervacij
Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih dolgov
Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih dolgov
<i>II. Odtoki pri financiranju</i>

Finančni odhodki, ki se nanašajo na financiranje
Izredni odhodki, ki se nanašajo na financiranje
Zmanjšanje kapitala
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih rezervacij
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih dolgov
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih dolgov
Zmanjšanje obveznosti do lastnikov iz delitve dobička
<i>III. Prebitek pritokov ali odtokov pri financiranju</i>
E. Končno stanje denarnih sredstev na dan 31.12.

Vir: Izkaz finančnega izida podjetja KOL d.o.o., 2003

1.3.1. FINANČNI TOKOVI PRI POSLOVANJU

Finančne tokove pri poslovanju tvorijo pritoki pri poslovanju in odtoki pri poslovanju.

Pritoke pri poslovanju sestavljajo poslovni prihodki, izredni prihodki, ki se nanašajo na poslovanje, začetne manj končne poslovne terjatve in začetne manj končne aktivne kratkoročne časovne razmejitve.

Odtoke pri poslovanju pa sestavljajo poslovni odhodki brez amortizacije in dolgoročnih rezervacij, izredni odhodki, ki se nanašajo na poslovanje, davki iz dobička, končne manj začetne zaloge, začetni manj končni poslovni dolgovi in začetne manj končne pasivne kratkoročne časovne razmejitve.

Prebitek pritokov pri poslovanju je razlika med pritoki in odtoki pri poslovanju, medtem ko je prebitek odtokov pri poslovanju razlika med odtoki in pritoki pri poslovanju.

1.3.2. FINANČNI TOKOVI PRI NALOŽBENJU

Finančne tokove pri naložbenju tvorijo pritoki pri naložbenju in odtoki pri naložbenju.

Pritoke pri naložbenju predstavljajo finančni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje, izredni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje, pobotano zmanjšanje neopredmetenih dolgoročnih sredstev, pobotano zmanjšanje opredmetenih osnovnih sredstev, pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih naložb in pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih naložb.

Odtoke pri naložbenju pa predstavljajo finančni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje, izredni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje, pobotano povečanje neopredmetenih dolgoročnih sredstev, pobotano povečanje opredmetenih osnovnih sredstev, pobotano povečanje dolgoročnih finančnih naložb in pobotano povečanje kratkoročnih finančnih naložb.

Prebitek pritokov pri naložbenju je razlika med pritoki in odtoki pri naložbenju, medtem ko je prebitek odtokov pri naložbenju razlika med odtoki in pritoki pri naložbenju.

1.3.3. FINANČNI TOKOVI PRI FINANCIRANJU

Finančne tokove pri financiranju tvorijo pritoki pri financiranju in odtoki pri financiranju.

Pritoke pri financiranju predstavljajo finančni prihodki, ki se nanašajo na financiranje, izredni prihodki, ki se nanašajo na financiranje, povečanje kapitala, pobotano povečanje dolgoročnih rezervacij, pobotano povečanje dolgoročnih finančnih dolgov in pobotano povečanje kratkoročnih finančnih dolgov

Odtoke pri financiranju pa predstavljajo finančni odhodki, ki se nanašajo na financiranje, izredni odhodki, ki se nanašajo na financiranje, zmanjšanje kapitala, pobotano zmanjšanje dolgoročnih rezervacij, pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih dolgov, pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih dolgov in zmanjšanje obveznosti do lastnikov iz delitve dobička.

Prebitek pritokov pri financiranju je razlika med pritoki in odtoki pri financiranju, medtem ko je prebitek odtokov pri financiranju razlika med odtoki in pritoki pri financiranju.

1.4. IZKAZ GIBANJA KAPITALA

Izkaz gibanja kapitala je nadgradnja nekdanjega prikaza razdelitve čistega dobička ali poravnave izgube v obdobju, s katerim se je končal izkaz poslovnega izida, dodan pa mu je prikaz sprememb še ostalih sestavin kapitala. Izkaz gibanja kapitala prikazuje gibanje posameznih sestavin kapitala v poslovnem letu. Pojavi gibanj posameznih sestavin kapitala so v izkazu gibanja kapitala prikazani kot: začetno stanje, premiki v kapital, premiki v kapitalu, premiki iz kapitala in končno stanje (Zadravec, 2003, str. 24).

Sestava kapitala:

I. Vpoklicni kapital

- a) Osnovni kapital
- b) Nevpoklicni kapital

II. Kapitalske rezerve

III. Rezerve iz dobička

- a) Zakonske rezerve

- b) Rezerve za lastne deleže
- c) Statutarne rezerve
- d) Druge rezerve iz dobička

IV. Preneseni čisti poslovni izid

- a) Preneseni čisti dobiček
- b) Prenesena čista izguba

V. Čisti poslovni izid poslovnega leta

- a) Čisti dobiček poslovnega leta
- b) Čista izguba poslovnega leta

VI. Prevrednotovalni popravki kapitala

- a) Splošni prevrednotovalni popravki kapitala
- b) Posebni prevrednotovalni popravki kapitala

Izkaz gibanja kapitala je le dopolnilo bilanci stanja in izkazu poslovnega izida, kajti prikaže kako se je kapital gibal, če primerjamo končno stanje tekočega leta z začetnim stanjem tekočega leta oziroma končnim stanjem preteklega leta.

Tabela št. 4: Izkaz gibanja kapitala

Gibanje kapitala	Vpoklicni (Osnovni) kapital	Kapitalske rezerve	Rezerve iz dobička	Preneseni čisti dobiček	Čisti dobiček poslovnega leta	Prevrednotovalni popravek kapitala	Skupni kapital
A. Začetno stanje na dan 01.01.							
B. Premiki v kapital							
Vnos čistega poslovnega izida							
Vnos zneska posebni prevred. popravek kapitala							
C. Premiki v kapitalu							
Druge prerazporeditve sestavin kapitala							
D. Premiki iz kapitala							
Izplačilo dividend in nagrad za preteklo leto							
E. Končno stanje na dan 31.12.							

Vir: Izkaz gibanja kapitala podjetja KOL d.o.o.; 2003

2. VIRI FINANCIRANJA

Odločitev za financiranje podjetja ne zahteva le presoje o potrebni višini dodatnih virov, ampak predvsem odločitev o načinu financiranja. Financiranje podjetja v širšem smislu razumemo z vidika pridobivanja finančnih sredstev in za nas bo pomemben vpliv le-teh sredstev na računovodske izkaze.

Katerakoli investicija, ki jo podjetje izbere, zahteva določena finančna sredstva. Ta sredstva lahko podjetje pridobi na različne načine. Prva delitev razmejuje vire financiranja na notranje in zunanje. Drugi vidik pa financiranje deli na financiranje z lastniškim in financiranje z dolžniškim kapitalom (Fuster, Corbi, Bešter, 1997, str. 9).

Notranji in zunanji viri financiranja

V okviru **financiranja z notranjimi viri** oziroma **samofinanciranjem** si podjetje finančne vire zagotavlja s pomočjo svojega poslovanja. Temeljni viri notranjega financiranja so:

- Zadržani dobiček. Podjetje uporabi zadržani dobiček za financiranje svojega podjetja
- Amortizacija. Podjetje pridobi (zadrži) denarna sredstva pridobljena na račun obrabe stalnih sredstev
- Tihe rezerve. Podjetje oblikuje tihe rezerve na podlagi prenizko izkazanega dobička. Prenizko izkazan dobiček lahko podjetje doseže s pospešeno amortizacijo osnovnih sredstev, nižjega vrednotenja zalog itd.
- Rezervacije. Podjetje rezervira del dobička za kritje stroškov, ki bodo šele nastali.

Financiranje z notranjimi viri nam omogoča finančno samostojnost in plačilno sposobnost (likvidnost), vendar do določene mere. V primeru financiranja rastočih poslov ta vir ne zadošča. Potrebno je dodatno zadolževanje.

Zunanje financiranje poteka predvsem preko finančnega sistema. Podjetje pridobiva sredstva s pomočjo posredovanja finančnih posrednikov, ki na trgu iščejo presežna sredstva in jih za določeno provizijo posojajo ali posredujejo deficitnim celicam. Lahko pa ta sredstva podjetje pridobi tudi neposredno od suficitnih celic. Na tej podlagi lahko financiranje razdelimo v tri skupine (Fuster, Corbi, Bešter, 1997, str. 15):

- Pridobivanje sredstev na finančnem trgu. Podjetje pridobi finančna sredstva s prodajo različnih vrednostnih papirjev ali pa z bančnimi posojili.
- Zadolževanje pri dobaviteljih in kupcih. Pri dobaviteljih se lahko kratkoročno zadolžimo z odlogom plačila nakupa, dolgoročno pa z najemom blagovnega kredita. Pri kupcih pa se podjetje lahko financira s predplačili za bodoče dobave.
- Posebne oblike zunanjega financiranja. Te posebne oblike financiranja so leasing, faktoring in določen niz vnaprejšnjih plačil.

Financiranje z lastniškim in dolžniškim kapitalom

Ta delitev izhaja iz bilance stanja, in sicer iz strukture pasive oziroma obveznosti do virov sredstev, ki jo sestavljata lastniški in dolžniški kapital. Z vidika podjetja lastniški kapital predstavljajo prihranki, ki so jih vanj vložili lastniki. Dolžniški kapital pa je pridobljen od upnikov.

Financiranje z lastniškim kapitalom je financiranje z lastnimi sredstvi vlagateljev, ki jim dajejo pravico do donosa po poplačilu posojilodajalcev in pravico do odločanja o poslovanju družbe. Prednost takega financiranja je neobremenjenost tekočega poslovanja podjetja.

V splošnem lahko vire lastniškega financiranja delimo na podlagi različnosti nosilcev posameznih vrst kapitala, njihovega različnega odnosa do podjetja, v katerega vlagajo kapital in različnih pravno organizacijskih oblik, v katerih sodelujejo s podjetjem, v tri skupine (Smith, 1992, str. 274):

- Delniški kapital. Delniški kapital daje zakonito lastništvo in pravico do nadzora nad podjetjem. Razlog za tovrstno financiranje ni le v izboljšanju finančnega položaja, ampak tudi v pridobivanju boljše tržnosti samega podjetja.
- Neformalni rizični kapital. Z njim se financira predvsem zgodnje faze rasti podjetja. Neformalni rizični kapital predstavlja skupina individualnih investitorjev, ki se s svojim znanjem, izkušnjami in predvsem kapitalom vključujejo v operativno poslovanje podjetja.
- Tvegani kapital. Tvegani kapital so sredstva, ki jih vlagatelji investirajo predvsem v hitro rastoča podjetja, ki imajo potencial, da nekega dne postanejo vodilna na svojem področju.

Financiranje z dolžniškim kapitalom je najbolj pogost način financiranja malega gospodarstva s pomočjo izposojenega denarja, po vnaprej znani ceni. Pri tem nastane upniško dolžniško razmerje.

Najpogostejši instrumenti so:

- Vire financiranja pri dolžniškem financiranju delimo na neformalne in formalne. Glede ročnosti jih delimo na kratkoročne in dolgoročne. Najpogostejša oblika dolžniškega financiranja je bančni kredit.
- Alternativno bančnim kreditom predstavljajo komercialni zapisi za premoščanje kratkoročne likvidnosti. Izdajajo jih predvsem velika podjetja z visoko kreditno sposobnostjo.
- Druga alternativa bančnim kreditom je tudi kredit drugih finančnih institucij, ki financirajo bolj tvegane posle, katerih banke ne bi.
- Pomemben vir financiranja za mala podjetja so tudi vse oblike državne pomoči preko skladov razvojnega in raziskovalnega značaja in preko drugih podpornih

institucij (podjetniški inkubatorji, podjetniške cone, tehnološki parki ipd.). Pogosto gre za regresiranje obrestne mere in programe zaposlovanja in usposabljanja.

Posamezni viri se med seboj razlikujejo glede na:

- način financiranja,
- poseganje investitorja v vodenje podjetja,
- način realizacije pričakovanih donosov,
- ceno sredstev in primernost posameznega vira glede na stopnjo v finančnem ciklu podjetja.

Vsaka stopnja v razvoju podjetja na nek način pogojuje primernost posameznega vira financiranja in po drugi strani še bolj dostopnost vira, kar je povezano s stopnjo tveganja in s tem z odločitvijo investitorjev in kreditorjev o obliki financiranja (bančni kredit, leasing, kupci, dobavitelji).

2.1. DOLŽNIŠKI KAPITAL

Najpogostejši vir financiranja malega gospodarstva je dolžniški kapital. Pri dolžniškem kapitalu med najemnikom dolžniškega kapitala in ponudnikom takšnega kapitala nastane upniško razmerje, ki se konča na ta način, da najemnik vrne posojeno glavnico in plača običajno fiksno dogovorjene obresti. Pri tem ni značilno, da bi ponudnik kapitala posegel v upravljanje podjetja, ki najema dolžniški kapital. Svojo finančno naložbo poizkuša zavarovati na druge načine, med katerimi je najbolj pogosto vpisovanje hipoteke na premoženje, s katerim razpolaga najemnik dolžniškega kapitala (Glas et al., 2000, str. 344).

Vire financiranja pri dolžniškem financiranju delimo glede na ročnost na kratkoročne in dolgoročne. Kratkoročni vir financiranja je tisti vir, ki zapade v plačilo v manj kot enem letu, medtem ko je dolgoročni vir financiranja tisti, ki zapade v plačilo v času, ki je daljši od enega leta.

Nadaljna delitev je delitev virov financiranja na formalne in neformalne. Formalni vir financiranja so financiranja s strani uradnih institucij (npr. banke), medtem ko so neformalni viri financiranja financiranja s pomočjo sorodnikov, prijateljev, poslovnih partnerjev itd.

Najbolj pogosta oblika dolžniškega kapitala so bančni krediti¹.

¹ V vsakdanji uporabi in tudi ekonomski literaturi pogosto zamenjujemo besedi kredit in posojilo. Že v rimskem pravu sta imela izraza različen pomen. Posojilo je samo vrsta kupčije, s katero med strankama nastane kreditno razmerje. Vsaka kupčija, pri kateri se stranki dogovorita, da sta dajatev in nasprotna dajatev časovno razmaknjeni, imata za posledico nastanek kreditnega razmerja in s tem upnika in dolžnika (Ribnikar, 1994, str. 7).

2.1.1. KREDIT

Podjetnik lahko zaprosi za kredit pri katerikoli banki ali drugi inštituciji. Oblike jamstva, pogoji in cena kredita pa so odvisni od komitenta do komitenta. Pogoji in cena kredita se razlikujejo in so odvisni od bonitete komitenta, kreditne sposobnosti, njegovega poslovnega sodelovanja z banko, kvalitete in realnosti poslovnega načrta, likvidnosti in verjetnosti sprotnega odplačevanja anuitet, oblike zavarovanj, odplačilne dobe kredita, viri sredstev (razpisi občinskih skladov in republiškega sklada za razvoj malega gospodarstva), torej od rizičnosti naložbe. S tem problemom so zlasti srečujejo novo nastala podjetja, ki nujno potrebujejo denar za začetek dejavnosti, zato so nekatere banke, čeprav redke, čedalje več pozornosti namenile kreditiranju novih perspektivnih podjetij. Banke so sicer pripravljene prevzeti rizik ob za to ustrezni ceni. Pri tem pa še vedno ostaja osnovni cilj banke poplačilo kredita in obresti.

Bistvena delitev kreditov je z vidika dospelosti na kratkoročne in dolgoročne kredite.

Kratkoročni krediti so namenjeni financiranju tekočega poslovanja podjetij, predvsem nabavi materiala, blaga in storitev, financiranju proizvodnje, zalog, terjatev iz poslovanja ter vzdrževanju likvidnosti. Posojila iz tujih virov so praviloma namenjena uvozu blaga in storitev, konverziji v tolarje ali poravnavi obveznosti do tujine. Doba vračanja je do enega leta.

Klasične oblike kratkoročnega kreditiranja so:

- kredit za gibliva sredstva so namenjeni financiranju tekočega poslovanja,
- kredit za financiranje proizvodnje so namenjeni financiranju vlaganj v določeno vrsto proizvodnje. Banka jih odobrava predvsem za financiranje proizvodnje ali pripravo blaga in storitev za izvoz ter za financiranje kmetijske proizvodnje,
- kredit za financiranje zalog so namenjeni nabavi in vzdrževanju rednih, izrednih in sezonskih zalog, potrebnih za proizvodnjo ali za nadaljnjo prodajo,
- kredit za financiranje terjatev do kupcev so namenjeni financiranju poslovnega subjekta od nastanka terjatev do prejema plačila. Med najbolj tipične sodijo krediti za izvoz blaga in storitev, kapitalnih dobrin (opreme, strojev, transportnih sredstev) in izvajanje investicijskih del v tujini. Te kredite banka tudi refinancira v sodelovanju s Slovensko izvozno družbo.
- kredit za zagotavljanje likvidnosti so namenjeni premeščanju krajših likvidnostnih zagat. Banka odobrava dve vrsti likvidnostnih kreditov: kratkoročni kredit z rokom

vračila do enega meseca in limit, ki ga odobrimo kot dovoljeno negativno stanje na transakcijskem računu za določeno obdobje (največ za eno leto).

- kredit za plačilo uvoza blaga in storitev se odobravajo občasno po ugodnejših pogojih. Krediti so lahko tolarski ali devizni, njihova ponudba pa je odvisna od položaja na deviznem trgu in devizne likvidnosti banke.

- kredit za odpiranje akreditivov z odloženim plačilom omogočajo odpiranje dokumentarnih akreditivov z odloženim plačilom brez kritja, saj mora komitent zagotoviti sredstva šele na dan plačila z akreditivom. Krediti so namenjeni komitentom z dobro boniteto, saj dejansko črpanje ni natančno predvideno.

- lombardni kredit se odobravajo na podlagi zastave vrednostnih papirjev ali vezanega depozita pri banki,

- Poslovna kartica je namenjena zaposlenim, ki so pooblaščen za plačevanje z denarjem pravne osebe oziroma zasebnika. Slednja morata biti komitenta banke. Poslovna kartica nadomešča gotovinska plačila in plačila na osnovi izdanih naročilnic pravnim in fizičnim osebam, ki so podpisnice pogodbe o plačevanju s kartico doma in na tujem. S poslovno kartico je mogoče tako doma kot v tujini dvigovati gotovino na bančnih avtomatih in v bankah, ki podpirajo to storitev.

Dolgoročni kredit so namenjeni nakupu, gradnji in adaptaciji poslovnih prostorov ter financiranju nakupa strojev in opreme. Doba vračanja je od 3 do 10 let, najpogosteje pa 5 let. Posamezne banke različno interpretirajo dolgoročni kredit – kredit, daljši od enega leta je za nekatere banke dolgoročen, druge pa kredite med enim in tremi leti smatrajo za srednjeročne.

Poznamo več oblik dolgoročnega kreditiranja:

- investicijsko,
- hipotekarno,
- zemljiško in
- gradbeno posojilo.

O investicijskem kreditu kot dolgoročni obliki kreditiranja banke govorimo takrat, ko banka ne prejme posebnih zavarovanj, temveč ji za zavarovanje rabi le posojilna pogodba. Ker je odgovornost banke pri investicijskemu kreditiranju velika in je tudi tveganje večje, zahteva banka podrobno dokumentacijo o investiciji. Zato je dokumentacija, ki jo mora predložiti podjetje, specifična in obsežnejša kot pri kratkoročnih kreditih. Poleg tega mora podjetje predložiti banki še potrjen investicijski program, predračun amortizacije, zaključni račun za preteklo leto, zadnji periodični obračun, morebitne garancije in drugo dokumentacijo.

Hipotekarni kredit je dolgoročni kredit namenjen predvsem financiranju dolgoročnih investicij, ki se zavaruje s hipoteko. Hipoteka pomeni v splošnem pomenu zastavno pravico na nepremičnini. Hipotekarni kredit torej sodi v kategorijo realnih kreditov, kar pomeni, da njegova višina ni odvisna toliko od kreditne sposobnosti kreditojemalca, ampak od vrednosti nepremičnine, ki se zastavlja za zavarovanje posojila. Banka zahteva zavarovanje z vpisom hipoteke na nepremičnino z vknjižbo v zemljiško knjigo (ali na kupoprodajno pogodbo pri notarju) v določenem razmerju vrednosti odobrenega kredita proti vrednosti nepremičnine. Razmerje je odvisno od bonitete kreditojemalca, lokacije nepremičnine in podobno. Največkrat je razmerje od 1:1,5 do 1:3. To pomeni za kredit v višini 10 mio SIT je potrebna zastava nepremičnine v vrednosti od 15 do 30 mio SIT. Obdobje vračila hipotekarnega kredita je od 15 do 30 let. Taka posojila pravnim osebam ponujajo predvsem hipotekarne banke, ki pa jih v Sloveniji ni.

V Sloveniji poznamo le dolgoročne kredite, ki se zavarujejo z nepremičnino, pri čemer je predpogoj, da je kreditojemalec kreditno sposoben. Obdobje vračanja takih kreditov je prav tako od 7 do 10 let, le izjemoma do 15 let.

Zelo pomembno je, da podjetje financira dolgoročna sredstva z dolgoročnimi viri, kot so kapital in dolgoročni krediti, ter kratkoročna sredstva s kratkoročnimi viri, kot so kratkoročni krediti.

2.1.2. LEASING

Leasing je posebna oblika najema (zakupa) investicijske opreme (redkeje tudi surovin ali materiala) za določen čas. Pri tem se najemodajalec obveže, da bo najemojemalcu dal v začasno uporabo določeno stvar in v zvezi z njo opravil določena dela. Najemojemalec se obvezuje, da bo po izteku dogovorjenega roka: (1) stvar vrnil, (2) podaljšal pogodbo ali pa (3) stvar odkupil (Potočnik, 1996, str. 338).

Leasing je za dajalca bolj varna oblika financiranja kot za banko bančno posojilo, saj pri leasingu predmet pogodbe ostane v njegovi lasti. Med tujimi leasinškimi hišami nastopajo tudi tako imenovani captive leasingi, ki so v lasti tujih proizvajalcev, praviloma avtomobilskih družb. Te z njihovo pomočjo povečujejo prodajo svojih izdelkov. Tako so slovenskim leasinškim hišam zaprli dostop do najbolj prestižnih avtomobilskih znamk, razen Renaulta.

Leasing lahko razdelimo na operativni in finančni leasing. Razmejitev obeh je zelo pomembna, saj se ti dve obliki računovodsko in davčno obravnavata povsem različno. Kljub temu pa je ločevanje pogosto nejasno. Zato lahko leasinško podjetje ali leasingojemalec, ki sta bila prepričana, da sta sklenila pogodbeno razmerje za eno vrsto leasinga, ob prihodu davčnega inšpektorja presenečeno ugotovita, da sta se zmotila.

Nekatera leasinska podjetja pa omenjeno pomanjkljivost izrabljajo, da se čim bolj prilagodijo željam kupcev.

V zadnjem času je značilno uveljavljanje tako imenovanega **operativnega leasinga**, ki ga naša računovodska stroka imenuje poslovni najem. Gre za leasing, ki je nasprotje oziroma zbirni pojem za ostale pojavne oblike leasinga. Stroški stvari, dane v leasing praviloma niso v celoti pokriti z obročnimi odplačili lasingojemalca, saj je pogodbeno obdobje krajše od uporabne življenjske dobe predmeta pogodbe. Leasingodajalec se v tem primeru zanaša na t.i. preostalo vrednost stvari, dane v leasing, ki nastopa v bilanci neto investiranja in kot postavka tudi v oblikovanju dobička. Med značilnostmi operativnega leasinga velja omeniti tudi običajno neomejene možnosti preklica pogodbe z običajnimi odpovednimi roki. Leasingodajalec evidentira stvar, dano v leasing, pri sebi kot opredmeteno osnovno sredstvo (Kocbek et al., 1997, str. 451).

Operativni leasing pa je zelo zanimiv za podjetja in njihova službena vozila, saj gre za zunajbilančno financiranje. Tako lahko podjetja sorazmerno preprosto obnavljajo svoj vozni park in prihranijo pri plačilu DDV, saj ga plačujejo le v okviru mesečnih najemn in ne za celotno vrednost vozila. Zato se pričakuje, da se bo tovrstno financiranje še bolj razširilo.

Finančni leasing je vsak leasinski posel, pri katerem gre predvsem za financiranje uporabe predmeta pogodbe za daljši del njegove življenjske dobe. Leasingojemalec ima pravico do uporabe predmeta pogodbe, leasingodajalec pa do njega obdrži lastninsko pravico. Razdelitev uporabe in pravice lastništva zaradi financiranja je nujna značilnost finančnega leasinga. Predmet finančnega leasinga (stvar, dana v leasing) se računovodsko evidentira oziroma prikazuje kot osnovno sredstvo pri leasingojemalcu navkljub dejstvu, da ostaja pravni lastnik stvari leasingodajalec (Grilc, 1996, str. 160). Grilc poudarja, da je finančni leasing imanentna in tipična pojavna oblika leasinga.

Finančni leasing ima nekoliko podobnosti s kreditom, ki je veliko bližji potrošniku in bolj poznan. Pri komercialnih vozilih zakon o DDV omogoča davčnim zavezancem povrnitev DDV, poleg tega si lahko obračunavajo amortizacijo in izkoristijo investicijsko olajšavo pri davku na dobiček.

Najbrž se bo v prihodnje spremenila sestava leasinga. V Sloveniji pri leasingu vozil še vedno prevladuje finančni leasing. Zakonodaji pa sta si tako različni, da so nemške pogodbe operativnega leasinga, prevedene v slovenski jezik, po mnenju poznavalcev skorajda identične pogodbam slovenskega finančnega leasinga, kar delno pojasni problem.

Pričakovanja v zvezi z rastjo operativnega leasinga so v Sloveniji precej velika. Sploh še zato, ker je že opaziti spremembe v miselnem vzorcu Slovencev. Menda je čedalje več

ljudi, za katere lastništvo nad vozilom ni več tako pomembno kot nekoč, temveč bolj prevladuje uporaba. Še posebej se za to zanimajo podjetja, saj tako nimajo opravka s knjiženjem osnovnega sredstva. Prevladujejo tuja podjetja, ki si v aktivih ne želijo veliko osnovnih sredstev in se zato raje odločajo za poslovni zakup. Pri fizičnih osebah je še vedno privlačnejše lastništvo.

2.1.3. FAKTORING

Finančne storitve so se še zlasti v zadnjem desetletju zelo hitro razmahnile. Ena med manj znanimi je **faktoring**. Pri faktoringu ne gre samo za odkup terjatev, temveč za bolj zapleteno dejavnost. Pri odkupu terjatev gre za odkup strankine terjatve do tretje osebe z določenim popustom, pri faktoringu pa podjetje, ki prodaja svoje izdelke ali storitve na odprt račun z določenim rokom plačila, z družbo za faktoring podpiše pogodbo, v kateri so opredeljene tudi nekatere druge storitve. Takšna pogodba je praviloma dolgoročna, omenjeno podjetje pa v tem primeru svoje račune v tem času odstopa družbi za faktoring. Pri popolnem faktoringu, ki ni pogost, se vse fakture prepuščajo podjetju za faktoring. Pogosteje pa se dogaja, da se odstopijo vse fakture v zvezi z določenim kupcem.

Bistvo faktoringa je, da prodajalec prenese na kupca (faktorja) vse svoje terjatve, ki dejansko obstajajo in bodo dospele kasneje (Potočnik, 1996, str. 341).

Ne gre torej za enkratni odkup terjatve, temveč za kontinuiran posel. Posojilo, ki ga stranka družbe za faktoring lahko dobi, je zelo podobno kreditiranju po načelu limita na transakcijskem računu, ki ga odobrava banka. Gre za načelo limita in uporabe posojila, ko ga omenjena stranka potrebuje. Ni pa nujno, da uporabi vse posojilne možnosti, ki jih omogoča faktoring. Pogodba o faktoringu nima določenega roka trajanja, omogoča pa možnost odpovednega roka.

To je le ena storitev faktoringa, ki ji pravijo financiranje. Faktoring ponuja še drugo storitev, in sicer zavarovanje terjatve. Ob prevzemu terjatve družba za faktoring prevzame tudi celotno tveganje, da kupec ne bo poravnal svojega dolga. Če gre kupec v stečaj oziroma če zabrede v hude likvidnostne težave, se na primer LB Factors² zaveže, da bo v 120 dneh po zapadlosti računa odstopniku terjatve slednjo poravnala v celoti. Cena za zavarovanje, obveščanje o stanju in prometu terjatev ter vodenje evidence je provizija, za financiranje pa so to obresti.

² LB Factors je eden izmed ponudnikov faktoringa v Sloveniji.

Ločimo mednarodni in domači faktoring.

Mednarodni faktoring je bolj zapleten in se naprej deli na izvoznega in uvoznega.

Pri izvoznem faktoringu kot partner nastopa družba za faktoring v državi kupca. Na primer, da bi slovenski izvoznik svoje terjatve v Nemčiji zavaroval in se obenem financiral, lahko družbi za faktoring (t.j. naprimer LB Factors) odstopi svoje račune o terjatvah do svojega kupca v tuji državi. LB Factors se nato obrne na svojega korespondenčnega partnerja, ki se s faktoringom ukvarja v Nemčiji, s prošnjo za določen limit. Nemška družba za faktoring preveri kupca in odgovori, za koliko denarja so pripravljene zavarovati tega kupca. Do tega zneska lahko LB Factors financira slovenskega izvoznika.

Izvozni faktoring je seveda nekoliko dražji, ker tuja družba za faktoring obračuna svojo provizijo. Vendar je ta terjatev zavarovana, LB Factors pa slovenskega izvoznika financira v valuti računa, torej se slednji izogne tečajnemu tveganju.

Pri uvoznem faktoringu pot vodi v nasprotno smer. Takšen faktoring je nekakšno nadomestilo za akreditive ali garancije. Provizijo plača tuji izvoznik, torej slovenski kupec s tem neposredno nima nobenih stroškov - če se ti seveda ne prenesejo v ceno blaga oziroma storitve.

Ob izvoznem in uvoznem faktoringu obstajata tudi neposredni izvozni in neposredni uvozni faktoring. V tem primeru gre za posel brez sodelovanja tuje družbe za faktoring. LB Factors se ukvarja tudi s to vrsto faktoringa, vendar je v tem primeru tveganje večje, saj je težko dovolj dobro poznati razmere v tuji državi. Zato pride v poštev le, če gre za znanega, velikega kupca. V tem primeru je zadeva cenejša, saj ni treba obračunati stroškov tuje družbe za faktoring.

Mehanizem faktoringa omogoča odstopniku terjatev:

- večjo likvidnost (prodaja na kredit se spremeni v gotovinsko prodajo); s tem pravočasno ali predčasno plačevanje dobaviteljem ter zato pogajanja o izboljšanju nabavnih pogojev in pridobitev diskontov;
- večji obseg prodaje kupcem, ki zahtevajo poslovanje prek odprtega računa; faktor (če nima regresne pravice nad terjatvami) namreč jamči za kupčevo plačilno sposobnost;
- zavarovanje; faktor zmeraj preverja boniteto kupcev (in odobrava limite odkupa terjatev). Odstopnik terjatev se ne srečuje z odpisom slabih terjatev, saj so pri popolnem faktoringu stoddstotno zavarovane. To omogoča lažje načrtovanje poslovanja in upravljanja denarnih tokov;
- znižanje administrativnih stroškov; faktor zagotavlja redno, natančno in učinkovito skrb za račune terjatev in periodično (navadno enkrat na teden) pošilja poročila o

prometu in stanju terjatev, prejetih plačilih, povprečnih zamudah, izstavlja opomine, izvaja unovčevanje in izterjavo.

2.1.4. BANČNA GARANCIJA

Za nemoteno poslovanje podjetja, načrtovanje denarnega toka, pridobitev novih poslov in izpolnitev pogodbenih obveznosti se podjetja zavarujejo z različnimi bančnimi garancijami.

Bančna garancija je pismeni pravni posel, s katerim banka prevzame obveznost nasproti prejemniku garancije (upravičencu), da mu bo poravnala obveznost, katere tretja oseba ob zapadlosti ne bo izpolnila, če bodo izpolnjeni v garanciji navedeni pogoji (Puharič, 1994, str. 302).

Bančne garancije so jamstva za različna tveganja, ki nastpijo, če ne pride do normalne izpolnitve kupčije. Uprabnik garancije je tako povsem zavarovan v primeru plačilne nesposobnosti kupca.

Bančno garancijo uporabljamo:

- pri terminskih poslih, ki so hkrati večjega obsega,
- pri javnih razpisih državnih organov in ustanov,
- za nadomestilo drugih plačilnih oblik.

Bančna garancija ima lahko obliko garantnega pisma, garantnega telegrama ali bančnega avala (Hrastelj, 1990, str. 252).

Glavne značilnosti bančnih garancij so:

- abstraktnost in samostojnost obveze banke; kar pomeni, da je neodvisna od osnovnega posla;
- brezpogojnost; edini pogoj je, da je upnik glavnega dolžnika pozval za plačilo, ta pa ni izpolnil svoje obveznosti in banka v besedilu garancijske pogodbe prevzame obveznost glavnega dolžnika. Brezpogojnost opišemo z "na prvi poziv" (Hrastelj, 1990, str. 252);
- bančna garancija ima vedno denarno obliko;
- nepreklicnost; izdane garancije banka ne more več preklicati, dokler ne preteče garancijska doba ali je garancija vrnjena.

Bančne garancije niso nikjer mednarodno poenoteno kodificirane, zato velja samo to, kar določa tekst garancije.

V poslovni praksi banke izdajajo garancije bodisi po nalogu prodajalca ali po nalogu kupca.

Vrste garancij:

- Garancija za zavarovanje vračila kredita, depozita, varščine: pri prodaji blaga na kredit, najetju posojila pri drugem podjetju, prav tako pa tudi pri plačilu varščine ali depozita, se lahko stranki dogovorita za zavarovanje prevzetih obveznosti z bančno garancijo. V primeru neizpolnjene obveznosti se z njo banka obveže plačati vnaprej dogovorjeni znesek.
- Garancija za zavarovanje pravočasnega plačila blaga in storitev po pogodbi: garancija zagotavlja prodajalcu oziroma dobavitelju pravočasno plačilo obveznosti po pogodbi med strankama. Banka se z garancijo zavezuje, da bo v primeru nepravočasnega plačila blaga ali storitve vnaprej dogovorjeni znesek plačala sama.
- Carinska garancija: s to garancijo banka zagotavlja, da bo uvoznik oziroma špediter plačal Carinski upravi Republike Slovenije vse stroške carine in druge dajatve. Banka se zavezuje, da bo na njihov prvi pisni poziv plačala zahtevani znesek do veljavnega zneska in roka veljavnosti garancije.
- Garancija za zavarovanje vračila avansa: v gospodarskem poslovanju kupec ali investitor pogosto nakaže prodajalcu ali izvajalcu ob samem podpisu pogodbe oziroma zelo kmalu po njem del kupoprodajne cene v obliki avansa. Z bančno garancijo za vrnitev avansa se kupec ali investitor izogne nevarnosti nepravilne porabe svojih sredstev.
- Garancija za resnost ponudbe in sodelovanje na licitaciji: pri izbiri izvajalca ali prodajalca se investitorji pogosto odločajo za javno zbiranje ponudb. Razpisnik licitacije se želi s to garancijo zavarovati pred neresnimi ponudniki. Z garancijo se namreč banka zaveže, da bo plačala vnaprej določen znesek in sicer v primeru, da izbrani ponudnik iz kakršnegakoli razloga ne sklene pogodbe z investitorjem.
- Garancija za dobro izvršitev posla: z garancijo se investitor zavaruje, da bo prodajalec ali izvajalec del dobavil blago ali izpolnil storitev tako, kot je določeno s pogodbo med strankama. V nasprotnem primeru se banka zavezuje, da bo plačala vnaprej dogovorjeni znesek kot nadomestilo za nastalo škodo.
- Garancija za odpravo napak v garancijski dobi: pri realizaciji storitve, ki je bila določena s pogodbo se investitor lahko z bančno garancijo zavaruje pred morebitnimi napakami v garancijski dobi. Z njo se banka zavezuje, da bo na prvi pisni poziv investitorja plačala zahtevani znesek do veljavnega zneska garancije, v primeru, da izvajalec ne bo vzdrževal investicije (npr. zgrajenega objekta) ali odpravil morebitne napake v garancijski dobi.

- Potrditev garancije ali izdaja garancije na podlagi kontragarancije: na zahtevo slovenskih izvoznikov banke potrjujejo garancije domačih in tujih bank ter izdajajo garancije na osnovi kontragarancij domačih in tujih bank. S tem prevzamejo odgovornost za poravnavo obveznosti iz osnovne garancije.

2.1.5. DOKUMENTARNI AKREDITIV

Finančna nedisciplina je eden osnovnih problemov domačega plačilnega prometa. Poboti in menice, ki so na voljo za zavarovanje plačil, ne zagotavljajo potrebne varnosti v domačem poslovanju. Veliko večjo varnost nudi domači dokumentarni akreditiv, saj se z njim riziko neplačila prenese na banko. Zanj veljajo enaki pogoji, kot veljajo za dokumentarni akreditiv v mednarodnem plačilnem prometu. Za plačilo blaga in storitev lahko kupec preko banke odpre nepreklicni dokumentarni akreditiv v korist domačega prodajalca. Seveda pa tudi dobavitelj lahko zahteva od kupca, da odpre akreditiv v njegovo korist preko banke.

Dokumentarni akreditiv varuje interese obeh pogodbenih strank in kot plačilni instrument nudi visoko stopnjo zavarovanja. Kupcu blaga ali storitev zagotavlja, da bo banka prodajalcu izvršila plačilo po pregledu dokumentov, ki bodo dokazali, da je blago odpravljeno (storitev opravljena) pravočasno, na pravi način, na pravi naslov in v pravi količini. Prodajalcu pa jamči plačilo za poslano blago v dogovorjenem roku, če izpolni akreditivne pogoje.

Mednarodni dokumentarni akreditiv

Pomen mednarodnega dokumentarnega akreditiva je enak kot pri domačem dokumentarnem akreditivu, razlika je le ta, da sta pri domačem akreditivu kupec in prodajalec domači pravni osebi, pri tujem akreditivu pa gre za povezavo domačega in tujega partnerja.

Uvozni (NOSTRO) dokumentarni akreditiv

Komitent (uvoznik, kupec) lahko izda nalog za odprtje dokumentarnega akreditiva na osnovi ene od naslednjih možnosti:

- da položi stoo odstotno kritje v tolarjih ali v devizah,
- da ima odobren limit, to je sklenjeno enkratno ali okvirno pogodbo za akreditiv z odloženim plačilom,
- da predloži kakovostno zavarovanje ali
- ima odobreno tolarsko ali devizno posojilo v državi ali pa devizno posojilo iz tujega vira.

Akreditiv, za katerega je komitent položil stoo odstotno kritje, odpre banka takoj, če je nalog za odprtje akreditiva na obrazcu 1451 popoln. Sredstva na računu se

obrestujejo po obrestni meri, ki se določi v višini 65 odstotkov evrotržne obrestne mere, ki velja za tekoči mesec za vpogledna sredstva v določeni valuti. Obrestna mera se oblikuje zadnji dan preteklega meseca, obresti pa banka izplačuje enkrat mesečno na transakcijski račun. Če ima komitent odobren limit, to je sklenjeno enkratno ali okvirno pogodbo za akreditiv z določenim rokom plačila, mu za ta del ni potrebno položiti kritja. Seveda pa je ta možnost odvisna od bonitete komitenta. Za zavarovanje lahko komitent zastavi kakovostno zavarovaje (depozite, blagajniške zapise,...), vendar mora prej skleniti pogodbo o zastavi in odprtju akreditiva. Če ima komitent odobren tolarski ali devizni kredit, ga lahko črpa ob odprtju akreditiva ali ob plačilu dokumentov, če gre za akreditiv z odloženim rokom plačila.

Izvojni (LORO) dokumentarni akreditiv

Komitent kot izvoznik ali dobavitelj lahko zahteva od tujega kupca dokumentarni akreditiv, odprt v njegovo korist na banki. Potrditve (konfirmacije) izvoznih dokumentarnih akreditivov opravljajo banke tudi za domače in tuje pravne pravne osebe, za domače zasebnike ter domače in tuje banke. Potrditev akreditiva zagotavlja izvozniku, da bo plačilo za izvoženo blago ali storitev dejansko dobil, če bo izpolnil akreditivne pogoje, saj banka v celoti prevzame tveganje potencialnega neplačnika s strani akreditivne (uvoznikove) banke.

Dokumentarni inkaso

Nudi nekaj več varnosti kot plačilo na odprt račun, saj v tem primeru izvoznik posreduje dokumente v svoji banki z jasnimi navodili za unovčenje preko njene korespondenčne banke v kupčevi državi. Večjo varnost daje prodajalcu dejstvo, da bodo vrednostni dokumenti kupcu izročeni po plačilu zahtevanega zneska ali akceptiranju menice.

2.1.6. POMEN DOLŽNIŠKEGA KAPITALA ZA DRUŽBO Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO

Financiranje z dolžniškim kapitalom je najbolj pogost način financiranja družb z omejeno odgovornostjo oziroma malega gospodarstva. Pri dolžniškem kapitalu nastane med koristnikom dolžniškega kapitala in ponudnikom takšnega kapitala upniško razmerje, ki se konča tako, da koristnik vrne posojeno glavnico in plača dogovorjene obresti. Za financiranje z dolžniškim kapitalom ni značilno, da bi ponudnik kapitala posegel v upravljanje podjetja, ki koristi dolžniški kapital. Ponudnik dolžniškega kapitala zavaruje svojo finančno naložbo na drugačne načine, med katerimi sta najbolj pogosta vpis hipoteke na premoženje, s katerim razpolaga najemnik dolžniškega kapitala, in vpis zastavne pravice na premičnini, ki je predmet nakupa.

Dolžniški kapital je zunanji vir financiranja, ki ga najamejo podjetja za financiranje tekočega poslovanja, razvoja, rasti, itd. Taka oblika je zanimiva za vsako podjetje (kreditno sposobno), ki želi s sklenitvijo najemne pogodbe pridobiti denarna sredstva in v času vračanja teh sredstev biti v poslovnem odnosu z dajalcem sredstev. Po vračilu vseh izposojenih sredstev in usterzne cene za najem teh sredstev (obresti), se poslovno razmerje med dajalcem in prejemnikom sredstev prekine. Torej dajalec takega vira financiranja ne vpliva na lastniško strukturo podjetja in ne na poslovanje samega podjetja.

2.2. TRAJNI KAPITAL

V skupini virov trajnega kapitala najprej omenimo zasebne naložbe. Zasebne naložbe so najpomembnejši trajni kapital za nova, tudi rastoča mala podjetja. Gre za tiste primere, pri katerih zasebnik ponuja drugemu zasebniku ustrezne finance za uresničitev njegovega podjetniškega projekta. Najbolj pogosto so zasebne naložbe preprosto oblika notranjega trajnega kapitala, ki nastaja z zadržanimi izplačili dobička (Glas et al., 2000, str. 345).

Podjetje oziroma lastniki le-tega se poskušajo financirati s svojimi sredstvi oziroma omogočajo vstop tihemu družbeniku, ki ima le pravico do deleža dobička.

Svež trajni kapital pa predstavljajo povišanje osnovnega kapitala z novimi vplačili, s posojili lastnikov podjetja, z odprodajo dela premoženja podjetja, z odprodajo dela posla, ki ni dovolj zanimiv in donosen za podjetje ter z vstopom tihega družbenika.

2.2.1. OSNOVNI KAPITAL

Osnovni kapital je kapital, ki je nominalno opredeljen v statutu podjetja in so ga temu ustrezno vpisali oziroma vplačali njegovi lastniki (Zadravec, 2003, 87 str.).

S kapitalom opredeljujemo lastništvo podjetja, ki pa ga določimo z vplačanim delniškim kapitalom, s kapitalskim deležem ali vlogo. To so pojavne oblike osnovnega kapitala glede na vrsto podjetij, v katerih je oblikovan (Zadravec, 2003, 85 str.).

Delniški kapital je osnovni kapital, ki je sestavljen iz delnic in se pojavlja pri delniški družbi. Deleži v kapitalu sestavljajo osnovni kapital predvsem v družbi z omejeno ali neomejeno odgovornostjo. Vloga kapitala je kapital pri enolastniškem podjetju (Zadravec, 2003, 87 str.).

Za družbe z omejeno odgovornostjo velja zakonsko določilo oz. z uredbo predpisana minimalna višina osnovnega kapitala v znesku 2.100.000 SIT, ki se občasno revalorizira. Družbeniki nimajo pravice posegati v ta kapital, temveč so dolžni

ukrepati, če bi prišlo do situacije da bi se ta del kapitala zmanjšal pod predpisano vsoto. Zmanjšanje osnovnega kapitala do te meje je sicer dopustno po posebni proceduri, ki zahteva soglasje upnikov in tudi registracijo zmanjšanja na registracijskem sodišču. Zakon o gospodarskih družbah eksplicitno zahteva soglasje upnikov, kar po drugi strani pomeni to, da je prav osnovni kapital eden izmed pomembnih virov financiranja in faktor zaupanja upnikov, ki sodelujejo v poslovnem procesu. Naša zakonodaja dopušča da je osnovni vložek pri ustanovitvi lahko zagotovljen v denarju ali kot stvarni vložek oziroma stvarni prevzem v obliki opreme, prostorov, pravic in podobnega. Naknadno povečanje osnovnega kapitala je možno še z dodatnimi vložki v denarju ali opremi, s prenosom nerazdeljenega dobička ali rezerv. Nove vložke lahko prispevajo obstoječi družbeniki in tudi novi, ki so lahko fizične ali pravne osebe.

2.2.2. AKUMULIRANI KAPITAL

Po naši zakonodaji se mora čisti nerazdeljeni dobiček preteklih let po petih letih prerazporediti na eno od drugih kategorij kapitala. Najobičajnejša bi morala biti sprememba v povečanje osnovnega kapitala. Žal je postopek vezan na sklepe družbenikov v notarski obliki in registracijo na sodišču, zaradi česar nastanejo znatni stroški. Iz nerazporejenega čistega dobička izpred 5 let je možno oblikovati tudi več vrst rezerv kot so statutarne in druge.

Ves akumulirani dobiček bi se po sklepu družbenikov sicer lahko izplačal, kar pa bi nedvomno močno poslabšalo likvidnost v podjetjih, ki so že tako močno zadolžena. Družbeniki v malih podjetjih si dobiček običajno na različne načine prilagajajo in izplačujejo v drugačnih oblikah, pogosto tudi v nasprotju z davčno zakonodajo. Poleg likvidnostnega šoka je izplačilo dobička precej obremenjeno z davki v fazi izplačevanja in kasneje pri dohodnini.

2.2.3. POSOJILA DRUŽBENIKOV DRUŽBI

Glede na značilnosti bi morali posojilo, ki ga družba dobi od družbenika, šteti kot kratkoročno ali dolgoročno obveznost iz financiranja. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD) predvsem zaradi varstva upnikov pod določenimi predpostavkami določa drugače. Po določilih ZGD so družbeniki kot dobri gospodarstveniki v kritičnih situacijah dolžni zagotoviti družbi lastni kapital in ne posojilo. V primeru stečaja ali prisilne poravnave se takšno posojilo šteje za premoženje družbe. Zakon ne določa natančno, kdaj se družba znajde v kritični situaciji in bi ji družbeniki morali namesto posojila zagotoviti kapital. To pride v poštev v primerih prezadolženosti, ko aktiva družbe ne dosega njenih obveznosti, in v primerih kreditne nesposobnosti, torej s položajem, ko družba ne more dobiti kreditov po običajnih komercialnih pogojih.

Po ZGD se posojena sredstva družbenikov v takih primerih ne štejejo kot pasiva ampak kot premoženje družbe. Določbe ZGD v primeru vračanja posojila družbeniku so zelo zaostrene in vsa vračila v zadnjem letu so neveljavna. Posojilo ali del posojila družbenika, ki ni bilo vrnjeno v zadnjem letu, postane del premoženja družbe v stečajnem postopku ali v postopku prisilne poravnave. Namen zakona je, da prepreči odtok kapitala v kritičnem položaju. Ta odtok kapitala bi bil kot vračilo kapitala v interesu družbenika, ki je zainteresiran, da družba posojilo čim prej vrne.

Mala podjetja pri nas si pri financiranju pogosto pomagajo s posojili družbenikov, ki so v večini primerov tudi zaposleni v podjetju in to na položaju s pooblastili, ki omogočajo povsem svobodno upravljanje s posojilom in v okviru možnosti tudi vračanje. Pogosto se v podjetje v obliki posojil družbenikov vrača del plač, del nadomestil in tudi del sredstev, ki so bila izplačana na osnovi izmišljenih ali poslovno nepotrebnih stroškov.

2.2.4. TIHI DRUŽBENIK(I)

V svetu zelo uveljavljena praksa, ki pa se pri nas šele počasi uveljavlja, so tako imenovane tihe družbe. V zakonu o gospodarskih družbah (ZGD) je v 159. členu tiha družba opredeljena takole:

- Tiha družba nastane s pogodbo, na podlagi katere tihi družbenik s premoženjskim vložkom v podjetje koga drugega (v nadaljnjem besedilu: nosilec tihe družbe) pridobi pravico do udeležbe na njegovem dobičku.
- Nosilec tihe družbe in eden ali več tihih družbenikov se o svojih razmerjih svobodno dogovarjajo in morajo pri njihovem uresničevanju ravnati s tisto skrbnostjo, ki jo uporabljajo v lastnih zadevah.

S pojmom premoženjski vložek razumemo tako denarni kot tudi stvarni vložek. Temeljna pravica tihega družbenika je soudeležba pri dobičku, ki ga nosilec tihe družbe ne sme pripisati k premoženjskem vložku tihega družbenika. Tihi družbenik ima pravico od nosilca tihe družbe zahtevati prepis letnega poročila in vpogled v vse poslovne knjige in knjigovodske listine. Za razliko od družbenika, ki vложи tvegani kapital, tihi družbenik ne sodeluje in niti nima pravice sodelovati v upravljanju podjetja.

Tiha družba spada med osebne družbe. Pravna narava vsebuje nekatere posebnosti:

- tiha družba nima lastnosti pravne osebe,
- nima firme,
- nima lastnega premoženja (sredstev) in
- tudi ni vpisana v sodni register.

Po mnenju večinskega dela tuje pravne teorije je pomen tihih družb za gospodarstvo zelo velik. Vzroki za ustanovitev tihe družbe so zelo različni: družinski, konkurenčni,

pravni, finančni, itd. Pravno naravo sopogodbentikov imata nosilec tihe družbe, podjetje, v katerega bo na podlagi pogodbe vložen premoženjski vložek, ter tihi družbenik, ki vlaga premoženjski vložek in na temelju tega pridobi pravico do udeležbe v izkazanem dobičku nosilca tihe družbe. Tiha družba je torej na podlagi pogodbe nastala različica gospodarske družbe samo dveh oseb. Status nosilca tihe družbe imajo lahko pravne osebe – podjetja. Tihih družb lahko nastane tudi več, toliko, kolikor tihih družbenikov je posamično vložilo premoženjske vloške v družbo, ki je nosilec.

2.2.5. FINANCIRANJE Z DOBAVITELJI IN KUPCI

Ena izmed oblik financiranja (poslovanja) podjetij je tudi kratkoročno zadolževanje letih pri svojih dobaviteljih in pri kupcih. Podjetja lahko pri svojih partnerjih, tako dobaviteljih kot kupcih, najamejo kratkoročna posojila, a je ta primer v praksi prej izjema kot pravilo. Praviloma pa se podjetja zadolžujejo pri svojih partnerjih, predvsem dobaviteljih, preko obveznosti do njih, ki izhajajo iz samega medsebojnega trgovanja podjetij. Redkeje se podjetja na tak način zadolžujejo pri svojih kupcih v obliki avansov oz. predplačil za še ne izdobiljeno blago.

V finančni praksi se za tovrstno kratkoročno financiranje podjetij uporablja izraz "medpodjetniški komercialni oz. blagovni kredit" (Mramor, 1993, str. 290). Ena od pomembnih značilnosti tovrstnega zadolževanja je, da gre pri tem za spontano financiranje. To pomeni, da se obseg tega financiranja povečuje skladno z rastjo obsega celotnega poslovanja. To je logično, saj so stroški materiala variabilni strošek poslovanja podjetja in se skladno s tem dejstvom ob povečevanju obsega poslovanja povečujejo. Z večanjem povpraševanja po izdelkih (ali storitvah) podjetja le-to več nabavlja pri svojih dobaviteljih in tako se večajo tudi obveznosti do njih.

Kot rečeno, gre pri teh primerih za kreditni odnos med prodajalcem in kupcem, pri katerem prodajalec kupcu odobri odlog plačila. Računovodsko se ta odnos v bilanci stanja kupca vodi kot obveznost do dobavitelja, v bilanci stanja prodajalca pa kot terjatev do kupca.

Plačilni oz. kreditni pogoji določajo način, na katerega se podjetje zadolži pri svojih dobaviteljih. Odvisni so od različnih dejavnikov, med drugim od:

- lastnosti dobavljenega blaga (navadno je ročnost kredita odvisna od trajnosti in vrednosti prodanega blaga);
- kreditne sposobnosti podjetja kupca (določa se s pomočjo preteklih izkušenj z dotičnim kupcem, z bonitetnimi podatki ipd.);
- tržnih vidikov (odvisni od pogojev v panogi, v kateri prodajalec deluje, od splošnih gospodarskih razmer, pomembnosti kupca ipd.).

S tržnega vidika se lahko plačilni pogoji izboljšujejo zaradi stimuliranja povpraševanja ali poslabšujejo z namenom zmanjševanja le-tega. Načelno pa podjetje, če je le v stanju, nudi plačilne pogoje, ki so običajni za panogo. Dokaj nenavadno je, če zastavi politiko slabših plačilnih pogojev, razen če je povpraševanje po proizvodih tako veliko, da lahko prenese neugodne plačilne pogoje. Iz povedanega izhaja, da so plačilni pogoji in popusti večinoma stabilni v vsaki panogi in se v glavnem ne pojavljajo kot instrument konkurenčnosti.

Cena kratkoročnega financiranja z odlogom plačila nabavljenega blaga je lahko zelo različna. Odvisno od pogojev in načina plačila lahko tako financiranje varira od popolnoma brezplačnega do zelo dragega. V slovenski praksi je zelo pogosto, da gre dejansko za brezobrestno kreditiranje s strani dobaviteljev. To pomeni, da ima določen račun zapadlost na dogovorjeni datum oz. v dogovorjenem roku – gre za nek razumen rok, običajno od 14 do 90 dni, odvisno od dejavnosti podjetja. Interes kupca je, da plačuje na skrajni rok, torej zadnji možni dan, saj ga v vmesnem času prodajalec brezobrestno kreditira³.

Druga možnost, ki je bolj običajna, pa je, da prodajalec nudi nek plačilni rok, v katerem mora kupec blago plačati in znotraj tega še krajši rok, znotraj katerega priznava kupcu določen popust (cassa skonto).

Zmotno mišljenje je, da je "prava cena" vezana na daljši rok plačila, krajši pa ponuja popust. Logika je ravno obratna. "Prava cena" velja pri plačilu v krajšem roku, v daljšem pa se plačajo obresti za prodajalčevo financiranje kupčevega nakupa.

2.2.6. POMEN TRAJNEGA KAPITALA ZA DRUŽBO Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO

Financiranje z lastniškim (trajnim) kapitalom je financiranje z lastnimi sredstvi vlagateljev, ki jim dajejo pravico do donosa po poplačilu posojilodajalcev in pravico do odločanja o poslovanju družbe. Prednost takega financiranja je neobremenjenost tekočega poslovanja podjetja.

Prav za družbe z omejeno odgovornostjo je najmanj privlačno to, da se z vstopom svežega kapitala novega partnerja pravica vodenja in upravljanja podjetja porazdeli še na njega. Do tega ne pride le pri tihem družbeniku.

Trajni kapital je notranji vir financiranja, ki ga najraje najamejo tista podjetja, ki zelo težko pridejo do zunanjih virov financiranja in tista podjetja, ki so se šele ustanovila. Trajni kapital se razlikuje od dolžniškega tudi po tem, da lahko tisti, ki investira kapital

³ Slovenska praksa je v veliko primerih še skrajnejša, da kupec ta rok samovoljno podaljšuje preko roka zapadlosti.

v podjetje postane solastnik podjetja ali pa da prejema deleže od dobička. Za tako obliko financiranja je tudi značilno, da investitor želi vplivati na poslovne odločitve podjetja.

2.3. TVEGANI KAPITAL

Tvegani kapital je posebni vir kapitala, ki ga štejemo med trajni kapital, vendar ima lastnosti, ki ga delno ločijo od drugih oblik trajnih kapitalov. Tvegani kapital lahko nadomešča, lahko pa tudi dopolnjuje bančni kapital, lastniški trajni kapital in tudi državne podpore pri nastajanju novih proizvodov, uvajanju novih tehnologij, visoke tehnologije in nastajanju nove zaposlenosti (Glas et al., 2000, str. 346).

Tvegani kapital je navadno formalno oblikovan kot sklad. V sklad združujejo sredstva različni investitorji, ki so sredstva pripravljene vlagati dolgoročno pod pogojem, da dobijo za svoj vložek v podjetje nadpovprečno visoke donose. S skladom upravljajo managerji tveganega kapitala, t.i. tvegani kapitalisti.

Dobri tvegani kapitalisti morajo imeti naslednje značilnosti:

- obvladovanje različnih tehnologij,
- managerske sposobnosti,
- sposobnost prevzemanja odgovornosti za dobiček podjetja,
- dobro razvite sposobnosti ocenjevanja managerskih in vodstvenih kvalitiet podjetnikov in zaposlenih,
- vztrajnost,
- dobro sposobnost presojanja,
- razumevanje prihajajočih sprememb na področju tehnologije in trgov,
- poznavanje trgov.

Tvegani kapitalist v imenu investorjev vlaga kapital v posamezno podjetje. Za vloženi kapital dobi navadne delnice, prednostne delnice ali zamenljive obveznice. Donos, kot posledico rasti podjetja, realizira skozi prodajo lastniškega deleža.

Sklad lahko nastane s strani institucionalnih investorjev, bank, pokojninskih skladov, zavarovalnic in države. Istočasno se pojavljajo neodvisni skladi, ki jih vodijo profesionalni teami tveganega kapitalistov. Investitorji v sklad tveganega kapitala pričakujejo, da se bo njihova naložba v dolgoročnem obdobju povečala. Povprečna življenjska doba posameznega sklada je okoli 10 let. V tem času dobijo investitorji povrnjene svoje vloške, povečane za realizirane donose.

Od običajnega dolžniškega kapitala se tvegani kapital razlikuje predvsem v naslednjih značilnostih:

- vlagatelj tveganega kapitala postane z vlaganjem solastnik podjetja,
- vlagatelj tveganega kapitala aktivno sodeluje pri poslovnem odločanju in

- sredstva so vložena v podjetje kot dolgoročna investicija

V Sloveniji se je glede na njeno gospodarsko razvitost tvegani kapital pojavil dokaj pozno. Vzroki so v majhnosti nacionalnega trga, bližine vojnih žarišč ter počasni privatizaciji. Na razvoj lastniškega financiranja pa tudi močno vpliva bančni sistem financiranja, ki je značilen za Evropo in so ga podjetja navajena.

Trenutno v Sloveniji delujejo štiri skladi tveganega kapitala:

- Horizonte venture management - družba za razvoj (v večinski tuji lasti),
- Slovenian found management,
- Aktiva Ventures (v večinski tuji lasti),
- Kmečka družba.

2.3.1. TIPI SKLADOV TVEGANEGA KAPITALA

Poznamo več vrst skladov tveganega kapitala:

- Zasebni skladi tveganega kapitala,
- Korporacijski skladi tveganega kapitala,
- Podjetja za vlaganje v malo gospodarstvo,
- Državni skladi tveganega kapitala.

Zasebni skladi tveganega kapitala

Zasebne sklade tveganega kapitala sestavljajo omejeni partnerji (vlagatelji, zavarovalnice, pokojninski skladi, oddelki bank in korporacij ter bogati posamezniki) in neomejeni partner (podjetje, ki dobi honorar za upravljanje sklada kot odstotek kapitalskega dobička pri posameznem poslu). Tak sklad vlaga navadno v večje projekte, v hitro rastoče visoko tehnološke posle. Njegova običajna življenjska doba je 5 do 10 let. Potem se sklad razpusti, preostalo premoženje pa se razdeli med partnerje.

Korporacijski skladi tveganega kapitala

Korporacijski skladi tveganega kapitala so običajno oddelki za vlaganje tveganega kapitala pri velikih korporacijah, ki na tak način tvorijo strateške povezave in partnerstva. Cilj takšnih skladov je predvsem poceni dostop do visokih tehnologij. Tehnologije, ki jih skladi razvijajo skupaj s podjetjem, pokrivajo širša področja in so cenejše, kot če bi korporacije uporabljale lastne oddelke za raziskave in razvoj. Takšni skladi pogosto zahtevajo večinski delež podjetja. Nevarnost, ki se ob tem pojavi za podjetje, je možen prevzem s strani korporacije, vendar takšni skladi hkrati nudijo velik vir financiranja in možne vire za proizvodnjo, trženje in raziskave.

Podjetje za vlaganje v malo gospodarstvo

Podjetje za vlaganje v malo gospodarstvo (Small Business Investment Company - SBIC), je tip skladov tveganega kapitala, ki ga v ZDA regulira in mu podeli licenco poseben organ. Vir sredstev za naložbe SBIC-a so:

- zvezni organ SBA (Small Business Administration),
- komercialne banke,
- posamezniki in
- sredstva pridobljena z javno prodajo delnic.

SBIC ne sme prevzeti večinskega deleža v podjetju, v katero vlaga. Gre za manjše financiranje navadno z daljšo dobo vezave sredstev, pogosto v obliki upniških naložb. V drugih državah imamo primerljive specializirane sklade za vlaganje v malo gospodarstvo ali pa vlade omogočajo ugodnejša posojila za mala podjetja.

Državni skladi tveganega kapitala

Državni skladi tveganega kapitala se pojavljajo predvsem v državah v tranziciji. Glavni cilj je ustvarjanje novih delovnih mest (vlade pa pričakujejo tudi dobiček). V primerjavi z zasebnimi skladi ima takšen sklad nekaj pomanjkljivosti. Težko namreč zagotovi:

- dostop do novih trgov,
- izkušene managerje,
- sodobne tehnološke osnove,
- ima pa tudi več birokratskih omejitev.

(Timmons, 1990, str. 421)

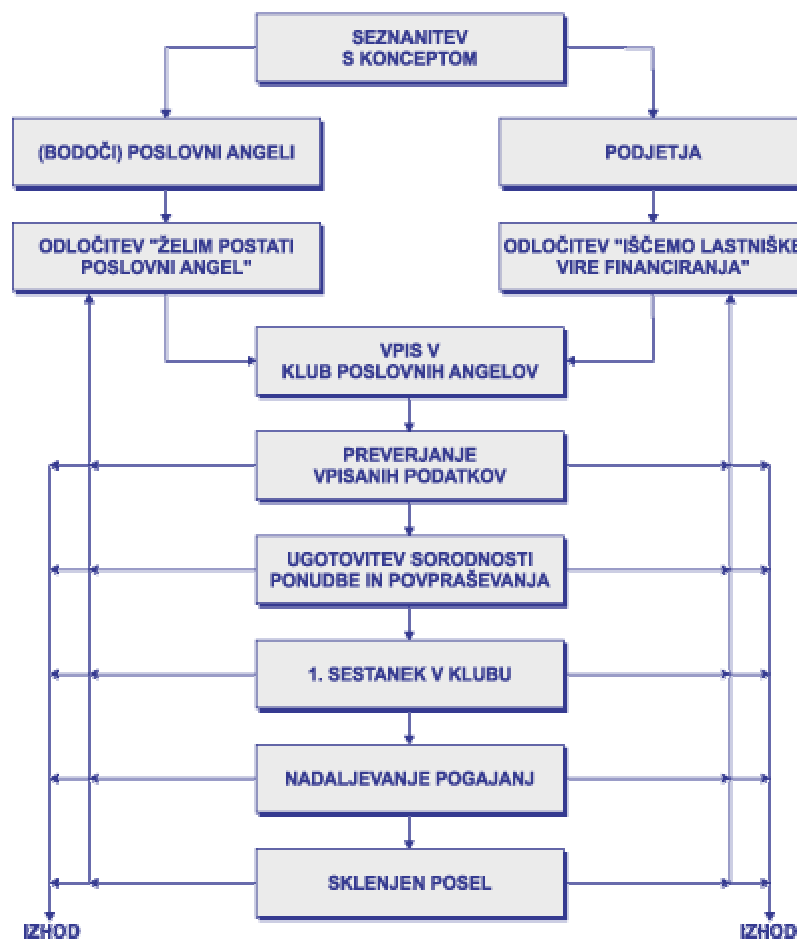
2.3.2. POSLOVNI ANGEL(I)

Tvegani kapital nastopa v dveh oblikah: formalni in neformalni. Formalno poteka financiranje prek skladov tveganega kapitala. Skladi zbirajo sredstva različnih vlagateljev in jih kot lastniške deleže vlagajo v perspektivne podjetniške projekte, kjer pričakujejo visoke dobičke, ki jih realizirajo s prodajo svojih deležev. Skladi tveganega kapitala po evropskih izkušnjah investirajo nekoliko višje zneske (nad 250.000 EUR) kot poslovni angeli, ki so pripravljeni vložiti v podjetje že 10.000 EUR. Poslovni angeli torej zapolnijo vrzel v financiranju rastočih in dobičkonosnih podjetniških projektov. Ta vrzel nastane med najvišjimi možnimi zneski bančnih posojil in zneski, ki že zanimajo sklade tveganega kapitala.

Poslovni angeli partnerskemu podjetju nudijo več kot le kapital. Ker so to ponavadi ljudje s poslovnimi izkušnjami, bodo podjetju lahko ponudili tudi koristne poslovne nasvete, pomagali pri iskanju strank, navezovanju stikov s poslovnimi partnerji in podobno.

Klub poslovnih angelov pravzaprav ni samo nekakšno zbirališče investorjev ampak v bistvu "ženitna posredovalnica" med potencialnimi investitorji in podjetji, ki iščejo kapital. Gre za diskretno zbiranje informacij o povpraševanju in ponudbi po kapitalu. Klub poslovnih angelov ima nalogo, da organizira prvi sestanek med podjetniki in potencialnimi investitorji. Sam ne zbira in ne posreduje kapitala in torej ne more prevzemati odgovornosti za tako ali drugače neuspešno izpeljane posle. Slika 1 prikazuje delovanje kluba poslovnih angelov.

Slika 1: Diagram poteka delovanja kluba poslovnih angelov

Vir: <http://www.pcmg.si/angeli.htm>; 19.11.2001.

2.3.3. POMEN TVEGANEGA KAPITALA ZA DRUŽBO Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO

Mala in srednje velika podjetja z velikim potencialom rasti so vitalnega pomena za rast gospodarstva in za ustvarjanje novih, dobrih delavnih mest. Kljub temu mala podjetja le težko dobijo sredstva, še posebej v začetnih fazi svojega razvoja. Bančni krediti so pogosto predragi, včasih jih podjetja sploh ne morejo dobiti zaradi visoke stopnje tveganja. Zato predstavlja za nekatera podjetja tvegan kapital edini vir financiranja.

Navadno ločimo dve obliki tveganega kapitala. Prvič, ko gre za vlaganje z namenom rasti podjetja in drugič, ko gre za vlaganje z namenom odkupa podjetja s strani managementa. Tvegani kapitalisti vlagajo v podjetja v različnih fazah življenjske dobe. V Sloveniji se najraje odločajo za vložek v podjetje v pozni, zreli fazi poslovanja podjetja. To pa zato, ker se od takega podjetja pričakuje, da bo hitro raslo in v kratkem času obogatilo vložek. To je obenem tudi razlog, zakaj ima določen investicijski sklad omejen rok trajanja. Tako podjetje kot sklad, kateremu je bil posojen denar za vlaganja, se morata po najboljših močeh truditi, da opravičita naložbo v podjetje z visokimi donosi.

2.4. DRŽAVNA PODPORA IN SUBVENCIONIRANJE

Pomemben vir rastočega podjetja so tudi državne oblike pomoči. Državne oblike pomoči postajajo pomembnejše zlasti za malo podjetništvo, saj marsikje države s takimi oblikami pomoči poizkušajo ohraniti v grobi konkurenčni borbi tradicijo malega podjetništva in seveda narodnogospodarske prednosti, ki izhajajo iz obstoja tega podjetništva. Z državno pomočjo poizkušajo države zagotoviti učinkovit gospodarski razvoj in utrditi svoje mednarodne konkurenčne prednosti (Glas et al., 2000, str. 347).

Državne pomoči so običajno oblikovane v najrazličnejše sklade razvojnega in raziskovalnega značaja, čestokrat pa so organizirane tudi na regionalni in lokalni ravni. Eno od načel učinkovite pomoči je namreč ravno to, da morajo biti ti skladi čim bližje podjetnikom in možnim prejemnikom državne pomoči.

Država nudi različne oblike finančne pomoči. Lahko daje posojila, državna poroštva, nepovratna darilna sredstva, kot so subvencije obrestne mere, izvozne spodbude, sredstva za razvoj proizvoda in raziskave in za obstoj razvojnih institucij, kot so tehnološki centri in parki ter inkubatorji. Čestokrat država tudi ustanavlja sklade tveganega kapitala, najpogosteje pa srečamo denar, ki koristi malim in rastočim podjetjem, v programih zaposlovanja in usposabljanja (Glas et al., 2000, str. 347).

2.4.1. JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ MALEGA GOSPODARSTVA

Na osnovi Zakona o javnih skladih, sprejetega v mesecu marcu 2000 je Vlada RS sprejela v mesecu septembru 2000 Akt o ustanovitvi Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj malega gospodarstva (JSMG). JSMG je ustanovljen in deluje kot javni finančni sklad.

JSMG izvaja aktivnosti pospeševanja ustanavljanja in razvoja malih in srednjih podjetij (v nadaljevanju MSP⁴) v okviru podprograma "Spodbujanje razvoja malega gospodarstva", ki zajema:

- odobravanje ugodnih kreditov MSP posredno preko bank,
- odobravanje neposrednih ugodnih kreditov mladim podjetjem - začetnikom,
- odobravanje ugodnih kreditov - pilotski projekti z Regionalnimi javnimi skladi in Regionalnimi razvojnimi agencijami,
- nadaljevanje in zaključevanje postopkov izterjav zaradi neporavnanih terjatev iz naslova unovčenih garancij.

V skladu z Zakonom o javnih skladih so Splošni pogoji poslovanja obvezni interni akt, kjer je JSMG ob obveznih, zakonskih določilih opredelil tudi nekatere elemente, ki jih je potrebno upoštevati pri dodeljevanju državnih pomoči. Eden izmed najpomembnejših elementov Splošnih pogojev so merila za določitev upravičencev do kreditov, garancij, ali drugih ugodnosti (v nadaljevanju: državne pomoči). V merilih je JSMG določil upravičence do državnih pomoči, ki so omejeni z opredelitvijo posameznih področij, oziroma znotraj področij na konkretne oddelke, skupine in razrede.

Do državnih pomoči Sklada niso upravičena MSP iz naslednjih področij, oziroma v okviru področij, oddelki, skupine ali razredi: A -Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, B – Ribištvo, C – Rudarstvo, 24.7 - Proizvodnja umetnih vlaken, 27 - Proizvodnja kovin (jeklarstvo), 34.1 - Proizvodnja motornih vozil in 35.11 - Gradnja in popravilo ladij, čolnov.

Do državnih pomoči prav tako niso upravičena podjetja, če imajo za opravljanje svoje dejavnosti podeljeno koncesijo, če so v preteklosti že dobila državno pomoč in niso izpolnila finančnih obveznosti do Sklada, ter podjetja v težavah. Podjetje je v težavah, če tekoča izguba in izguba iz prejšnjih let dosega polovico kapitala, ki je izkazana v bilanci predhodnega leta ali je podjetje v postopku prisilne poravnave, stečaja ali likvidacije.

Kadar je razpis namenjen le določeni ciljni skupini podjetij (mladi podjetniki, žensko podjetništvo in druge ciljne skupine) velja, da podjetje ustreza ciljni skupini, če izpolnjuje kriterij ciljnega podjetja vsaj 50% lastnikov podjetja.

⁴ Malo podjetje je podjetje, ki ima manj kot 50 zaposlenih in ima letni promet, ki je manjši od 7 mio EUR ali bilančno vsoto, ki je manjša od 5 mio EUR ter je neodvisno podjetje.

Srednje veliko podjetje je podjetje, ki ima manj kot 125 zaposlenih, ima letni promet, ki je manjši od 20 mio EUR ali bilančno vsoto, ki je manjša od 13,5 mio EUR in je neodvisno podjetje.

Neodvisno malo ali srednje veliko podjetje je tisto podjetje v katerem gospodarska družba ali povezana družba, ki sodi med velika podjetja in institucionalni investitorji ne razpolagajo z lastniškim deležem ali glasovalnimi pravicami večjimi od 25 %.

2.4.2. DRŽAVNE POMOČI DRUGIH INSTITUCIJ

Poleg JSMG, ki se ukvarja izključno s podporo malemu gospodarstvu, pa je v Sloveniji za potrebe malega gospodarstva mogoče pridobiti sredstva še v okviru nekaterih drugih institucij, od katerih bi izpostavili Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Slovensko razvojno družbo in Ekološki razvojni sklad.

V okviru Ministrstva za gospodarstvo deluje področje za razvoj podjetniškega sektorja in konkurenčnosti. Združuje programe in ukrepe, usmerjene v uresničevanje temeljnega dolgoročnega cilja gospodarskega razvoja Slovenije ter povečevanje konkurenčnosti podjetij in države.

Politika se izvaja v okviru integralnega programa za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti. Program predstavlja integracijo ukrepov in instrumentov razvojne politike na področju pospeševanja podjetništva in razvoja malega gospodarstva, povečevanja investicij v znanje in tehnološki razvoj ter pospeševanja internacionalizacije podjetij in novih investicij v celovit in sistematičen pristop k ustvarjanju pogojev za razvoj mednarodno konkurenčnega podjetniškega sektorja, ki bo zagotavljal dolgoročno stabilno gospodarsko rast.

Program je prioriteten usmerjen v:

- ukrepe za izboljšanje konkurenčnih in inovacijskih sposobnosti podjetij za uspešno nastopanje na mednarodnih trgih. Konkurenčen in izvozno naravnani podjetniški sektor zagotavlja dolgoročno stabilno gospodarsko rast, rast zaposlenosti in ohranjanje socialne in ekonomske kohezivnosti.
- ukrepe za povečanje novih, domačih in tujih investicij v razvoj proizvodov in storitev z visoko dodano vrednostjo. Večji pritok tujih investicij, skupnih naložb slovenskih podjetij s podjetji v tujini ter rast malih, inovativnih podjetij prispeva k hitrejšemu prenosu znanja in novih tehnologij, k uspešnejšemu uveljavljanju slovenskih podjetij na obstoječih in novih trgih ter je še zlasti pomemben z vidika ustvarjanja novih delovnih mest.
- ukrepe za promocijo podjetništva, ustvarjanje podjetniške klime in okolja, spodbudnega za nastajanje in rast malih podjetij.

2.4.3. REGIONALNE IN LOKALNE POMOČI

Regionalna politika usmerja proračunska sredstva v prednostna območja, ki so določena s Strategijo regionalnega razvoja. Poleg že utečenih razpisov za ugodne kredite in garancije Javnega sklada za regionalni razvoj in razpisa za infrastrukturo regionalnega značaja na območjih s posebnimi razvojnimi problemi, se sredstva usmerjajo tudi v pripravo regionalnih razvojnih programov in v usposabljanje regionalnih razvojnih agencij.

V kreiranje in izvajanje programov so v največji meri vključeni zainteresirani partnerji preko Programskih svetov za posamezne programe, v katerih sodelujejo druga ministrstva, predstavniki gospodarstva preko gospodarske in obrtne zbornice ter združenj, predstavniki sindikatov ter predstavniki strokovnih, razvojnih in izobraževalnih institucij.

Izvajanje programov in dodeljevanje razvojnih spodbud za razvoj podjetništva in konkurenčnosti poteka preko javnih razpisov. Za izvajanje programov, ocenjevanje projektov in dodeljevanje spodbud je izdelana enotna metodologija, v skladu s pravili o dodeljevanju državnih pomoči. V ocenjevanje projektov podjetij za dodelitev razvojnih spodbud so vključeni neodvisni ocenjevalci. V izvajanje programov so neposredno vključene obstoječe izvajalske organizacije, javni zavodi in agencije za izvajanje posameznih prioritarnih nalog, s čimer so na eni strani dosežena ločitev kreiranje politike od dodeljevanja razvojnih spodbud, na drugi strani pa čim bolj neposreden stik s podjetniškim sektorjem.

Pomembne izvajalske organizacije za izvajanje programov so:

- TIPO, Agencija RS za gospodarsko promocijo in tuje investicije, za izvajanje ukrepov in aktivnosti na področju internacionalizacije podjetij in tujih investicij,
- PCMG, Pospeševalni center za malo gospodarstvo, za izvajanje programov in aktivnosti na področju promocije podjetništva in razvoja podpornega okolja za podjetništvo,
- Javni sklad RS za razvoj malega gospodarstva in Javni sklad RS za regionalni razvoj za dodeljevanje neposrednih finančnih spodbud za nastajanje in rast malih podjetij ter razvoj novih finančnih instrumentov,
- Agencija RS za regionalni razvoj in regionalne razvojne agencije za promocijo programov in spodbujanje razvoja regionalne razvojne infrastrukture.

Za spremljanje in nadzor nad izvajanjem programov je na Ministrstvu organiziran oddelek, ki zagotavlja stalni nadzor nad izvajanjem postopkov in dodeljevanjem razvojnih spodbud ter spremljanj učinkovitosti posameznih programov in ukrepov razvojne politike.

Doseganje visokega življenjskega standarda in kvalitete življenja prebivalcev vseh slovenskih regij ostaja temeljni dolgoročni cilj regionalne politike. Z aktivnostmi v okviru izvajanja le-te si prizadeva zaustaviti trend povečevanja razlik v gospodarski razvitosti in pri življenjskih možnostih med regijami, preprečevati nastajanje novih območij z večjimi razvojnimi problemi ter ohranjati vsaj minimalno poseljenost na celotnem ozemlju Republike Slovenije.

Pospeševanje regionalnega razvoja izvajajo tudi regionalne razvojne agencije, ki so bile večinoma ustanovljene kot zasebne, nedržavne institucije in so namenjene

pripravi razvojnih projektov. Občine so jih pooblastile (z večino sklepov občinskih svetov v statistični regiji) za pripravo regionalnih razvojnih programov oziroma zato, da pospešujejo razvoj na območju regije.

2.4.4. FINANČNE POMOČI IN POSPEŠEVALNE INSTITUCIJE

Strateški cilji PCMG (Pospeševalni center za razvoj malega gospodarstva), ene najpomembnejših pospeševalnih institucij, so:

- razvoj in zagotavljanje kvalitete podpornih storitev za vse ciljne skupine malih in srednjih podjetij, ki jih nudi mreža Lokalnih in regionalnih podjetniških centrov Slovenije,
- skozi tehnično pomoč in koordinacijo Sekcije podjetniških svetovalcev zagotoviti razvoj specialističnih znanj in kvalitete storitev podjetniških svetovalcev Slovenije,
- zagotoviti dostopnost in uporabnost ključnih ciljnih informacij za razvoj ciljnih skupin malih in srednjih podjetij.

Poslanstvo PCMG je razširjati učinkovito podporno okolje za pospešen razvoj podjetništva, obrti in samozaposlovanja v Sloveniji ter promocija podjetniške kulture.

PCMG deluje kot koordinator Pospeševalne mreže za malo gospodarstvo in podpornih subjektov za podjetništvo v Sloveniji na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

Dejavnosti PCMG izhajajo iz predpostavke, da podjetniki za uspešen razvoj potrebujejo pomoč pri:

- dostopu do informacij in svetovalnih storitev,
- dostopu do trga,
- dostopu do kvalitetnih sodelavcev,
- dostopu do različnih oblik financiranja,
- dostopu do prostora,
- krajšanju upravnih in drugih postopkov pri ustanavljanju podjetij in širitvi poslovanja.

3. VPLIV FINANCIRANJA DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO NA NJENE RAČUNOVODSKE IZKAZE

Družba z omejeno odgovornostjo se lahko odloči za različne oblike financiranja svojega poslovanja, kar pa je seveda odvisno od dostopnosti teh virov in stopnje razvoja samega podjetja, kar je pogoj, da pridobi posamezen vir financiranja.

Vsaka oblika financiranja, ki jo podjetje izbere, vpliva na računovodske izkaze podjetja. Najprej vpliva na bilanco stanja in izkaz poslovnega izida. V nadaljevanju pa se vidi vpliv tudi na izkazu finančnega izida in na izkazu gibanja kapitala.

V nadaljevanju bom prikazal vpliv posameznih virov financiranja na vse računovodske izkaze. Vpliv seveda ni samo enosmeren, saj vedno posledično sovpliva tudi na druge računovodske izkaze.

Naprimera, podjetje kupi stroj z dolgoročnim bančnim kreditom. Vpliv na računovodske izkaze je sledeč:

Bilanca stanja: V aktivni se povečajo osnovna sredstva, medtem ko se v pasivi povečajo dolgoročne obveznosti iz financiranja.

Izkaz poslovnega izida: Nov stroj pripomore k povečanju čistih prihodkov od prodaje, povečajo se poslovni odhodki zaradi večje porabe materiala, amortizacija se poveča, finančni odhodki so večji zaradi plačevanja obresti in nenazadnje je namen investicije ustvarjati večji čisti dobiček, kar spet vpliva na bilanco stanja.

Bilanca stanja: V kolikor podjetje ustvari večji čisti dobiček, se poveča na pasivi kapital, medtem ko se v aktivni poveča naprimer dobroimetje pri bankah. Poleg vsega tega se na aktivni povečajo terjatve do kupcev, ker so več proizvedli in prodali, na pasivi pa se povečajo obveznosti do dobaviteljev zaradi nabave materiala.

Spremembe v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida vplivajo tudi na izkaz finančnega izida in na izkaz gibanja kapitala.

Izkaz finančnega izida: Finančni tokovi pri poslovanju se spremenijo zaradi spremembe pritokov pri poslovanju, ki se spremenijo zaradi povečanja poslovnih prihodkov in poslovnih terjatev ter zaradi spremembe odtokov pri poslovanju, ki se spremenijo zaradi povečanja poslovnih odhodkov brez amortizacije, davkov iz dobička, spremembe zalog in poslovnih dolgov. Finančni tokovi pri naložbenju se spremenijo zaradi spremembe pritokov pri naložbenju (ti se v tem primeru niso spremenili) in zaradi spremembe odtokov pri naložbenju, ki se spremenijo zaradi pobotnega povečanja opredmetenih osnovnih sredstev. Finančni tokovi pri financiranju se spremenijo zaradi spremembe pritokov pri financiranju, ki se spremenijo zaradi povečanja kapitala in pobotnega povečanja dolgoročnih finančnih dolgov ter zaradi spremembe odtokov pri financiranju, ki se spremenijo zaradi

finančnih odhodkov, ki se nanašajo na plačevanje obresti kredita in možnosti zmanjšanja kapitala.

Izkaz gibanja kapitala: V primeru povečanja čistega dobička se poveča tudi kapital podjetja, kar je razvidno v izkazu gibanja kapitala v določenem obdobju. Poleg tega se kapital spremeni zaradi prevrednotovalnega popravka kapitala.

3.1. PRIMER BILANCE STANJA, IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA, IZKAZA FINANČNEGA IZIDA IN IZKAZA GIBANJA KAPITALA

V nadaljevanju bom prikazal primer računovodskih izkazov izmišljenega podjetja KOL d.o.o. za leto 2001 in 2002.

V tabeli št. 5 sem prikazal aktivo oziroma sredstva bilance stanja podjetja KOL d.o.o. na dan 31.12. 2001 in 2002. V aktivni se vidi, da so se sredstva povečala iz SIT 183.434,00 tisoč ob koncu leta 2001 na SIT 197.259,00 tisoč ob koncu leta 2002. Sredstva so se povečala predvsem zaradi povečanja stalnih sredstev. V stalnih sredstvih so se opredmetena osnovna sredstva ob koncu 2002 povečala za več kot 5% v primerjavi z letom 2001. Poleg opredmetenih osnovnih sredstev, so se povečale tudi dolgoročne finančne naložbe in sicer iz SIT 7.479,00 tisoč (2001) na SIT 17.006,00 tisoč (2002), kar predstavlja več kot 127% povečanje v primerjavi s preteklim letom.

Gibliva sredstva v aktivni so ostala skoraj nespremenjena, spremenila se je le njihova struktura. Zaloge so se povečale za skoraj 3%, kratkoročne poslovne terjatve so se povečale za več kot 5%, medtem ko so se kratkoročne finančne naložbe zmanjšale za 34% in dobroimetje pri bankah za 43%.

Tabela št. 5: Aktiva bilance stanja podjetja KOL d.o.o. (v tisoč SIT)

	2002	2001
SREDSTVA	197.259	183.434
A. Stalna sredstva	132.093	117.682
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva	6.614	7.018
II. Opredmetena osnovna sredstva	108.473	103.185
III. Dolgoročne finančne naložbe	17.006	7.479
B. Gibljiva sredstva	65.147	65.736
I. Zaloge	17.236	16.809
II. Poslovne terjatve	42.101	39.906
Dolgoročne poslovne terjatve	0	18
Kratkoročne poslovne terjatve	42.101	39.888
III. Kratkoročne finančne naložbe	5.012	7.621
IV. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina	798	1.400
C. Aktivne časovne razmejitve	19	16

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o. na dan 31.12. leta 2001 in 2002

Pasiva oziroma obveznosti do virov sredstev pa sem prikazal v tabeli št. 6, kjer je takoj vidno, da je povečanje pasive ob koncu letu 2002 povzročil predvsem kapital in dolgoročno zadolževanje. Kapital se je povečal za skoraj 5% predvsem zaradi večjega čistega dobička poslovnega leta 2002. Poleg kapitala so se povečale tudi dolgoročne finančne obveznosti zaradi dodatnega dolgoročnega zadolževanja in sicer iz 926,00 tisoč ob koncu leta 2001 na SIT 6.703,00 tisoč ob koncu 2002.

Tabela št. 6: Pasiva bilance stanja podjetja KOL d.o.o. (v tisoč SIT)

	2002	2001
OBVEZNOST DO VIROV SREDSTEV	197.259	183.434
A. Kapital	160.967	153.911
I. Vpoklicani kapital	31.695	31.695
II. Kapitalske rezerve	46	4
III. Rezerve iz dobička	28.522	28.522
IV. Preneseni čisti dobiček	41.042	34.917
V. Prenesena čista izguba	0	0
VI. Čisti dobiček poslovnega leta	11.071	10.182
VII. Čista izguba poslovnega leta	0	0
VIII. Prevrednotovalni popravki kapitala	48.591	48.591
B. Rezervacije	0	0
C. Finančne in poslovne obveznosti	36.219	29.463
I. Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	6.703	926
II. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	29.516	28.537
D. Pasivne časovne razmejitve	73	60

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o. na dan 31.12. leta 2001 in 2002

V tabeli št. 7 pa sem prikazal izkaz poslovnega izida podjetja KOL d.o.o. v letu 2001 in 2002. Iz tabele se vidi, da so se čisti prihodki od prodaje povečali iz SIT 153.248,00 tisoč na SIT 171.108,00 tisoč, kar pomeni povečanje za skoraj 12%. Poleg čistih prihodkov od prodaje so se povečali tudi poslovni odhodki, ki so se povečali za nekaj več kot 12%. K temu je pripomoglo predvsem povečanje stroškov blaga in materiala za SIT 14.084,00 tisoč in stroškov dela za SIT 3.567,00 tisoč. V tabeli št. 7 se vidi tudi znižanje finančnih prihodkov za skoraj 25%, kar je povezano z zmanjšanjem finančnih prihodkov iz kratkoročnih terjatev. Finančni odhodki v letu 2002 so znašali SIT 2.018,00 tisoč, medtem ko so v letu 2001 znašali le SIT 1.415,00 tisoč, kar pomeni, da so se finančni odhodki povečali za več kot 42%, če primerjamo leto 2002 z letom 2001. Izredni prihodki in odhodki so bili v letu 2002 nižji kot v letu poprej, in sicer izredni prihodki so bili 30% nižji, medtem ko so bili izredni odhodki za SIT 3.450,00 tisoč nižji kot v letu 2001.

Tabela št. 7: Izkaz poslovnega izida podjetja KOL d.o.o. (v tisoč SIT)

	2002	2001
A. Čisti prihodki od prodaje	171.108	153.248
I. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na domačem trgu	171.108	153.248
II. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na domačem trgu	0	0
III. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na tujem trgu	0	0
IV. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na tujem trgu	0	0
B. Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	742	495
C. Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	0	0
Č. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	0	0
D. Subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije in drugi prihodki, ki so povezani s poslovnimi učinki	0	0
E. Drugi poslovni prihodki	123	71
F. Kosmati donos od poslovanja	171.973	153.814
G. Poslovni odhodki	161.192	143.433
I. Stroški blaga, materiala in storitev	120.652	106.568
II. Stroški dela	27.680	24.113
III. Odpisi vrednosti (amortizacija)	11.987	11.961
IV. Drugi poslovni odhodki	873	791
H. Dobiček iz poslovanja	10.781	10.381
I. Izguba iz poslovanja	0	0
J. Finančni prihodki	2.897	3.859
I. Finančni prihodki iz deležev	759	876
II. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	27	31
III. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev	2.111	2.952
K. Finančni odhodki	2.018	1.415
I. Prevrednotovalni finančni odhodki	206	5
II. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	1.812	1.410
L. Davek iz dobička iz rednega delovanja	1.110	810
M. Čisti dobiček iz rednega delovanja	10.550	12.015
N. Čista izguba iz rednega delovanja	0	0
O. Izredni prihodki	715	1.025
I. Subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki	0	0
II. Drugi izredni prihodki	715	1.025
P. Izredni odhodki	20	3.470
I. Kritje izgube iz prejšnjih obdobj	0	0
II. Drugi izredni odhodki	20	3.470
R. Dobiček zunaj rednega delovanja	695	0
S. Izguba zunaj rednega delovanja	0	(2.445)
Š. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja	174	(611)
T. Drugi davki	0	0
U. Celotni dobiček	12.355	10.380
V. Celotna izguba	0	0

Z. Davki skupaj	1.284	199
Ž. Čisti dobiček obračunskega obdobja	11.071	10.181
X. Čista izguba obračunskega obdobja	0	0

Vir: Izkaz poslovnega izida podjetja KOL d.o.o. za leto 2001 in 2002

Izkaz finančnega izida v letu 2001 in 2002 za podjetje KOL d.o.o. sem prikazal v tabeli št. 8. Prikazal sem spremembe stanja denarnih sredstev in njihovih ustreznikov za poslovno leto 2001 in 2002.

Pritoki pri poslovanju v letu 2002 so bili za skoraj 13% večji kot v letu 2001 in to predvsem zaradi povečanja poslovnih prihodkov. Poleg pritokov pri poslovanju so bili tudi odtoki pri poslovanju za več kot 18% večji kot v letu 2001. Primerjava pritokov in odtokov iz poslovanja prikazuje, da je pribitek pritokov v letu 2002 za 18% manjši kot v letu 2001.

Pri naložbenju se tudi vidi, da so se pritoki povečali in sicer iz SIT 2.087,00 tisoč v letu 2001 na SIT 3.340,00 tisoč v letu 2002. Povečali pa so se tudi odtoki pri naložbenju in sicer za SIT 7.024,00 tisoč kar predstavlja skoraj 37% kot v letu 2001. Primerjava pritokov in odtokov iz naložbenja prikazuje, da je pribitek odtokov v letu 2002 SIT 22.780,00 tisoč, kar pomeni 34% več kot v letu 2001.

Pritoki pri financiranju so bili v letu 2002 za 27% nižji kot v letu 2001, medtem ko so odtoki pri financiranju prispevali k povečanju prebitka pritokov in sicer na SIT 3.285,00 tisoč, kar je v primerjavi z letom 2001, ko so bili prebitki odtokov večji kot so bili pritoki, za SIT 9.910,00 tisoč večje.

Kljub vsemu temu je končno stanje denarnih sredstev v letu 2002 le SIT 799,00 tisoč, medtem ko je bilo v letu 2001 SIT 1.400,00 tisoč.

Tabela št. 8: Izkaz finančnega izida podjetja KOL d.o.o. (v tisoč SIT)

	2002	2001
A. Finančni tokovi pri poslovanju		
<i>I. Pritoki pri poslovanju</i>	169.308	149.982
Poslovni prihodki	171.231	153.319
Izredni prihodki, ki se nanašajo na poslovanje	715	1.025
Začetne manj končne poslovne terjatve	(2.635)	(4.362)
Začetne manj končne aktivne krat. časovne razmejitve	(3)	0
<i>II. Odtoki pri poslovanju</i>	150.415	126.940
Poslovni odhodki brez amortizacije in dolg. rezervacij	147.982	130.983
Izredni odhodki, ki se nanašajo na poslovanje	20	3.470
Davki iz dobička	1.284	199
Končne manj začetne zaloge	924	2.144
Začetni manj končni poslovni dolgovi	218	(10.367)
Začetne manj končne pasivne krat. časovne razmejitve	(13)	511
<i>III. Prebitek pritokov ali odtokov pri poslovanju</i>	18.893	23.042
B. Finančni tokovi pri naložbenju		
<i>I. Pritoki pri naložbenju</i>	3.340	2.087
Finančni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje	18	22
Izredni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0
Pobotano zmanjšanje neopredmetenih dolg. sredstev	0	0
Pobotano zmanjšanje opredmetenih osnovnih sredstev	714	5.819
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih naložb	0	0
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih naložb	2.608	(3.754)
<i>II. Odtoki pri naložbenju</i>	26.120	19.096
Finančni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0
Izredni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0
Pobotano povečanje neopredmetenih dolg. sredstev	409	634
Pobotano povečanje opredmetenih osnovnih sredstev	16.719	19.382
Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih naložb	8.992	(920)
Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih naložb	0	0
<i>III. Prebitek pritokov ali odtokov pri naložbenju</i>	(22.780)	(17.009)
C. Finančni tokovi pri financiranju		
<i>I. Pritoki pri financiranju</i>	2.179	2.987
Finančni prihodki, ki se nanašajo na financiranje	2.138	2.983
Izredni prihodki, ki se nanašajo na financiranje	0	0
Povečanje kapitala	41	4
Pobotano povečanje dolgoročnih rezervacij	0	0
Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih dolgov	0	0
Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih dolgov	0	0
<i>II. Odtoki pri financiranju</i>	(1.106)	9.612

Finančni odhodki, ki se nanašajo na financiranje	1.812	1.415
Izredni odhodki, ki se nanašajo na financiranje	0	0
Zmanjšanje kapitala	4.056	3.624
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih rezervacij	0	0
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih dolgov	(5.777)	1.933
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih dolgov	(1.194)	2.649
Zmanjšanje obveznosti do lastnikov iz delitve dobička	(3)	(9)
<i>III. Prebitek pritokov ali odtokov pri financiranju</i>	3.285	(6.625)
D. Končno stanje denarnih sredstev	799	1.400
<i>Finančni izid v obdobju</i>	<i>(601)</i>	<i>(593)</i>
<i>Začetno stanje denarnih sredstev in njihovih ustrezniko</i>	<i>1.400</i>	<i>1.993</i>

Vir: Izkaz finančnega izida podjetja KOL d.o.o. za leto 2001 in 2002

V tabeli št. 9 pa sem prikazal gibanje kapitala podjetja KOL d.o.o. od 01.01.2002 do 31.12.2002. V tabeli se vidi, kolikšen je bil skupni kapital v začetku leta 2002 oziroma na 31.12.2001 in kolikšen je bil na dan 31.12.2002. Skupni kapital se je povečal predvsem zaradi čistega dobička poslovnega leta in sicer za SIT 11.071,00 tisoč in zmanjšal zaradi izstopa družbenika v višini SIT 4.056,00 tisoč. Skupni kapital se torej poveča za skoraj 46%.

Tabela št. 9: Izkaz gibanja kapitala podjetja KOL d.o.o. (v tisoč SIT)

Gibanje kapitala	Osnovni kapital	Kapitalske rezerve	Zakonske rezerve	Rezerve za lastne deleže	Statutarne rezerve	Preneseni čisti dobiček/izguba	Čisti dobiček poslovnega leta	Splošni prevrednotovalni popravek kapitala	Skupni kapital
A. Začetno stanje na dan 01.01.	31.695	4	3.170	216	25.135	34.917	10.181	48.591	153.911
B. Premiki v kapital									
Vnos čistega poslovnega izida							11.071		11.071
Vnos zneska posebni prevred. popravek kapitala		42							42
C. Premiki v kapitalu									
Druge prerazporeditve sestavin kapitala				(40)	40	10.181	(10.181)		
D. Premiki iz kapitala									
Izplačilo solastnika						(4.056)			(4.056)
E. Končno stanje na dan 31.12.	31.695	46	3.170	176	25.175	41.042	11.071	48.591	160.967

Vir: Izkaz gibanja kapitala podjetja KOL d.o.o. v letu 2002

3.2. VPLIV DOLŽNIŠKEGA KAPITALA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE

V kolikor podjetje želi povečati obseg svojega poslovanja, se mora odločiti, kako bo to financiralo. Oblika oziroma izbran način financiranja vpliva tako na razvoj podjetja v prihodnosti kot tudi na računovodske izkaze.

V nadaljevanju bomo spoznali, kako dolžniški kapital kot oblika financiranja vpliva na računovodske izkaze.

Kot dolžniški kapital bomo upoštevali kratkoročni ali dolgoročni bančni kredit, finančni ali operativni leasing, faktoring, bančno garancijo in dokumentarni akreditiv. Poskušali bomo ugotoviti, kako posamezni produkti vplivajo na računovodske izkaze.

3.2.1. VPLIV NA BILANCO STANJA

Kratkoročni bančni kredit v višini SIT 20.000,00 tisoč.

Na pasivi se povečajo kratkoročne finančne obveznosti za SIT 20,0 milijonov. Na aktivih se povečajo gibljiva sredstva (v tem primeru zaloge) za enak znesek. Pomembno je, da se kratkoročna sredstva financirajo s kratkoročnimi viri. S povečanjem gibljivih sredstev se poveča (praviloma naj bi se) tudi prodaja in s tem tudi terjatve do kupcev na pasivi. S tem, ko podjetje nabavi gibljiva sredstva, se povečajo tudi obveznosti do dobaviteljev. Ne upoštevamo pa povečanja kapitala zaradi povečanja čistega dobička. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

Dolgoročni bančni kredit v višini SIT 20.000,00 tisoč.

Na pasivi se povečajo dolgoročne finančne obveznosti za SIT 20,0 milijonov. Na aktivih pa se tudi stalna sredstva (v tem primeru opredmetena dolgoročna sredstva) povečajo za enak znesek. Pomembno je, da se dolgoročna sredstva financirajo z dolgoročnimi viri. Prav tako se povečajo terjatve do kupcev in obveznosti do dobaviteljev. Ne upoštevamo pa povečanja kapitala zaradi povečanja čistega dobička. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

Finančni leasing v višini SIT 20.000,00 tisoč.

Je dolgoročni vir financiranja, ki se na pasivi prikazuje kot dolgoročne finančne obveznosti v višini SIT 20,0 milijonov, na aktivih pa je prikazan kot povečanje stalnih sredstev (v tem primeru opredmetena dolgoročna sredstva) v enaki višini. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

Operativni leasing v višini SIT 20.000,00 tisoč.

Je prav tako dolgoročni vir financiranja, ki pa je knjižen izvenbilančno. Ni prikazan ne kot dolgoročna finančna obveznost na pasivi in ne kot stalna sredstva na aktivih. Bilanca stanja ostane nespremenjena z vidika financiranja. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

Faktoring v višini SIT 20.000,00 tisoč.

Pri tem gre za odprodajo terjatev po znižani ceni. Na aktivih se zmanjšajo terjatve do kupcev za SIT 20,0 milijonov, medtem ko se na pasivi zmanjšajo obveznosti do dobaviteljev za enak znesek. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

Bančna garancija višini SIT 20.000,00 tisoč.

To so izvenbilančne postavke, ki se jih ne opazi ne v aktivih ne v pasivi bilance stanja. (glej tabelo št. 10 v prilogi)

Dokumentarni akreditiv višini SIT 20.000,00 tisoč.

Dokumentarni akreditiv se deli na krit in nekrit akreditiv in je voden izvenbilančno.

Krit akreditiv je akreditiv, ki je zavarovan z depozitom pri banki, ki izda omenjeni akreditiv. V bilanci stanja je to razvidno na aktivih v obliki dobroimetja pri banki v višini SIT 20,0 milijonov in na pasivi v obliki obveznosti do dobaviteljev v enakem znesku.

Nekrit akreditiv je akreditiv, ki je zavarovan s kratkoročnim kreditom pri banki, ki izda omenjeni akreditiv. V bilanci stanja je to razvidno na aktivih v obliki povečanja gibljivih sredstev v višini SIT 20,0 milijonov in na pasivi v obliki kratkoročnih obveznosti iz financiranja v enaki višini. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

3.2.2. VPLIV NA IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

Kratkoročni ali dolgoročni bančni kredit v višini SIT 20.000,00 tisoč, obrestna mera na letni ravni znaša 10%, prihodki iz prodaje se povečajo za 20%, amortizacija je 5%.

Ker so bančni krediti namenjeni nakupu stalnih in/ali gibljivih sredstev in so s tem namenjeni tudi povečanju celotnega poslovanja, povzročijo v izkazu poslovnega izida naslednje: v izkazu poslovnega izida se povečajo čisti prihodki iz prodaje za 20%, poslovni odhodki se povečajo za približno enak odstotek, amortizacija znaša 5%, finančni odhodki zaradi obresti so 10%, davki in čisti dobiček se povečajo. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

Finančni leasing v višini SIT 20.000,00 tisoč, obrestna mera na letni ravni znaša 10%, prihodki iz prodaje se povečajo za 20%, amortizacija je 5%.

Podobno kot pri bančnih kreditih. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

Operativni leasing v višini SIT 20.000,00 tisoč, obrestna mera na letni ravni znaša 10%, prihodki iz prodaje se povečajo za 20%, amortizacija je 0%.

Podobno kot finančni leasing, le da ne vpliva na amortizacijo, ki ostaja ista, ker je podjetje le najemnik osnovnega sredstva. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

Faktoring v višini SIT 20.000,00 tisoč.

Terjatve do kupcev v višini SIT 20,0 milijonov so bile prodane z določenim diskontom in to ne vpliva na izkaz poslovnega izida. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

Bančna garancija v višini SIT 20.000,00 tisoč, garancijska provizija znaša na letni ravni 3%.

Bančna garancija je izvenbilančna postavka, ki se je ne opazi v izkazu poslovnega izida, razen garancijska provizija, ki se knjiži kot odhodek iz financiranja in s tem zmanjša čisti dobiček. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

Dokumentarni akreditiv v višini SIT 20.000,00 tisoč, (obrestna mera na letni ravni znaša 10% za kredit – nekrit akreditiv), prihodki iz prodaje se povečajo za 20%.

V primeru kritega akreditiva se povečajo čisti prihodki iz prodaje za 20%, poslovni odhodki za približno enak odstotek, medtem ko davki in čisti dobiček pa se povečajo za delež, ki je težko določljiv.

V primeru nekritega akreditiva pa se poleg povečanja čistih prihodkov iz prodaje in poslovnih odhodkov, povečajo še odhodki iz financiranja zaradi obresti kredita za kritje akreditiva v višini 10% in to vpliva na čisti dobiček. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

3.2.3. VPLIV NA IZKAZ FINANČNEGA IZIDA

Dolžniški kapital vpliva na skoraj vse postavke finančnih tokov pri poslovanju, finančnih tokov pri naložbenju in finančnih tokov pri financiranju. Finančni pritoki in odtoki pri poslovanju, naložbenju in financiranju so pod močnim vplivom dolžniškega kapitala.

S pomočjo bilance stanja in izkaza poslovnega izida bom prikazal vpliv posameznega produkta na izkaz finančnega izida.

Kratkoročni bančni kredit v višini SIT 20.000,00 tisoč, obrestna mera na letni ravni znaša 10%, prihodki iz prodaje se povečajo za 20%, amortizacija je 5%.

Kratkoročni bančni kredit je namenjen nakupu gibljivih sredstev z namenom povečanja celotnega poslovanja. Pritoki pri poslovanju se spremenijo zaradi povečanja poslovnih prihodkov za 20% in zaradi povečanja poslovnih terjatev za SIT 20,0 milijonov. Odtoki pri poslovanju se tudi spremenijo zaradi poslovnih odhodkov brez amortizacije, ki se spremenijo za skoraj 20%, zaradi davkov, poslovnih dolgov in seveda zaradi razlik v zalogah, ki pa v tem primeru niso pomembne. Pri pritokih in odtokih iz naložbenja ne pride do sprememb. Pritoki pri financiranju pa se spremenijo zaradi povečanja kapitala (brez čistega dobička tekočega leta) in pobotnega povečanja kratkoročnih finančnih dolgov za SIT 20,0 milijonov, medtem ko se odtoki pri financiranju spremenijo le zaradi finančnih odhodkov, ki se povečajo za 10% (obresti). (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

Dolgoročni bančni kredit v višini SIT 20.000,00 tisoč, obrestna mera na letni ravni znaša 10%, prihodki iz prodaje se povečajo za 20%, amortizacija je 5%.

Dolgoročni bančni kredit je namenjen nakupu stalnih sredstev z namenom povečanja celotnega poslovanja. Pritoki pri poslovanju se spremenijo zaradi povečanja poslovnih prihodkov za 20% in zaradi povečanja poslovnih terjatev za SIT 20,0 milijonov. Odtoki pri poslovanju se tudi spremenijo zaradi poslovnih odhodkov brez amortizacije, ki se spremenijo za skoraj 20%, zaradi davkov, poslovnih dolgov in seveda zaradi razlik v zalogah, ki pa v tem primeru niso pomembne. Pri pritokih in odtokih iz naložbenja ne pride do sprememb. Pritoki pri financiranju se prav tako spremenijo zaradi povečanja kapitala (brez čistega dobička tekočega leta) in pobotnega povečanja dolgoročnih finančnih dolgov za SIT 20,0 milijonov, medtem ko se odtoki pri financiranju spremenijo le zaradi finančnih odhodkov, ki se povečajo za 10% (obresti). (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

Finančni leasing v višini SIT 20.000,00 tisoč, obrestna mera na letni ravni znaša 10%, prihodki iz prodaje se povečajo za 20%, amortizacija je 5%.

Finančni leasing je namenjen nakupu stalnih sredstev z namenom povečanja celotnega poslovanja. Pritoki pri poslovanju se spremenijo zaradi povečanja poslovnih prihodkov za 20% in zaradi povečanja poslovnih terjatev za SIT 20,0 milijonov. Odtoki pri poslovanju se tudi spremenijo zaradi poslovnih odhodkov brez amortizacije, ki se spremenijo za skoraj 20%, zaradi davkov, poslovnih dolgov in seveda zaradi razlik v zalogah, ki pa v tem primeru niso pomembne. Pri pritokih in odtokih iz naložbenja ne pride do sprememb. Pritoki pri financiranju se prav tako spremenijo zaradi povečanja kapitala (brez čistega dobička tekočega leta) in pobotnega povečanja dolgoročnih finančnih dolgov za SIT 20,0 milijonov, medtem ko se odtoki pri financiranju spremenijo le zaradi finančnih odhodkov, ki se povečajo za 10% (obresti). (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

Operativni leasing v višini SIT 20.000,00 tisoč, obrestna mera na letni ravni znaša 10%, prihodki iz prodaje se povečajo za 20%, amortizacija je 0%.

Operativni leasing je namenjen nakupu stalnih sredstev z namenom povečanja celotnega poslovanja. Pritoki pri poslovanju se spremenijo zaradi povečanja poslovnih prihodkov za 20% in zaradi povečanja poslovnih terjatev za SIT 20,0 milijonov. Odtoki pri poslovanju se tudi spremenijo zaradi poslovnih odhodkov brez amortizacije, ki se spremenijo za skoraj 20%, zaradi davkov, poslovnih dolgov in seveda zaradi razlik v zalogah, ki pa v tem primeru niso pomembne. Pri pritokih in odtokih iz naložbenja ne pride do sprememb. Pritoki pri financiranju se prav tako spremenijo zaradi povečanja kapitala (brez čistega dobička tekočega leta) in pobotnega povečanja dolgoročnih finančnih dolgov za SIT 20,0 milijonov, medtem ko se odtoki pri financiranju spremenijo le zaradi finančnih odhodkov, ki se povečajo za 10% (obresti). (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

Factoring v višini SIT 20.000,00 tisoč.

Pritoki pri poslovanju se spremenijo zaradi zmanjšanja poslovnih terjatev za SIT 20,0 milijonov, medtem ko se odtoki pri poslovanju ne spremenijo. Pri pritokih iz naložbenja in odtokih iz naložbenja ne pride do sprememb. Prav tako pri pritoki pri financiranju se ne spremenijo, medtem ko se odtoki pri financiranju spremenijo zaradi pobotnega zmanjšanja kratkoročnih finančnih dolgov, ki se zmanjšajo za SIT 20,0 milijonov. (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

Bančna garancija v višini SIT 20.000,00 tisoč, garancijska provizija znaša na letni ravni 3%.

Bančna garancija je izvenbilančna postavka, ki vpliva na izkaz finančnega izida le s finančnimi odhodki, ki se nanašajo na financiranje. (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

Dokumentarni akreditiv v višini SIT 20.000,00 tisoč, (obrestna mera na letni ravni znaša 10% za kredit – nekrit akreditiv), prihodki iz prodaje se povečajo za 20%.

V primeru kritega akreditiva.

Pritoki pri poslovanju se spremenijo zaradi povečanja poslovnih prihodkov za 20% in zaradi povečanja poslovnih terjatev za SIT 20,0 milijonov. Odtoki pri poslovanju se tudi spremenijo zaradi poslovnih odhodkov brez amortizacije, ki se spremenijo za skoraj 20%, zaradi davkov, poslovnih dolgov in seveda zaradi razlik v zalogah, ki pa v tem primeru niso pomembne. Pri pritokih in odtokih iz naložbenja ne pride do sprememb. Pritoki pri financiranju se prav tako spremenijo zaradi finančnih prihodkov (obresti depozita) in povečanja kapitala (brez čistega dobička tekočega leta), medtem ko se odtoki pri financiranju ne spremenijo.

V primeru nekritega akreditiva.

Pritoki pri poslovanju se spremenijo zaradi povečanja poslovnih prihodkov za 20% in zaradi povečanja poslovnih terjatev za SIT 20,0 milijonov. Odtoki pri poslovanju se tudi spremenijo zaradi poslovnih odhodkov brez amortizacije, ki se spremenijo za skoraj 20%, zaradi davkov, poslovnih dolgov in seveda zaradi razlik v zalogah, ki pa v tem primeru niso pomembne. Pri pritokih in odtokih iz naložbenja ne pride do sprememb. Pritoki pri financiranju se prav tako spremenijo zaradi povečanja kapitala (brez čistega dobička tekočega leta) in pobotnega povečanja kratkoročnih finančnih dolgov za SIT 20,0 milijonov, medtem ko se odtoki pri financiranju spremenijo le zaradi finančnih odhodkov, ki se povečajo za 10% (obresti). (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

3.2.4. VPLIV NA IZKAZ GIBANJA KAPITALA

Prav tako kot na izkaz finančnega izida, vpliva dolžniški kapital tudi na izkaz gibanja kapitala. Največji vpliv na gibanje kapitala predstavlja čisti dobiček poslovnega leta, ki pa ga ustvarja le ustrezna oblika zadolževanja z dolžniškim kapitalom.

3.3. VPLIV TRAJNEGA KAPITALA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE

V nadaljevanju bomo spoznali, kako trajni (lastniški) kapital, kot oblika financiranja vpliva na računovodske izkaze.

Kot trajni kapital bomo upoštevali osnovni kapital, akumulirani kapital, posojila družbenikov družbi, tihe družbeniki ter kupce in dobavitelje.

3.3.1. VPLIV NA BILANCO STANJA

Osnovni kapital – povečanje za SIT 20.000,00 tisoč:

Lastnik oziroma lastniki podjetja lahko povečajo osnovni kapital z dodatnimi vplačili ali povečanjem lastnih sredstev. Ta osnovni kapital se lahko uporabi za financiranje nakupa osnovnih sredstev oziroma povečanje stalnih sredstev. Z osnovnim kapitalom se financira dolgoročna oziroma stalna sredstva. Na pasivi se poveča kapital za dvajset milijonov, medtem ko se na aktivih najpogosteje povečajo stalna sredstva (v tem primeru opredmetena dolgoročna sredstva) za enak znesek. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

Akumulirani kapital: Oblikujeta ga preneseni čisti dobiček preteklih let in čisti dobiček poslovnega leta. V našem primeru bi se čisti dobiček poslovnega leta povečal za SIT 10,0 milijonov, medtem ko bi za čisti dobiček preteklih let vzeli SIT 10,0 milijonov. Vpliv je isti kot pri osnovnem kapitalu. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

Posojila družbenikov družbi:

Lastnik ali lastniki podjetja lahko posodijo denar podjetju v obliki kratkoročnih ali dolgoročnih kreditov. Obresti se v večini primerov pripisujejo glavnici. Poleg tega bo podjetje najprej vrnilo dolžniški kapital in šele nato bo začelo odplačevati lastnika(e). Vpliv na bilanco stanja je kot pri bančnem kreditu. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

Tihi družbenik(i): Tihi družbenik vstopi v podjetje s premoženjskim vložkom, ki je lahko v denarni ali stvarni obliki.

V primeru stvarne oblike premoženjskega vložka, se v aktivih povečajo stalna sredstva ali pa gibliva sredstva. Na pasivi se poveča kapital ali pa obveznosti.

V primeru denarne oblike premoženjskega vložka, pa se na pasivi poveča kapital ali obveznost iz financiranja (do lastnikov in ne do tihega družbenika), na aktivih pa se povečajo stalna ali gibliva sredstva.

(V našem primeru vzemimo vložek v obliki stroja v znesku SIT 20,0 milijonov in povečanje kapitala za enak znesek ali obratno).

Cilj je soudeležba pri dobičku. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

Kupci in dobavitelji (SIT 20.000,00 tisoč):

V primeru financiranja s kupci, ki je lahko v obliki predčasnega plačila s strani kupcev ali avansnega plačila, se na aktivih znižajo terjatve do kupcev v višini SIT 20,0 milijonov, s čimer se na pasivi znižajo obveznosti do dobaviteljev ali kratkoročne obveznosti iz financiranja za enak znesek.

V primeru financiranja z dobavitelji, ki je lahko v obliki podaljšanja roka plačila kratkoročnih obveznosti do dobaviteljev, se na pasivi povečajo kratkoročne obveznosti do dobaviteljev (z nakupom novih materialov) za SIT 20,0 milijonov, medtem ko se na aktivih spremenijo gibljiva sredstva (nove zaloge ali pa terjatve) za enak znesek. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

3.3.2. VPLIV NA IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

Osnovni kapital se poveča za SIT 20.000,00 tisoč, prihodki iz prodaje se povečajo za 20%, amortizacija je 5%:

Podobno kot bančni krediti vpliva na povečanje čistih prihodkov iz prodaje za 20%, poslovnih odhodkov za približno enak odstotek, na amortizacijo za 5%, na davke in na čisti dobiček. Edina in najpomembnejša razlika je ta, da ne vpliva na finančne odhodke zaradi obresti. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

Akumulirani kapital:

Vpliv je isti kot pri osnovnem kapitalu. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

Posojila družbenikov družbi:

Vpliv je isti kot pri osnovnem kapitalu. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

Tihi družbenik(i):

Vpliv je isti kot pri osnovnem kapitalu. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

Kupci in dobavitelji:

Vpliv je isti kot pri osnovnem kapitalu. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

3.3.3. VPLIV NA IZKAZ FINANČNEGA IZIDA

Trajni kapital vpliva na skoraj vse postavke finančnih tokov pri poslovanju, finančnih tokov pri naložbenju in finančnih tokov pri financiranju. Finančni pritoki in odtoki pri poslovanju, naložbenju in financiranju so pod vplivom trajnega kapitala.

Osnovni kapital se poveča za SIT 20.000,00 tisoč, prihodki iz prodaje se povečajo za 20%, amortizacija je 5%:

Pritoki pri poslovanju se spremenijo zaradi povečanja poslovnih prihodkov za 20% in zaradi povečanja poslovnih terjatev za SIT 20,0 milijonov. Odtoki pri poslovanju se tudi spremenijo zaradi poslovnih odhodkov brez amortizacije, ki se spremenijo za

skoraj 20%, zaradi davkov in seveda zaradi razlik v zalogah, ki pa v tem primeru niso pomembne. Pri pritokih in odtokih iz naložbenja ne pride do sprememb. Pritoki pri financiranju se prav tako spremenijo zaradi povečanja kapitala (brez čistega dobička tekočega leta), medtem ko se odtoki pri financiranju ne spremenijo. (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

Akumulirani kapital:

Vpliv je isti kot pri osnovnem kapitalu. (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

Posojila družbenikov družbi:

Dolgoročni kredit je namenjen nakupu stalnih sredstev z namenom povečanja celotnega poslovanja. Pritoki pri poslovanju se spremenijo zaradi povečanja poslovnih prihodkov za 20% in zaradi povečanja poslovnih terjatev za SIT 20,0 milijonov. Odtoki pri poslovanju se tudi spremenijo zaradi poslovnih odhodkov brez amortizacije, ki se spremenijo za skoraj 20%, zaradi davkov, poslovnih dolgov in seveda zaradi razlik v zalogah, ki pa v tem primeru niso pomembne. Pri pritokih in odtokih iz naložbenja ne pride do sprememb. Pritoki pri financiranju se prav tako spremenijo zaradi povečanja kapitala (brez čistega dobička tekočega leta) in pobotnega povečanja dolgoročnih finančnih dolgov za SIT 20,0 milijonov, medtem ko se odtoki pri financiranju ne spremenijo. (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

Tihi družbenik(i):

Vpliv je isti kot pri osnovnem kapitalu. (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

Kupci in dobavitelji:

Pritoki pri poslovanju se spremenijo zaradi zmanjšanja poslovnih terjatev za SIT 20,0 milijonov. Odtoki pri poslovanju se tudi spremenijo zaradi razlik v zalogah, ki pa v tem primeru niso pomembne. Pri pritokih in odtokih iz naložbenja in financiranja ne pride do sprememb. (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

3.3.4. VPLIV NA IZKAZ GIBANJA KAPITALA

Prav tako kot na izkaz finančnega izida, vpliva trajni kapital tudina izkaz gibanja kapitala. Njavečji vpliv na gibanje kapitala predstavlja čisti dobiček poslovnega leta, ki pa ga ustvarja le ustrezna oblika zadolževanja s trajnim kapitalom.

3.4. VPLIV TVEGANEGA KAPITALA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE

V nadaljevanju bomo spoznali, kako tvegani kapital kot oblika financiranja vpliva na računovodske izkaze.

Tvegani kapital je navadno formalno oblikovan kot sklad. V sklad združujejo sredstva različni investitorji, ki so pripravljene vlagati svoja sredstva dolgoročno pod pogojem, da dobijo za svoj vložek v podjetje nadpovprečno visoke donose.

Od običajnega dolžniškega kapitala, se tvegani kapital razlikuje predvsem v tem, da vlagatelj tveganega kapitala postane z vlaganjem solastnik podjetja, da vlagatelj tveganega kapitala aktivno sodeluje pri poslovnem odločanju in da vlagateljeva sredstva so vložena v podjetje kot dolgoročna investicija.

3.4.1. VPLIV NA BILANCO STANJA

Skladi tveganega kapitala vstopijo v podjetje tako, da postanejo solastniki podjetja (v večini primerov večinski). V bilanci stanja se to odraža tako, da se na pasivi poveča kapital in kasneje še kratkoročne in dolgoročne obveznosti iz financiranja. Na aktivni pa se povečajo stalna in/ali gibljiva sredstva.

V našem primeru se bo na pasivi bilance stanja povečal kapital za SIT 20,0 milijonov kot svež kapital, na aktivni pa se bodo povečala stalna sredstva (opredmetena osnovna sredstva) za enak znesek. (glej tabelo št. 10 v prilogi 2)

3.4.2. VPLIV NA IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

Podobno kot pri bančnih kreditih se povečajo čisti prihodki iz prodaje za 20%, poslovni odhodki tudi za približno enak znesek, amortizacija za 5%, finančni odhodki zaradi obresti za 10%, davki in načrtovani čisti dobiček. (glej tabelo št. 11 v prilogi 3)

3.4.3. VPLIV NA IZKAZ FINANČNEGA IZIDA

Tvegani kapital vpliva na skoraj vse postavke finančnih tokov pri poslovanju, finančnih tokov pri naložbenju in finančnih tokov pri financiranju. Finančni pritoki in odtoki pri poslovanju, naložbenju in financiranju so pod vplivom tveganega kapitala. (glej tabelo št. 12 v prilogi 4)

3.4.4. VPLIV NA IZKAZ GIBANJA KAPITALA

Prav tako kot na izkaz finančnega izida, vpliva tvegani kapital tudi na izkaz gibanja kapitala. Njavečji vpliv na gibanje kapitala predstavlja čisti dobiček poslovnega leta, ki pa ga ustvarja le ustrezna oblika zadolževanja s tveganim kapitalom.

3.5. VPLIV DRŽAVNE PODPORE NA RAČUNOVODSKE IZKAZE

Državne podpore imajo podoben vpliv na računovodske izkaze, kot ga imajo dolžniški, trajni in tvegani kapital. Edina možna razlika je v tem, da podjetje pridobi dolgoročne vire financiranja po nižjih obrestih, kar pripomore k nižjim odhodkom iz financiranja in večjemu čistemu dobičku. To pa seveda vpliva tudi na večji kapital.

3.6. MEDSEBOJNI VPLIV SPREMEMBE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

3.6.1. VPLIV SPREMEMBE KAPITALA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE IN MEDSEBOJNA SOODVISNOST

V nadaljevanju bom poskušal prikazati vpliv spremembe kapitala na računovodske izkaze in medsebojno soodvisnost.

Naprimero podjetje kupi tovorno vozilo za ceno SIT 20,0 milijonov s tem, da se financira s svežim kapitalom lastnikov v enaki višini. Nakup vozila vpliva na povečanje prihodkov od prodaje za 20%, poslovnih odhodkov za približno enak odstotek in amortizacije za 5%. (glej tabele št. 13, 14, 15 in 16 v prilogi 5)

Vpliv na računovodske izkaze je sledeči:

Bilanca stanja: V aktivih se povečajo osnovna sredstva za SIT 20,0 milijonov, medtem ko se v pasivi poveča kapital za enak znesek.

Izkaz poslovnega izida: Novo tovorno vozilo pripomore k povečanju čistih prihodkov od prodaje za 20%, povečajo se poslovni odhodki za približno enak odstotek, zaradi večje porabe materiala, amortizacija se poveča za 5% in nenazadnje je namen investicije ustvarjati večji čisti dobiček, kar spet vpliva na bilanco stanja.

Bilanca stanja: V kolikor podjetje ustvari večji čisti dobiček, se poveča na pasivi kapital, medtem ko se v aktivih poveča naprimer dobroimetje pri bankah. Poleg vsega tega se na aktivih povečajo terjatve do kupcev, ker so več ustvarili in prodali, na pasivi pa se povečajo obveznosti do dobaviteljev zaradi nabave materiala in storitev za poslovanje.

Spremembe v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida vplivajo tudi na izkaz finančnega izida in na izkaz gibanja kapitala.

Izkaz finančnega izida: Finančni tokovi pri poslovanju se spremenijo zaradi spremembe pritokov pri poslovanju, ki se spremenijo zaradi povečanja poslovnih prihodkov in poslovnih terjatev ter zaradi spremembe odtokov pri poslovanju, ki se spremenijo zaradi povečanja poslovnih odhodkov brez amortizacije, davkov iz dobička, spremembe zalog in poslovnih dolgov. Finančni tokovi pri naložbenju se spremenijo zaradi spremembe pritokov pri naložbenju (ti se v tem primeru niso

spremenili) in zaradi spremembe odtokov pri naložbenju, ki se prav tako niso spremenili. Finančni tokovi pri financiranju se spremenijo zaradi spremembe pritokov pri financiranju, ki se spremenijo zaradi povečanja kapitala in pobotnega povečanja dolgoročnih finančnih dolgov ter zaradi spremembe odtokov pri financiranju, ki se spremenijo zaradi finančnih odhodkov, ki se nanašajo na plačevanje obresti kredita in možnosti zmanjšanja kapitala.

Izkaz gibanja kapitala: V primeru povečanja čistega dobička se poveča tudi kapital podjetja, kar je razvidno v izkazu gibanja kapitala v določenem obdobju. Poleg tega se kapital spremeni zaradi prevrednotovalnega popravka kapitala.

3.6.2. VPLIV SPREMEMBE DOLGOROČNIH OBVEZNOSTI IZ FINANCIRANJA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE IN MEDSEBOJNA SOODVISNOST

V nadaljevanju bom poskušal prikazati vpliv spremembe dolgoročnih obveznosti iz financiranja na računovodske izkaze in medsebojno soodvisnost.

Naprimera podjetje kupi tovorno vozilo za ceno SIT 20,0 milijonov s tem, da se financira z dolgoročnim bančnim kreditom. Nakup vozila vpliva na povečanje prihodkov od prodaje za 20%, poslovnih odhodkov za približno enak odstotek, amortizacije za 5% in odhodkov iz financiranja za 10%. (glej tabelo št. 17,18,19 in 20 v prilogi 6)

Vpliv na računovodske izkaze je sledeči:

Bilanca stanja: V aktivih se povečajo osnovna sredstva za 20,0 milijonov, medtem ko se v pasivi povečajo dolgoročne obveznosti iz financiranja za enak znesek.

Izkaz poslovnega izida: Novo tovorno vozilo pripomore k povečanju čistih prihodkov od prodaje za 20%, povečajo se poslovni odhodki za približno enak odstotek, zaradi večje porabe materiala, amortizacija se poveča za 10%, finančni odhodki so večji za 10% zaradi plačevanja obresti in nenazadnje je namen investicije ustvarjati večji čisti dobiček, kar spet vpliva na bilanco stanja.

Bilanca stanja: V kolikor podjetje ustvari večji čisti dobiček, se poveča na pasivi kapital, medtem ko se v aktivih poveča naprimer dobroimetje pri bankah. Poleg vsega tega se na aktivih povečajo terjatve do kupcev, ker so več ustvarili in prodali, na pasivi pa se povečajo obveznosti do dobaviteljev zaradi nabave materiala.

Spremembe v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida vplivajo tudi na izkaz finančnega izida in na izkaz gibanja kapitala.

Izkaz finančnega izida: Finančni tokovi pri poslovanju se spremenijo zaradi spremembe pritokov pri poslovanju, ki se spremenijo zaradi povečanja poslovnih prihodkov in poslovnih terjatev ter zaradi spremembe odtokov pri poslovanju, ki se spremenijo zaradi povečanja poslovnih odhodkov brez amortizacije, davkov iz dobička, spremembe zalog in poslovnih dolgov. Finančni tokovi pri naložbenju se

spremenijo zaradi spremembe pritokov pri naložbenju (ti se v tem primeru niso spremenili) in zaradi spremembe odtokov pri naložbenju, ki se spremenijo zaradi pobotnega povečanja opredmetenih osnovnih sredstev. Finančni tokovi pri financiranju se spremenijo zaradi spremembe pritokov pri financiranju, ki se spremenijo zaradi povečanja kapitala in pobotnega povečanja dolgoročnih finančnih dolgov ter zaradi spremembe odtokov pri financiranju, ki se spremenijo zaradi finančnih odhodkov, ki se nanašajo na plačevanje obresti kredita in možnosti zmanjšanja kapitala.

Izkaz gibanja kapitala: V primeru povečanja čistega dobička se poveča tudi kapital podjetja, kar je razvidno v izkazu gibanja kapitala v določenem obdobju. Poleg tega se kapital spremeni zaradi prevrednotovalnega popravka kapitala.

4. PRAKTIČEN POMEN POZNAVANJA VPLIVA FINANCIRANJA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE

S pomočjo ankete (glej prilogo 1), ki je bila posredovana dvajsetim družbam z omejeno odgovornostjo, bom poskušal prikazati, kako podjetniki oziroma lastniki in/ali direktorji teh družb v praksi poznajo računovodske izkaze, vire financiranja in vpliv oblike financiranja na računovodske izkaze.

S tem bom poskušal previriti dve hipotezi:

- Poznavanje računovodskih izkazov, virov financiranja in vpliv le-teh na računovodske izkaze je zelo pomemben za razvoj in rast podjetij.
- Lastniki in/ali direktorji predvsem malih podjetij zaradi slabega poznavanja virov financiranja in vpliva le-teh na računovodske izkaze, onemogočajo doseganje boljše učinkovitosti.

V nadaljevanju bom prikazal rezultate in ugotovitve ankete, ki je tudi priložena v prilogi. Zavedati se moramo, da je število anketiranih podjetij premajhen vzorec, da bi bil reprezentativen za splošne ugotovitve, vendar mislim, da vseeno nakazuje značilnosti malih podjetij v Sloveniji glede na opazovane parametre.

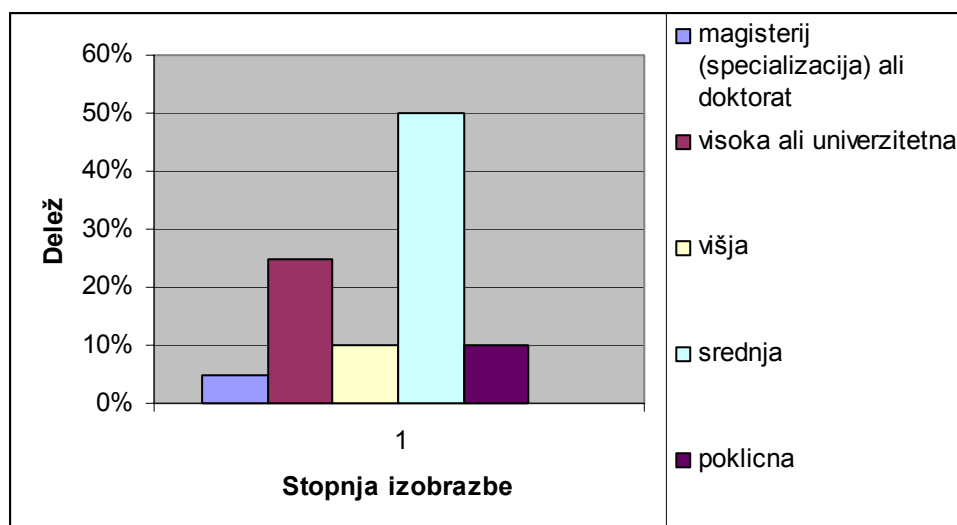
4.1. ANKETIRANJE DVAJSETIH DRUŽB Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO

Anketa je bila poslana dvajsetim družbam z omejeno odgovornostjo. Večina anketiranih podjetij deluje v različnih panogah hkrati in sicer vsaj 40% anketiranih deluje v trgovski panogi in vsaj 30% v storitveni panogi. V kar 80% anketiranih podjetjih, ki so bila v večini ustanovljena v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja in sicer 60%, so lastniki oziroma solastniki hkrati tudi direktorji podjetij.

Izmed vseh anketiranih podjetij, jih je bilo 65% ustanovljenih s strani enega ustanovitelja, medtem ko jih je bilo 30% ustanovljenih skupaj z vsaj enim soustanoviteljem. 80% lastnikov in/ali direktorjev je moških, 85% jih je starih med 25 in 45 let.

Polovica anketiranih lastnikov in/ali direktorjev ima končano srednjo šolo, 25% jih ima končano visoko (ali univerzitetno) šolo in le 5% ima narejen podiplomski študij.

Graf št. 1: Prikaz stopnje izobrazbe anketiranih lastnikov in/ali direktorjev

Vir: Anketa o poznavanju virov financiranja in vpliva le-teh na računovodske izkaze družbe z omejeno odgovornostjo v Sloveniji, priloga 1

Med izbranimi vprašanji v anketi je bilo tudi poznavanje bistvenih podatkov podjetja, kot je število zaposlenih, prihodki iz poslovanja, čisti dobiček in kapital, ter obrazložitev, ali podjetnik te podatke pozna ali si mora pomagati z ustrežno dokumentacijo. Skoraj vsi so potrebovali ustrežno dokumentacijo za izpolnitev tega vprašanja.

4.1.1. POZNAVANJE VIROV FINANCIRANJA

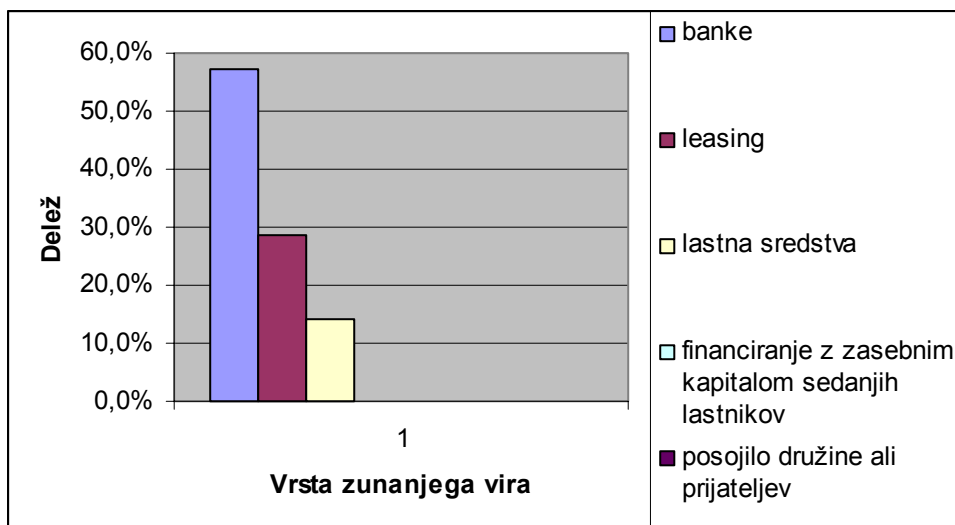
Poleg splošnih informacij sem iz ankete poskušal dobiti tudi informacije o poznavanju virov financiranja s strani dvajsetih anketiranih podjetij.

Iz ankete je bilo takoj razvidno, da se kar 55% anketiranih podjetij financira z lastnimi viri in kar 10% jih ne ve kako se financirajo, kar je po eni strani posledica slabega poznavanja ostalih virov financiranja, po drugi strani pa težja dostopnost do nekaterih virov financiranja.

Predvidevam, da se bo to v bodoče spremenilo, kajti slovenske banke so spremenile svojo strategijo in se vedno bolj usmerjajo na malo gospodarstvo.

Med anketiranimi podjetji je le sedem takih, ki se poslužuje zunanjih virov financiranja, in sicer 4 podjetja izmed teh imajo najete bančne kredite, dve imata najet leasing in eno podjetje si je denar sposodilo pri družini ali prijateljih. V prihodnje se pričakuje, da se bo delež financiranja s pomočjo zunanjih virov povečal in sicer prav s pomočjo ustreznega pristopa bank. Pričakuje se povečanje števila bančnih kreditov in leasingov.

Graf št. 2: Prikaz oblike zunanjih virov, ki jih uporabljajo anketirana podjetja

Vir: Anketa o poznavanju virov financiranja in vpliva le-teh na računovodske izkaze družbe z omejeno odgovornostjo v Sloveniji, priloga 1

Izmed sedmih anketiranih podjetij, ki se poslužujejo zunanjih virov financiranja je šest podjetij takih, ki so kredit najela v Sloveniji in le eno podjetje v tujini.

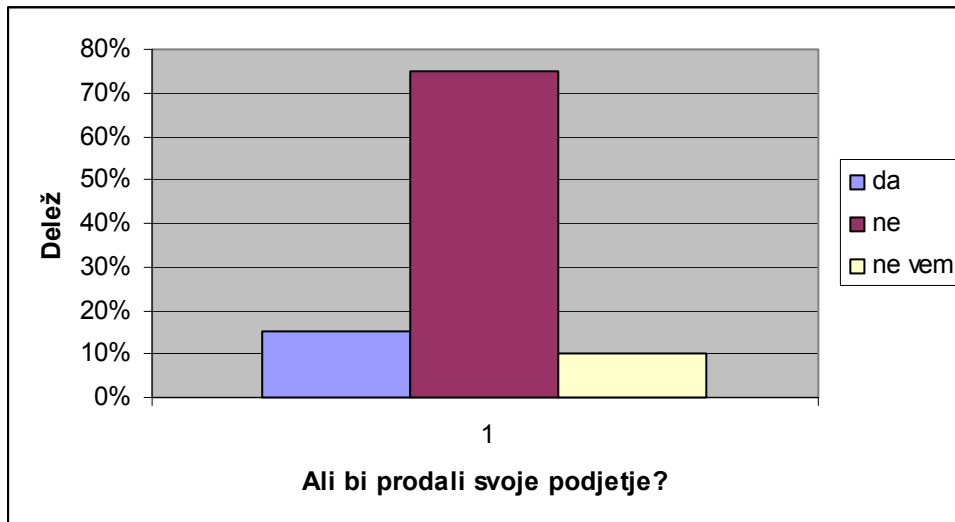
Poleg poznavanja bančnih kreditov in leasingov s strani anketiranih podjetij je anketa pokazala, da anketiranci tudi dobro poznajo bančne garancije in sicer kar 70% jih je to potrdilo. Poznavanje faktoringa je pokazalo, da le 30% anketiranih podjetij pozna ta produkt, medtem ko je poznavanje dokumentarnega akreditiva še bolj porazno, kajti pozna ga le 10% anketiranih.

Omenjena anketirana podjetja tudi zelo slabo poznajo vpliv vstopa tihega družbenika v podjetje in pomen tveganega kapitala za novo ali rastoče podjetje.

Večini pa je znano financiranje s pomočjo kupcev in dobaviteljev, in sicer ne s stališča dogovarjanja za kasnejše plačilo, ampak iz preprostega razloga, da dobaviteljem plačajo malo kasneje, medtem ko kupcem omogočajo popuste v primeru avansa ali predčasnega plačila. Kar 75% anketiranih podjetij je to potrdilo.

Omenjenim lastnikom in/ali direktorjem je bilo postavljeno tudi vprašanje, ali bi prodali svoje podjetje, na kar jih je 75% odgovorilo nikalno. Tak odgovor je bil pričakovan, kajti za malo gospodarstvo je značilna čustvena navezanost na podjetje, ker so v podjetja vključeni člani družine in jim predstavlja vir zaslužka ter udobno in varno življenje. 15% anketiranih lastnikov in/ali direktorjev je takih, ki bi podjetje takoj prodali, medtem ko 10% ne ve kaj bi.

Graf št. 3: Prikaz odgovorov anketiranih podjetij na vprašanje ali bi prodali svoje podjetje

Vir: Anketa o poznavanju virov financiranja in vpliva le-teh na računovodske izkaze družbe z omejeno odgovornostjo v Sloveniji, priloga 1

Poleg vsega zgoraj omenjenega je 55% anketirancev prepričanih, da se njihova podjetja ne bodo nikoli preoblikovala v delniške družbe in le 35% jih vidi priložnost, da bi v bodoče preoblikovali svoja podjetja, ki so sedaj družbe z omejeno odgovornostjo v delniške družbe. Kot je za vse odgovore značilno, obstajajo tudi tukaj podjetja, ki dejansko niso v nič prepričana, takih je 10%.

Kot zadnje je kar 95% anketiranih podjetij prepričanih, da država še vedno premalo pomaga malemu gospodarstvu, kljub temu, da obstaja veliko programov za pomoč le-tem.

4.1.2. POZNAVANJE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

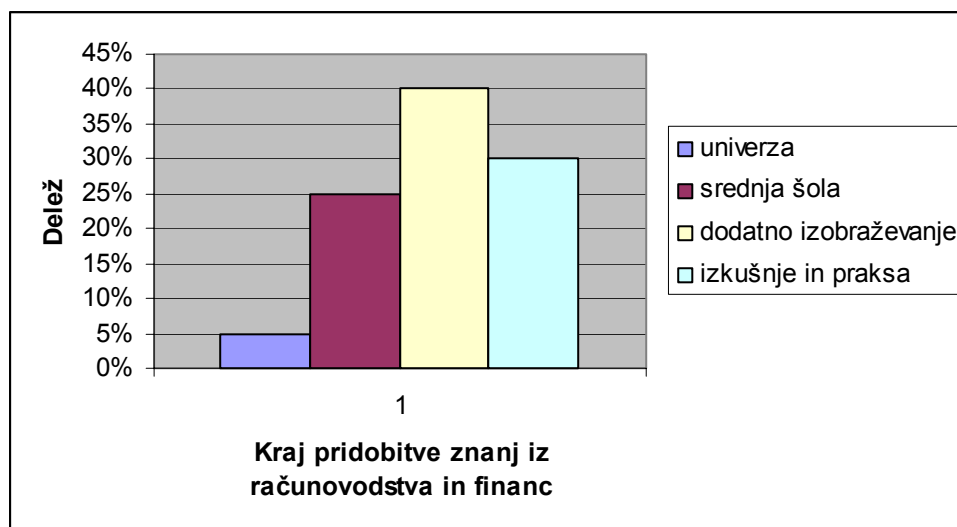
Anketo sem poskušal strukturirati tako, da dobim odgovor na to, ali anketirana podjetja poznajo računovodske izkaze in seveda kako jih poznajo.

Anketirana podjetja oziroma njihovi lastniki in/ali direktorji so kar v 95% potrdili, da so že slišali za bilanco stanja in kar 100% za izkaz poslovnega izida (oziroma po starem izkaz uspeha). Izkaz finančnega izida in izkaz gibanja kapitala pa sta jim skoraj neznan, kajti le 20% jih to pozna. To je razumljivo, saj sta obvezna le za velike in srednje gospodarske družbe ter družbe, ki so prisotne na borzi vrednostnih papirjev.

55% anketiranih podjetij ima organizirano finančno (računovodsko) službo zunaj samega podjetja in sicer tako, da zunanje samostojno podjetje skrbi za njihove računovodske izkaze, medtem ko vsi ostali jo imajo organizirano znotraj podjetja.

Poleg vsega tega primanjkuje splošnega znanja iz računovodstva in financ, saj je 40% anketiranih pridobilo znanje z dodatnim izobraževanjem, 30% je pridobilo znanja z izkušnjami in prakso s samim vodenjem podjetja in le 25% v srednji šoli, kar pomeni, da so obiskovali srednjo ekonomsko šolo, kjer se predmet računovodstva tudi predava. Iz izkušenj vem, da se predvsem v malih podjetjih zanašajo na zunanja računovodstva, ki naj bi spremljala dogajanja in spremembe na tem področju.

Graf št. 4: Kje so anketirani pridobili znanja iz računovodstva in financ

Vir: Anketa o poznavanju virov financiranja in vpliva le-teh na računovodske izkaze družbe z omejeno odgovornostjo v Sloveniji, priloga 1

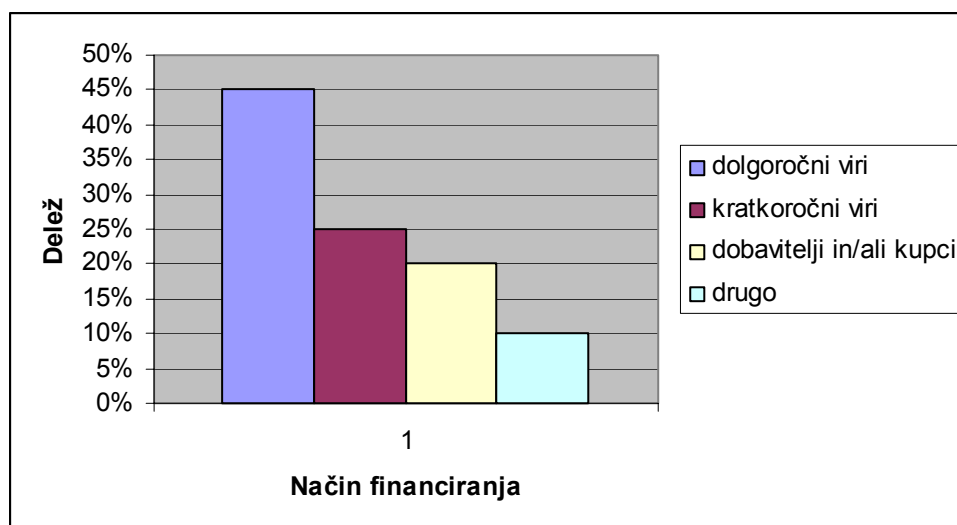
4.1.3. POZNAVANJE OZIROMA PREPOZNAVANJE VPLIVA VIROV FINANCIRANJA NA RAČUNOVODSKE IZKAZE

S pomočjo ankete bom poskušal ugotoviti ali anketiranci poznajo vplive virov financiranja na računovodske izkaze in seveda medsebojni vpliv računovodskih izkazov med seboj.

Rezultati ankete kažejo, da kar 75% podjetnikov ne pozna vpliva posameznega vira financiranja na računovodske izkaze in le 20% je takih, ki nekaj vedo o tem vplivu.

Na vprašanje, kako bi financirali nakup stroja, je iz ankete razvidno, da le 45% anketirancev pravilno razmišlja in sicer, da se opredmetena osnovna sredstva financirajo z dolgoročnimi viri. Tak odgovor je lahko posledica nepoznavanja ali pa izkušenj z bankami. 25% anketirancev bi stroj financiralo kratkoročno in celo 20% bi jih financiralo tako, da bi dobaviteljem plačalo kasneje ali pa prosilo za avans kupcev.

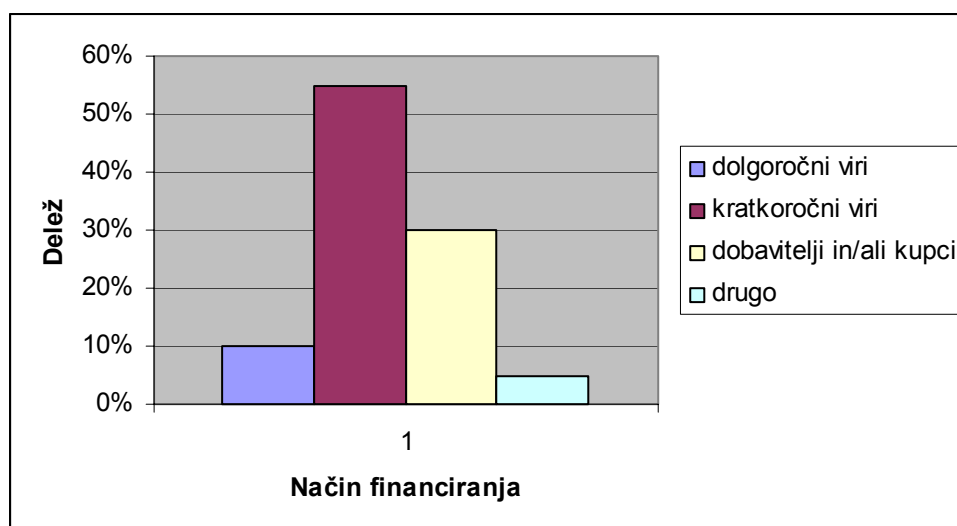
Graf št. 5: Kako bi anketiranci financirali nakup stroja

Vir: Anketa o poznavanju virov financiranja in vpliva le-teh na računovodske izkaze družbe z omejeno odgovornostjo v Sloveniji, priloga 1

Na drugo vprašanje, kako bi financirali nakup materiala za tekoče poslovanje, je kar 55% anketirancev pravilno odgovorilo, da bi to financirali s kratkoročnimi viri. Kar 30% anketirancev bi financiralo tako, da bi dobaviteljem plačali kasneje ali da bi prosili za avans kupce. Le 10% je odgovorilo, da bi to financiralo z dolgoročnimi viri.

Graf št. 6: Kako bi anketiranci financirali nakup materiala za tekoče poslovanje

Vir: Anketa o poznavanju virov financiranja in vpliva le-teh na računovodske izkaze družbe z omejeno odgovornostjo v Sloveniji, priloga 1

Tudi na vprašanje, ali obstaja medsebojna soodvisnost med bilanco stanja in izkazom poslovnega izida, je kar 65% anketirancev odgovorilo, da ne ve, medtem ko je le 20% odgovorilo pritrdilno. Kar 15% anketirancev pa ni videlo nobene povezave med računovodskima izkazoma.

4.2. UGOTOVITEV

Vem, da vzorec dvajsetih podjetij ni ustrezen kazalnik in dovolj reprezentativen za splošne ugotovitve, vendar mislim, da vseeno nakazuje značilnosti malih podjetij v Sloveniji glede na opazovane parametre.

Iz anketiranja dvajsetih družb z omejeno odgovornostjo sem prišel do ugotovitve, da se večina anketiranih podjetij financira z lastnimi sredstvi in manj z zunanjimi viri. Tisti, ki se financirajo z zunanjimi viri se največ financirajo z bančnimi krediti in leasingi. Kar tričetrte anketirancev pozna financiranje s pomočjo kupcev in dobaviteljev, in sicer v obliki kasnejšega plačila dobaviteljem in v obliki avansov s strani kupcev. Prav tako tričetrte anketirancev ne bi prodalo svojega podjetja in več kot polovica jih meni, da se njihovo podjetje ne bo nikoli preoblikovalo v delniško družbo. Enotni pa so si, da država še vedno premalo pomaga malemu gospodarstvu.

Prav tako, kot je s poznavanjem virov financiranja je anketa pokazala, da večina podjetij pozna le bilanco stanja in izkaz poslovnega izida, medtem ko sta izkaz finančnega izida in izkaz gibanja kapitala prava neznanka. Anketiranci imajo v večini primerov zunanje računovodstvo in kar 40% je pridobilo izkušnje iz računovodstva in financ z dodatnim izobraževanjem.

Razvidno je tudi, da anketiranci zelo slabo poznajo vpliv financiranja na računovodske izkaze. To se vidi predvsem v odgovorih, ki smo jih dobili na vprašanje, kako bi financirali nakup stroja ali pa materiala. Vsakdo bi moral vedeti, da se dolgoročna sredstva financirajo z dolgoročnimi viri in kratkoročna sredstva s kratkoročnimi viri.

5. SKLEP

Poznavanje računovodskih izkazov oziroma bilance stanja, izkaza poslovnega izida, izkaza finančnega izida in izkaza gibanja kapitala ter virov financiranja je temelj za uspešno vodenje, rast in razvoj podjetja.

V nalogi sem prikazal strukturo računovodskih izkazov in vsakega posebej opisal, nato pa sem dodal prave računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o., kjer se vidi, kako to izgleda na primeru.

Poleg računovodskih izkazov sem prikazal oblike virov financiranja, kot so dolžniški kapital, trajni kapital, tvegani kapital in predstavil državno podporo in subvencioniranje. Dolžniški kapital sem razdelili na različne produkte, kjer iztopata bančni kredit in leasing, kot najbolj razširjena produkta zunanje oblike financiranja. Pri trajnem kapitalu gre za financiranje z lastnimi sredstvi, kupci, dobavitelji ali z vstopom tihega družbenika. Poleg teh dveh oblik sem opisal še tvegani kapital in pomoč države v obliki subvencije.

V nadaljevanju sem vire financiranja povezal z računovodskimi izkazi, kjer sem prikazal da viri financiranja vplivajo na računovodske izkaze. Res pa je, da je odvisno od vira do vira financiranja kako vpliva na izkaze.

Nato pa sem z anketo, ki sem jo poslal dvajsetim družbam z omejeno odgovornostjo prišel do zaključka, da slovenski podjetniki slabo poznajo računovodske izkaze in oblike virov financiranja. Poleg tega pa tudi ne poznajo vpliva virov financiranja na računovodske izkaze in medsebojni vpliv izkazov.

Zavedati pa se moramo, da je število anketiranih podjetij premajhen vzorec, da bi bil reprezentativen za splošne ugotovitve, vendar mislim, da vseeno nakazuje značilnosti malih podjetij v Sloveniji glede na opazovane parametre.

Podjetniki oziroma lastniki in/ali direktorji predvsem malih podjetij, kot na primer družb z omejeno odgovornostjo, premalo poznajo načine financiranja, ročnost financiranja, celotne stroške virov financiranja in ne nazadnje tudi optimalno strukturo financiranja. Poleg samih virov financiranja, podjetniki zelo slabo poznajo same računovodske izkaze in s tem vplive virov financiranja na računovodske izkaze in medsebojno soodvisnost teh izkazov. Menim, da se večina podjetnikov odloči za obliko financiranja, ki jim jo priporočajo znanci in prijatelji, ki pa v večini primerov nimajo nujno izkušenj iz samega financiranja. Poleg tega se veliko podjetnikov odloči za take vire financiranja, ki izgledajo na začetku poceni, v nadaljevanju pa se pokažejo še skriti stroški, kar v končni fazi dejansko podraži financiranje.

6. LITERATURA

1. BERGANT Nataša: Pomen bančnih posojil za opravljanje dejavnosti samostojnih podjetnikov posameznikov. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 47 str.
2. BERNIK Jurij: Razvijanje podjetniških idej. Zbornik gradiv za tridnevni program usposabljanja podjetnikov. 3. dopolnjena izd. Ljubljana: Gea College, 1996. 249 str.
3. BOVAIRD Chris: Introduction to Venture Capital Finance. London: Pitman Publishing, 1990. 284 str.
4. BRKANIC Vlado: Optimalizacija bilančne strukture. Zagreb: RRiF plus, 2002. 256 str.
5. FUSTER Julio, CORBI Antonio, BEŠTER Janez: Zbirka praktičnih nasvetov za financiranje podjetij. Ljubljana: Agencija RS za prestrukturiranje podjetij in privatizacijo, 1997. 114 str.
6. GLAS Miroslav et al.: Podjetništvo - izziv za 21. Stoletje. . dopolnjena izd. Ljubljana: Gea College, 2000. 498 str.
7. GRILC Peter: Moderni tipi pogodb avtonomnega gospodarskega prava. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 1996, 269 str.
8. HOČEVAR Marko: Planiranje in kontrola poslovanja. 3. izd. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 143 str.
9. HOČEVAR Marko, IGLIČAR Aleksander: Računovodstvo za managerje, Ljubljana: Gospodarski vestnik, 1997. 423 str.
10. HOČEVAR Marko, IGLIČAR Aleksander, ZAMAN Maja: Osnove računovodstva. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2001. 469 str.
11. HRASTELJ Tone: Mednarodno poslovanje, Ljubljana: Gospodarski vestnik, 1990. 416 str.
12. IVANJKO Šime, KOCBEK Marijan: Pravo družb. Statusno gospodarsko pravo. Ponatis 2. spremenjene in dopolnjene izdaje. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2001. 608 str.
13. KAVČIČ Slavka, KOKOTEC-NOVAK Majda, TURK Ivan: Upravljalno računovodstvo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1995. 305 str.
14. KLEINDIENST Robert: Dovolj donosen. Podjetnik, Ljubljana, 2001, I, str. 31-36.
15. KLEINDIENST Robert: Kdo najbolj potrebuje lastniški kapital in zakaj. Podjetnik, Ljubljana, 2000, IV, str. 47-51.
16. KOCBEK Marjan et al.: Pravni, ekonomsko-finančni, računovodski in prometnodavčni vidik finančnega leasinga. Ljubljana: Podjetje in delo, letnik 23 (1997). Str. 602
17. KOLETNIK Franc: Računovodstvo za notranje uporabnike informacij. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1996. 453 str.
18. KOS Marko: Vloga bank v razvoju slovenskega podjetništva. Bančni vestnik, Ljubljana, 45 (1996), 1-2, str. 33-37.

19. KRAJNOVIČ, Edita K.: Analiza dejavnikov optimalne strukture kapitala podjetja. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1996. 107 str.
20. MAROLT Tina: Neformalni viri financiranja novega podjetja. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 42 str.
21. MAYR Branko: Kako brati računovodske izkaze. Ljubljana: Noviforum, 2000. 103 str.
22. MAYR Branko: Računovodske informacije. Portorož, 2000. 177 str.
23. MIHAILOVIČ Neda: Kratkoročni viri financiranja slovenskih podjetij. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1997. 29 str.
24. MOŽINA Stane et al.: Management. Radovljica: Didakta, 1994. 1072 str.
25. MRAMOR Dušan: Uvod v poslovne finance. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 1993. 381 str.
26. MRAMOR Dušan: Teorija poslovnih financ. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 191 str.
27. POTOČNIK Vekoslav: Komercialno poslovanje z osnovami trženja. 2. dopolnjena izdaja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1996. 361 str.
28. PUČKO Danijel: Analiza poslovanja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1999. 289 str.
29. PUHARIČ Krešo: Gospodarsko pravo z osnovami prava. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2000. 298 str.
30. REPOVŽ Leon, PETERLIN Jožko: Financiranje. Koper: Visoka šola za management, 1998. 93 str.
31. RIBNIKAR Ivan: Od denarja do medvedjega trenda. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, CISEF, 1994. 215 str.
32. ROSS A. Stephen, WESTERFIELD N. Randolph, JAFFE F. Jeffrey: Corporate Finance. Third Edition. Irwin: Homewood, 1993. 912 str.
33. SLAPNIČAR Sergeja: Finančno računovodstvo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1998. 52 str.
34. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1993. 209 str.
35. SMITH W. Frederick: Venture Capital. Homewood: Irwin, 1992. 304 str.
36. SRDOČ Bojan: Viri financiranja malega gospodarstva v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2000. 41 str.
37. ŠUBIC Maja: Državna podpora razvoju malega gospodarstva. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 45, 1991. 59 str.
38. TAJNIKAR Maks: Tvegano poslovanje - knjiga o gazelah in rastočih poslih (2. Izdaja). Ljubljana: Gea College, 2000. 304 str.
39. TIMMONS Jeffrey A.: New Venture Creation: Entrepreneurship in 1990s, B.k., Irwin, 1990. 667 str.
40. TURK Ivan: Uvod v ekonomiko gospodarske družbe. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo, 1997. 330 str.
41. TURK Ivan, MELAVC Dane: Računovodstvo. Kranj: Moderna organizacija, 2001. 547 str.

42. TURK Ivan, MELAVC Dane: Uvod v računovodstvo. 3. dopolnjena izdaja. Kranj: Moderna organizacija, 1994. 492 str.
43. TURK Ivan et al.: Finančno računovodstvo. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo, 1999. 841 str.
44. TURK Ivan et al.: Notranje revidiranje poslovanja. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1994. 282 str.
45. VIDIC Franci: Kako razviti uspešno podjetje. 3. dopolnjena izd. Ljubljana: Gea College, 1999. 224 str.
46. VIDUČIĆ Ljiljana: Financijski menadžment. Zagreb: RriF plus, 2000. 477 str.
47. WHITE I. Gerald: The Analysis and Use of Financial Statements. New York. Yohn Wiley & Sons, 1994. 1198 str.
48. ZADRAVEC Rajko: Zaključni račun po novem. Ljubljana: Primath, 2003. 408 str.
49. ZALAR Katarina: Računovodske informacije iz letnih računovodskih izkazov za potrebe odločanja. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 105 str.
50. ZUPAN Darjana: Analiza bonitete bančnih komitentov. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1996. 52 str.
51. ŽNIDAR Simona: Viri financiranja za mala podjetja. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1999. 39 str.
52. ŽNIDARŠIČ Kranjc Alenka: Ekonomika podjetja. Postojna, Dej, 1995. 272 str.

7. VIRI

1. Bilanca stanja 2001. Ljubljana: KOL d.o.o.; 2002
2. Bilanca stanja 2002. Ljubljana: KOL d.o.o.; 2003
3. Interno grdivo Bank Austria Creditanstalt d.d., Ljubljana
4. Izkaz finančnega izida 2001. Ljubljana: KOL d.o.o.; 2002
5. Izkaz finančnega izida 2002. Ljubljana: KOL d.o.o.; 2003
6. Izkaz gibanja kapitala 2002. Ljubljana: KOL d.o.o.; 2003
7. Izkaz poslovnega izida 2001. Ljubljana: KOL d.o.o.; 2002
8. Izkaz poslovnega izida 2002. Ljubljana: KOL d.o.o.; 2003
9. Javni razpis za ugodnejše kredite malim in srednje velikim podjetjem v letu 2003. Javni sklad Republike Slovenije za razvoj malega gospodarstva. (URL: <http://www.jsmg-sklad.si/>), 30.04.2003.
10. LB Factors (URL: <http://www.lbfactors.si>), 30.04.2003
11. Področje za razvoj podjetniškega sektorja in konkurenčnosti. Aktualni razpisi. Ministrstvo za gospodarstvo (URL: <http://www2.gov.si/mg/mgslo.nsf/>), 30.04.2003
12. Projekti pospeševanja podjetništva. Pospeševalni center za malo gospodarstvo. (URL: <http://www.pcmg.si/>), 30.04.2003.
13. Tvegani Kapital. Kd-ps d.o.o. (URL: <http://www.kd-ps.si/>), 30.04.2003.

PRILOGE

Priloga 1: Poznavanje virov financiranja in vpliva le-teh na računovodske izkaze družbe z omejeno odgovornostjo v Sloveniji.

Priloga 2: Vpliv virov financiranja na bilanco stanja na primeru KOL d.o.o..

Priloga 3: Vpliv virov financiranja na izkaz poslovnega izida na primeru KOL d.o.o..

Priloga 4: Vpliv virov financiranja na izkaz finančnega izida na primeru KOL d.o.o..

Priloga 5: Primer vpliva spremembe kapitala na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnost.

Priloga 6: Primer vpliva spremembe dolgoročnih obveznosti na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnost.

Priloga 1: Poznavanje virov financiranja in vpliva le-teh na računovodske izkaze družbe z omejeno odgovornostjo v Sloveniji.

Podjetje: _____

Naslov: _____

Vprašanje 1: Ali ste ustanovitelj oziroma soustanovitelj malega podjetja ali ste podjetje prevzeli od staršev?

- a. ustanovitelj
- b. soustanovitelj
- c. podarjeno
- d. drugo

Vprašanje 2: Kakšna je vaša funkcija v podjetju?

- a. direktor in (so)lastnik
- b. (so)lastnik
- c. direktor
- d. drugo

Vprašanje 3: Vaša starost in spol

a. Spol:

- a1. Moški
- a2. Ženski

b. Starost:

- b1. 20 – 25
- b2. 25 – 35
- b3. 35 – 45
- b4. 45 – 55
- b5. 55 – 65

Vprašanje 4: Kakšna je vaša stopnja izobrazbe?

- a. magisterij (specializacija) ali doktorat
- b. visoka
- c. višja
- d. srednja

- e. poklicna
- d. brez poklica

Vprašanje 5: V kateri panogi deluje vaše podjetje?

- a. proizvodnja
- b. trgovina
- c. storitve
- d. drugo

Opomba: nekatera podjetja delujejo v več panogah.

V Sloveniji so mala podjetja prisotna v večini panog. Mnoga med njimi so prisotna tudi v dveh ali celo večih panogah. Prednjači še vedno trgovina, vendar podatki niso popolnoma natančni ravno zaradi nastopanja podjetij v vsaj dveh panogah.

Vprašanje 6: Koliko časa že obstaja podjetje (neodvisno od pravne oblike)?

- a. 1 - 5 let
- b. 5 – 10 let
- c. 10 – 20 let
- d. več kot 20 let
- e. ne vem

Vprašanje 7: Prosim vpišite podatke o številu zaposlenih, višino prihodkov iz poslovanja, višino čistega dobička in višino kapitala za zadnji dve leti (2001 in 2002). Poleg tega, prosim, da navedete ali ste podatke poznali ali ste si pomagali z dokumentacijo.

Leto	Število zaposlenih	Prihodki iz poslovanja	Čisti dobiček	Kapital
2001				
2002				

	DA ali NE
Do rezultatov s pomočjo dokumentacije	

Vprašanje 8: Ali imate organizirano finančno (računovodsko) službo znotraj ali zunaj podjetja?

- a. znotraj
- b. zunaj

c. drugo

Vprašanje 9: *Ali sodelujete pri izdelavi bilance stanja in izkaza poslovnega izida?*

- a. da
- b. ne, ker to prepustim računovodstvu

Vprašanje 10: *Ali poznate računovodske izkaze?*

- a. da
- b. ne

Vprašanje 11: *Ali ste že kdaj slišali za naslednje izkaze?*

a. Bilanca stanja

- a1. da
- a2. ne

b. Izkaz poslovnega izida (Izkaz uspeha)

- b1. da
- b2. ne

c. Izkaz finančnega izida

- c1. da
- c2. ne

d. Izkaz gibanja kapitala

- d1. da
- d2. ne

Vprašanje 12: *Ali financirate podjetje z lastnimi sredstvi?*

- a. da
- b. ne
- c. ne vem

Vprašanje 13: *Katere zunanje vire uporabljate?*

- a. banke
- b. leasing
- c. posojilo družine ali prijateljev

- d. pomoč države
- e. drugo
- f. ne vem

Vprašanje 14: Ali pridobivate dodaten kapital tudi v tujini?

- a. da (katere načine financiranja uporabljate: posojilo, lizing, venture)
- b. ne
- c. ne vem
- d. drugo

Vprašanje 15: Ali mogoče poznate naslednje produkte?

a. Faktoring

- a1. da
- a2. ne

b. Bančna garancija

- b1. da
- b2. ne

c. Dokumentarni akreditiv

- c1. da
- c2. ne

Vprašanje 16: Ali nameravate v podjetje pritegniti druge investitorje - lastnike?

- a. da
- b. ne
- c. ne vem
- d. drugo

Vprašanje 17: Ali mogoče poznate naslednje načine financiranja podjetja?

a. Vstop tihega družbenika?

- a1. da
- a2. ne

b. Financiranje s pomočjo kupcev in dobavitelji

- b1. da
- b2. ne

Vprašanje 18: *Ali mogoče poznate tvegani kapital?*

- a. da
- b. ne
- c. sem že slišal, pa ne poznam dobro
- d. drugo

Vprašanje 19: *Ali menite, da bo kdaj obstajala možnost preoblikovanja vašega podjetja v npr. delniško družbo?*

- a. da
- b. ne
- c. ne vem

Vprašanje 20: *Ali bi prodali svoje podjetje v celoti?*

- a. da
- b. ne
- c. ne vem

Vprašanje 21: *Ali menite, da država dovolj pomaga razvoju slovenskih malih podjetij – gledano predvsem iz stališča možnosti financiranja poslovanja?*

- a. da
- b. ne
- c. ne vem

Vprašanje 22: *Ali se vam zdi, da druge ustanove (banke, razni skladi in podjetja) razumejo in dovolj pomagajo pri razvoju malih slovenskih podjetij – gledano predvsem iz stališča možnosti financiranja poslovanja?*

- a. da
- b. ne
- c. ne vem
- d. drugo

Vprašanje 23: *Kje ste pridobili znanja iz računovodstva in financ?*

- a. univerza
- b. srednja šola
- c. dodatno izobraževanje
- d. izkušnje in praksa

Vprašanje 24: Ali mogoče poznate vpliv financiranja na računovodske izkaze?

- a. da
- b. ne
- c. drugo

Vprašanje 25: Kako bi financirali naprimer nakup stroja?

- a. dolgoročni viri
- b. kratkoročni viri
- c. s pomočjo dobaviteljev, tako, da bi jim nakup materiala plačal z zamikom
- d. drugo

Vprašanje 26: Kako bi financirali naprimer nakup materiala za tekoče poslovanje?

- a. dolgoročni viri
- b. kratkoročni viri
- c. s pomočjo dobaviteljev, tako, da bi jim nakup materiala plačal z zamikom
- d. drugo

Vprašanje 27: Ali obstaja medsebojna soodvisnost med bilanco stanja in izkazom poslovnega izida?

- a. da
- b. ne
- c. ne vem
- d. drugo

Priloga 2: Vpliv virov financiranja na bilanco stanja na primeru KOL d.o.o.

Tabela št. 10: Vpliv virov financiranja na bilanco stanja na primeru KOL d.o.o. (v tisoč SIT)

	2002	Kratkoročni kredit	Dolgoročni kredit	Finančni leasing	Operativni leasing	Faktoring	Bančna garancija	Akreditiv krit	Akreditiv nekrit	Osnovni kapital	Akumulirani kapital	Posojilo (KK) družbenika	Tihi družbenik	Financiranje		Tvegani kapital
														Kupec	dobavitelj	
SREDSTVA	197.259	217.259	217.259	217.259	197.259	177.259	197.259	217.259	217.259	217.259	217.259	217.259	217.259	177.259	217.259	217.259
A. Stalna sredstva	132.093	132.093	152.093	152.093	132.093	132.093	132.093	132.093	132.093	152.093	152.093	132.093	152.093	132.093	132.093	152.093
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614	6.614
II. Opredmetena osnovna sredstva	108.473	108.473	128.473	128.473	108.473	108.473	108.473	108.473	108.473	128.473	128.473	108.473	128.473	108.473	108.473	128.473
III. Dolgoročne finančne naložbe	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006	17.006
B. Gibljava sredstva	65.147	85.147	65.147	65.147	65.147	45.147	65.147	85.147	85.147	65.147	65.147	85.147	65.147	45.147	85.147	65.147
I. Zaloge	17.236	37.236	17.236	17.236	17.236	17.236	17.236	37.236	37.236	17.236	17.236	37.236	17.236	17.236	37.236	17.236
II. Poslovne terjatve	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101
Dolgoročne poslovne terjatve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kratkoročne poslovne terjatve	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	22.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	42.101	22.101	42.101	42.101
III. Kratkoročne finančne naložbe	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012	5.012
IV. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina	798	798	798	798	798	798	798	20798	798	798	798	798	798	798	798	798
C. Aktivne časovne razmejitve	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
OBVEZNOST DO VIROV SREDSTEV	197.259	217.259	217.259	217.259	197.259	177.259	197.259	217.259	217.259	217.259	217.259	217.259	217.259	177.259	217.259	217.259
A. Kapital	160.967	160.967	160.967	160.967	160.967	160.967	160.967	160.967	160.967	180.967	180.967	160.967	180.967	160.967	160.967	180.967
I. Vpoklicani kapital	31.695	31.695	31.695	31.695	31.695	31.695	31.695	31.695	31.695	51.695	31.695	31.695	51.695	31.695	31.695	51.695
II. Kapitalske rezerve	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46
III. Rezerve iz dobička	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522	28.522
IV. Preneseni čisti dobiček	41.042	41.042	41.042	41.042	41.042	41.042	41.042	41.042	41.042	41.042	51.042	41.042	41.042	41.042	41.042	41.042
V. Prenesena čista izguba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VI. Čisti dobiček poslovnega leta	11.071	11.071	11.071	11.071	11.071	11.071	11.071	11.071	11.071	11.071	21.071	11.071	11.071	11.071	11.071	11.071
VII. Čista izguba poslovnega leta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VIII. Prevrednotovalni popravki kapitala	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591	48.591
B. Rezervacije	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C. Finančne in poslovne obveznosti	36.219	56.219	56.219	56.219	36.219	16.219	36.219	56.219	56.219	36.219	36.219	56.219	36.219	16.219	56.219	36.219
I. Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	6.703	6.703	26.703	26.703	6.703	6.703	6.703	6.703	6.703	6.703	6.703	6.703	6.703	6.703	6.703	6.703
II. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	29.516	49.516	29.516	29.516	29.516	9.516	29.516	49.516	49.516	29.516	29.516	49.516	29.516	9.516	49.516	29.516
D. Pasivne časovne razmejitve	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73	73

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o., 2003

Priloga 3: Vpliv virov financiranja na izkaz poslovnega izida na primeru KOL d.o.o.

Tabela št. 11: Vpliv virov financiranja na izkaz poslovnega izida na primeru KOL d.o.o. (v tisoč SIT)

	2002		Kratkoročni kredit	Dolgoročni kredit	Finančni leasing	Operativni leasing	Faktoring	Bančna garancija	Akreditiv krit	Akreditiv nekrit	Osnovni kapital	Akumulirani kapital	Posojilo (KK) družbenika	Tihi družbenik	Financiranje		Tvegani kapital	
	2002	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	2003	Kupec	dobavitelj	2003	
A. Čisti prihodki od prodaje	171.108	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	171.108	171.108	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330
I. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na domačem trgu	171.108	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	171.108	171.108	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330	205.330
II. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na domačem trgu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na tujem trgu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IV. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na tujem trgu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
C. Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Č. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije in drugi prihodki, ki so povezani s	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Drugi poslovni prihodki	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123
F. Kosmati donos od poslovanja	171.973	206.195	206.195	206.195	206.195	206.195	171.973	171.973	206.195	206.195	206.195	206.195	206.195	206.195	206.195	206.195	206.195	206.195
G. Poslovni odhodki	161.192	185.921	185.921	185.921	185.921	185.921	161.192	161.192	185.921	185.921	185.921	185.921	185.921	185.921	185.921	185.921	185.921	185.921
I. Stroški blaga, materiala in storitev	120.652	144.782	144.782	144.782	144.782	144.782	120.652	120.652	144.782	144.782	144.782	144.782	144.782	144.782	144.782	144.782	144.782	144.782
II. Stroški dela	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680	27.680
III. Odpisi vrednosti (amortizacija)	11.987	12.586	12.586	12.586	12.586	12.586	11.987	11.987	11.987	11.987	11.987	11.987	11.987	11.987	11.987	11.987	11.987	11.987
IV. Drugi poslovni odhodki	873	873	873	873	873	873	873	873	873	873	873	873	873	873	873	873	873	873
H. Dobiček iz poslovanja	10.781	20.274	20.274	20.274	20.274	20.274	10.781	10.781	20.873	20.873	20.274	20.274	20.274	20.274	20.274	20.274	20.274	20.274
I. Izguba iz poslovanja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J. Finančni prihodki	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897	2.897
I. Finančni prihodki iz deležev	759	759	759	759	759	759	759	759	759	759	759	759	759	759	759	759	759	759
II. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27
III. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111	2.111
K. Finančni odhodki	2.018	4.018	4.018	4.018	4.018	4.018	2.018	2.618	2.018	4.018	2.018	2.018	2.018	2.018	2.018	2.018	2.018	4.018
I. Prevrednotovalni finančni odhodki	206	206	206	206	206	206	206	206	206	206	206	206	206	206	206	206	206	206
II. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	1.812	3.812	3.812	3.812	3.812	3.812	1.812	2.412	1.812	3.812	1.812	1.812	1.812	1.812	1.812	1.812	1.812	3.812
L. Davek iz dobička iz rednega delovanja	1.110	2.132	2.132	2.132	2.056	2.056	1.110	1.151	2.264	2.056	2.202	2.202	2.202	2.202	2.202	2.202	2.202	2.132
M. Čisti dobiček iz rednega delovanja	10.550	18.348	18.348	18.348	17.696	17.696	10.550	9.909	19.488	17.696	18.951	18.951	18.951	18.951	18.951	18.951	18.951	18.348
N. Čista izguba iz rednega delovanja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
O. Izredni prihodki	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715
I. Subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Drugi izredni prihodki	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715
P. Izredni odhodki	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
I. Krije izgube iz prejšnjih obdobj	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Drugi izredni odhodki	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
R. Dobiček zunaj rednega delovanja	695	695	695	695	695	695	695	695	695	695	695	695	695	695	695	695	695	695
S. Izguba zunaj rednega delovanja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Š. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja	174	174	174	174	174	174	174	174	174	174	174	174	174	174	174	174	174	174
T. Drugi davki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U. Celotni dobiček	12.355	18.869	18.869	18.869	18.217	18.217	12.355	10.430	20.009	18.217	19.472	19.472	19.472	19.472	19.472	19.472	19.472	18.869
V. Celotna izguba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Z. Davki skupaj	1.284	2.306	2.306	2.306	2.230	2.230	1.284	1.325	2.438	2.230	2.376	2.376	2.376	2.376	2.376	2.376	2.376	2.306
Ž. Čisti dobiček obračunskega obdobja	11.071	16.563	16.563	16.563	15.987	15.987	11.071	9.105	17.571	15.987	17.096	17.096	17.096	17.096	17.096	17.096	17.096	16.563
X. Čista izguba obračunskega obdobja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Vir: Izkaz poslovnega izida podjetja KOL d.o.o., 2003

Priloga 4: Vpliv virov financiranja na izkaz finančnega izida na primeru KOL d.o.o.

Tabela št. 12: Izkaz finančnega izida podjetja KOL d.o.o. (v tisoč SIT)

	2002	Kratkoročni kredit	Dolgoročni kredit	Finančni leasing	Operativni leasing	Factoring	Bančna garancija	Akreditiv krit	Akreditiv nekrit	Osnovni kapital	Akumulirani kapital	Posojilo (KK) družbenika	Tihi družbenik	Financiranje Kupec/dobavitelj
A. Finančni tokovi pri poslovanju														
I. Pritoki pri poslovanju	169.308	183.530	183.530	183.530	183.530	189.308	169.308	183.530	183.530	183.530	183.530	183.530	183.530	189.308
Poslovni prihodki	171.231	205.453	205.453	205.453	205.453	171.231	171.231	205.453	205.453	205.453	205.453	205.453	205.453	171.231
Izredni prihodki, ki se nanašajo na poslovanje	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715	715
Začetne manj končne poslovne terjatve	-2.635	-22.635	-22.635	-22.635	-22.635	17.365	-2.635	-22.635	-22.635	-22.635	-22.635	-22.635	-22.635	17.365
Začetne manj končne aktivne krat. časovne razmejitve	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
II. Odtoki pri poslovanju	150.415	175.567	175.567	175.567	175.491	150.415	150.456	175.699	175.491	175.637	175.637	175.637	175.637	150.415
Poslovni odhodki brez amortizacije in dolg. rezervacij	147.982	172.112	172.112	172.112	172.112	147.982	147.982	172.112	172.112	172.112	172.112	172.112	172.112	147.982
Izredni odhodki, ki se nanašajo na poslovanje	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Davki iz dobička	1.284	2.306	2.306	2.306	2.230	1.284	1.325	2.438	2.230	2.376	2.376	2.376	2.376	1.284
Končne manj začetne zaloge	924	924	924	924	924	924	924	924	924	924	924	924	924	924
Začetni manj končni poslovni dolgovi	218	218	218	218	218	218	218	218	218	218	218	218	218	218
Začetne manj končne pasivne krat. časovne razmejitve	-13	-13	-13	-13	-13	-13	-13	-13	-13	-13	-13	-13	-13	-13
III. Prebitek pritokov ali odtokov pri poslovanju	18.893	7.963	7.963	7.963	8.039	38.893	18.852	7.831	8.039	7.893	7.893	7.893	7.893	38.893
B. Finančni tokovi pri naložbenju														
I. Pritoki pri naložbenju	3.340	3.340	3.340	3.340	3.340	3.340	3.340	3.340	3.340	3.340	3.340	3.340	3.340	3.340
Finančni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Izredni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pobotano zmanjšanje neopredmetenih dolg. sredstev	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pobotano zmanjšanje opredmetenih osnovnih sredstev	714	714	714	714	714	714	714	714	714	714	714	714	714	714
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih naložb	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih naložb	2.608	2.608	2.608	2.608	2.608	2.608	2.608	2.608	2.608	2.608	2.608	2.608	2.608	2.608
II. Odtoki pri naložbenju	26.120	26.120	26.120	26.120	26.120	26.120	26.120	26.120	26.120	26.120	26.120	26.120	26.120	26.120
Finančni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Izredni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pobotano povečanje neopredmetenih dolg. sredstev	409	409	409	409	409	409	409	409	409	409	409	409	409	409
Pobotano povečanje opredmetenih osnovnih sredstev	16.719	16.719	16.719	16.719	16.719	16.719	16.719	16.719	16.719	16.719	16.719	16.719	16.719	16.719
Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih naložb	8.992	8.992	8.992	8.992	8.992	8.992	8.992	8.992	8.992	8.992	8.992	8.992	8.992	8.992
Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih naložb	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Prebitek pritokov ali odtokov pri naložbenju	-22.780	-22.780	-22.780	-22.780	-22.780	-22.780	-22.780	-22.780	-22.780	-22.780	-22.780	-22.780	-22.780	-22.780
C. Finančni tokovi pri financiranju														
I. Pritoki pri financiranju	2.179	22.179	22.179	22.179	22.179	2.179	2.179	3.179	22.179	22.179	22.179	22.179	22.179	2.179
Finančni prihodki, ki se nanašajo na financiranje	2.138	2.138	2.138	2.138	2.138	2.138	2.138	3.138	2.138	2.138	2.138	2.138	2.138	2.138
Izredni prihodki, ki se nanašajo na financiranje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Povečanje kapitala	41	41	41	41	41	41	41	41	20.041	20.041	20.041	41	20.041	41
Pobotano povečanje dolgoročnih rezervacij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih dolgov	0	0	20.000	20.000	20.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih dolgov	0	20.000	0	0	0	0	0	20.000	0	0	0	20.000	0	0
II. Odtoki pri financiranju	-1.106	894	894	894	894	-21.106	-506	-1.106	894	-1.106	-1.106	894	-1.106	-21.106
Finančni odhodki, ki se nanašajo na financiranje	1.812	3.812	3.812	3.812	3.812	1.812	2.412	1.812	3.812	1.812	1.812	3.812	1.812	1.812
Izredni odhodki, ki se nanašajo na financiranje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmanjšanje kapitala	4.056	4.056	4.056	4.056	4.056	4.056	4.056	4.056	4.056	4.056	4.056	4.056	4.056	4.056
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih rezervacij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih dolgov	-5.777	-5.777	-5.777	-5.777	-5.777	-5.777	-5.777	-5.777	-5.777	-5.777	-5.777	-5.777	-5.777	-5.777
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih dolgov	-1.194	-1.194	-1.194	-1.194	-1.194	-21.194	-1.194	-1.194	-1.194	-1.194	-1.194	-1.194	-1.194	-21.194
Zmanjšanje obveznosti do lastnikov iz delitve dobička	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
III. Prebitek pritokov ali odtokov pri financiranju	3.285	21.285	21.285	21.285	21.285	23.285	2.685	4.285	21.285	23.285	23.285	21.285	23.285	23.285
D. Končno stanje denarnih sredstev	799	6.468	6.468	6.468	6.544	39.398	-1.243	-10.664	6.544	8.398	8.398	6.398	8.398	39.398
Finančni izid v obdobju	-602	-5.068	-5.068	-5.068	-5.144	-37.998	2.643	12.064	-5.144	-6.998	-6.998	-4.998	-6.998	-37.998
Začetno stanje denarnih sredstev in njihovih ustrezniko	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400

Vir: Izkaz finančnega izida podjetja KOL d.o.o., 2003

Priloga 5: Primer vpliva spremembe kapitala na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnost

Tabela št. 13: vpliva spremembe kapitala na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnost (v tisoč SIT)

	2002	Osnovni kapital
SREDSTVA	197.259	223.284
A. Stalna sredstva	132.093	152.093
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva	6.614	6.614
II. Opredmetena osnovna sredstva	108.473	128.473
III. Dolgoročne finančne naložbe	17.006	17.006
B. Gibljiva sredstva	65.147	71.172
I. Zaloge	17.236	17.236
II. Poslovne terjatve	42.101	42.101
Dolgoročne poslovne terjatve	0	0
Kratkoročne poslovne terjatve	42.101	42.101
III. Kratkoročne finančne naložbe	5.012	5.012
IV. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina	798	5714
C. Aktivne časovne razmejitve	19	19
OBVEZNOST DO VIROV SREDSTEV	197.259	223.284
A. Kapital	160.967	186.992
I. Vpoklicani kapital	31.695	51.695
II. Kapitalske rezerve	46	46
III. Rezerve iz dobička	28.522	28.522
IV. Preneseni čisti dobiček	41.042	41.042
V. Prenesena čista izguba	0	0
VI. Čisti dobiček poslovnega leta	11.071	17.096
VII. Čista izguba poslovnega leta	0	0
VIII. Prevrednotovalni popravki kapitala	48.591	48.591
B. Rezervacije	0	0
C. Finančne in poslovne obveznosti	36.219	36.219
I. Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	6.703	6.703
II. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	29.516	29.516
D. Pasivne časovne razmejitve	73	73

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o., 2003

Tabela št. 14: vpliva spremembe kapitala na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnost (v tisoč SIT)

	2002	Osnovni kapital
A. Čisti prihodki od prodaje	171.108	205.330
I. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na domačem trgu	171.108	205.330
II. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na domačem trgu	0	0
III. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na tujem trgu	0	0
IV. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na tujem trgu	0	0
B. Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	742	742
C. Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	0	0
C. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	0	0
D. Subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije in drugi prihodki, ki so povezani s poslovnimi učinki	0	0
E. Drugi poslovni prihodki	123	123
F. Kosmati donos od poslovanja	171.973	206.195
G. Poslovni odhodki	161.192	185.921
I. Stroški blaga, materiala in storitev	120.652	144.782
II. Stroški dela	27.680	27.680
III. Odpisi vrednosti (amortizacija)	11.987	12.586
IV. Drugi poslovni odhodki	873	873
H. Dobiček iz poslovanja	10.781	20.274
I. Izguba iz poslovanja	0	0
J. Finančni prihodki	2.897	2.897
I. Finančni prihodki iz deležev	759	759
II. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	27	27
III. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev	2.111	2.111
K. Finančni odhodki	2.018	2.018
I. Prevrednotovalni finančni odhodki	206	206
II. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	1.812	1.812
L. Davek iz dobička iz rednega delovanja	1.110	2.202
M. Čisti dobiček iz rednega delovanja	10.550	18.951
N. Čista izguba iz rednega delovanja	0	0
O. Izredni prihodki	715	715
I. Subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki	0	0
II. Drugi izredni prihodki	715	715
P. Izredni odhodki	20	20
I. Krite izgube iz prejšnjih obdobj	0	0
II. Drugi izredni odhodki	20	20
R. Dobiček zunaj rednega delovanja	695	695
S. Izguba zunaj rednega delovanja	0	0
Š. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja	174	174
T. Drugi davki	0	0
U. Celotni dobiček	12.355	19.472
V. Celotna izguba	0	0
Z. Davki skupaj	1.284	2.376
Ž. Čisti dobiček obračunskega obdobja	11.071	17.096
X. Čista izguba obračunskega obdobja	0	0

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o., 2003

Tabela št. 15: vpliva spremembe kapitala na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnost (v tisoč SIT)

	2002	Osnovni kapital
A. Finančni tokovi pri poslovanju		
I. Pritoki pri poslovanju	169.308	183.530
Poslovni prihodki	171.231	205.453
Izredni prihodki, ki se nanašajo na poslovanje	715	715
Začetne manj končne poslovne terjatve	-2.635	-22.635
Začetne manj končne aktivne krat. časovne razmejitve	-3	-3
II. Odtoki pri poslovanju	150.415	175.637
Poslovni odhodki brez amortizacije in dolg. rezervacij	147.982	172.112
Izredni odhodki, ki se nanašajo na poslovanje	20	20
Davki iz dobička	1.284	2.376
Končne manj začetne zaloge	924	924
Začetni manj končni poslovni dolgovi	218	218
Začetne manj končne pasivne krat. časovne razmejitve	-13	-13
III. Prebitek pritokov ali odtokov pri poslovanju	18.893	7.893
B. Finančni tokovi pri naložbenju		
I. Pritoki pri naložbenju	3.340	3.340
Finančni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje	18	18
Izredni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0
Pobotano zmanjšanje neopredmetenih dolg. sredstev	0	0
Pobotano zmanjšanje opredmetenih osnovnih sredstev	714	714
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih naložb	0	0
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih naložb	2.608	2.608
II. Odtoki pri naložbenju	26.120	26.120
Finančni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0
Izredni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0
Pobotano povečanje neopredmetenih dolg. sredstev	409	409
Pobotano povečanje opredmetenih osnovnih sredstev	16.719	16.719
Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih naložb	8.992	8.992
Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih naložb	0	0
III. Prebitek pritokov ali odtokov pri naložbenju	-22.780	-22.780
C. Finančni tokovi pri financiranju		
I. Pritoki pri financiranju	2.179	22.179
Finančni prihodki, ki se nanašajo na financiranje	2.138	2.138
Izredni prihodki, ki se nanašajo na financiranje	0	0
Povečanje kapitala	41	20.041
Pobotano povečanje dolgoročnih rezervacij	0	0
Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih dolgov	0	0
Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih dolgov	0	0
II. Odtoki pri financiranju	-1.106	-1.106
Finančni odhodki, ki se nanašajo na financiranje	1.812	1.812
Izredni odhodki, ki se nanašajo na financiranje	0	0
Zmanjšanje kapitala	4.056	4.056
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih rezervacij	0	0
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih dolgov	-5.777	-5.777
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih dolgov	-1.194	-1.194
Zmanjšanje obveznosti do lastnikov iz delitve dobička	-3	-3
III. Prebitek pritokov ali odtokov pri financiranju	3.285	23.285
D. Končno stanje denarnih sredstev	799	8.398
Finančni izid v obdobju	-602	-6.998
Začetno stanje denarnih sredstev in njihovih ustrezniko	1.400	1.400

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o., 2003

Tabela št. 16: vpliva spremembe kapitala na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnost (v tisoč SIT)

Gibanje kapitala	Osnovni kapital	Kapitalske rezerve	Zakonske rezerve	Rezerve za lastne deleže	Statutarne rezerve	Preneseni čisti dobiček/izguba	Čisti dobiček poslovnega leta	Vplačilo kapitala	Splošni prevrednotovalni popravek kapitala	Skupni kapital
A. Začetno stanje na dan 01.01.	31.695	4	3.170	216	25.135	34.917	10.181		48.591	153.911
B. Premiki v kapital	20.000									20.000
Vnos čistega poslovnega izida							17.096			17.096
Vnos zneska posebni prevred. popravek kapitala		42								42
C. Premiki v kapitalu										
Druge prerazporeditve sestavin kapitala				-40	40	10.181	-10.181			
D. Premiki iz kapitala										
Izplačilo dividend in nagrad za preteklo leto						-4.056				-4.056
E. Končno stanje na dan 31.12.	51.695	46	3.170	176	25.175	41.042	17.096		48.591	186.992

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o., 2003

Priloga 6: Primer vpliva spremembe dolgoročnih obveznosti na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnos

Tabela št. 17: Vpliva spremembe dolgoročnih obveznosti na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnost (v tisoč SIT)

	2002	Dolgoročni kredit
SREDSTVA	197.259	222.751
A. Stalna sredstva	132.093	152.093
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva	6.614	6.614
II. Opredmetena osnovna sredstva	108.473	128.473
III. Dolgoročne finančne naložbe	17.006	17.006
B. Gibljiva sredstva	65.147	65.147
I. Zaloge	17.236	17.236
II. Poslovne terjatve	42.101	42.101
Dolgoročne poslovne terjatve	0	0
Kratkoročne poslovne terjatve	42.101	42.101
III. Kratkoročne finančne naložbe	5.012	5.012
IV. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina	798	6290
C. Aktivne časovne razmejitve	19	19
OBVEZNOST DO VIROV SREDSTEV	197.259	222.751
A. Kapital	160.967	166.459
I. Vpoklicani kapital	31.695	31.695
II. Kapitalske rezerve	46	46
III. Rezerve iz dobička	28.522	28.522
IV. Preneseni čisti dobiček	41.042	41.042
V. Prenesena čista izguba	0	0
VI. Čisti dobiček poslovnega leta	11.071	16.563
VII. Čista izguba poslovnega leta	0	0
VIII. Prevrednotovalni popravki kapitala	48.591	48.591
B. Rezervacije	0	0
C. Finančne in poslovne obveznosti	36.219	56.219
I. Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	6.703	26.703
II. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	29.516	29.516
D. Pasivne časovne razmejitve	73	73

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o., 2003

Tabela št. 18: Vpliva spremembe dolgoročnih obveznosti na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnost (v tisoč SIT)

	2002	Dolgoročni kredit
A. Čisti prihodki od prodaje	171.108	205.330
I. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na domačem trgu	171.108	205.330
II. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na domačem trgu	0	0
III. Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na tujem trgu	0	0
IV. Čisti prihodki od prodaje blaga in materiala na tujem trgu	0	0
B. Povečanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	742	742
C. Zmanjšanje vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	0	0
Č. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	0	0
D. Subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije in drugi prihodki, ki so povezani s poslovnimi učinki	0	0
E. Drugi poslovni prihodki	123	123
F. Kosmati donos od poslovanja	171.973	206.195
G. Poslovni odhodki	161.192	185.921
I. Stroški blaga, materiala in storitev	120.652	144.782
II. Stroški dela	27.680	27.680
III. Odpisi vrednosti (amortizacija)	11.987	12.586
IV. Drugi poslovni odhodki	873	873
H. Dobiček iz poslovanja	10.781	20.274
I. Izguba iz poslovanja	0	0
J. Finančni prihodki	2.897	2.897
I. Finančni prihodki iz deležev	759	759
II. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	27	27
III. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev	2.111	2.111
K. Finančni odhodki	2.018	4.018
I. Prevrednotovalni finančni odhodki	206	206
II. Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	1.812	3.812
L. Davek iz dobička iz rednega delovanja	1.110	2.132
M. Čisti dobiček iz rednega delovanja	10.550	18.348
N. Čista izguba iz rednega delovanja	0	0
O. Izredni prihodki	715	715
I. Subvencije, dotacije in podobni prihodki, ki niso povezani s poslovnimi učinki	0	0
II. Drugi izredni prihodki	715	715
P. Izredni odhodki	20	20
I. Kritje izgube iz prejšnjih obdobj	0	0
II. Drugi izredni odhodki	20	20
R. Dobiček zunaj rednega delovanja	695	695
S. Izguba zunaj rednega delovanja	0	0
Š. Davek iz dobička zunaj rednega delovanja	174	174
T. Drugi davki	0	0
U. Celotni dobiček	12.355	18.869
V. Celotna izguba	0	0
Z. Davki skupaj	1.284	2.306
Ž. Čisti dobiček obračunskega obdobja	11.071	16.563
X. Čista izguba obračunskega obdobja	0	0

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o., 2003

Tabela št. 19: Vpliva spremembe dolgoročnih obveznosti na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnost (v tisoč SIT)

	2002	Dolgoročni kredit
A. Finančni tokovi pri poslovanju		
I. Pritoki pri poslovanju	169.308	183.530
Poslovni prihodki	171.231	205.453
Izredni prihodki, ki se nanašajo na poslovanje	715	715
Začetne manj končne poslovne terjatve	-2.635	-22.635
Začetne manj končne aktivne krat. časovne razmejitve	-3	-3
II. Odtoki pri poslovanju	150.415	175.567
Poslovni odhodki brez amortizacije in dolg. rezervacij	147.982	172.112
Izredni odhodki, ki se nanašajo na poslovanje	20	20
Davki iz dobička	1.284	2.306
Končne manj začetne zaloge	924	924
Začetni manj končni poslovni dolgovi	218	218
Začetne manj končne pasivne krat. časovne razmejitve	-13	-13
III. Prebitek pritokov ali odtokov pri poslovanju	18.893	7.963
B. Finančni tokovi pri naložbenju		
I. Pritoki pri naložbenju	3.340	3.340
Finančni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje	18	18
Izredni prihodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0
Pobotano zmanjšanje neopredmetenih dolg. sredstev	0	0
Pobotano zmanjšanje opredmetenih osnovnih sredstev	714	714
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih naložb	0	0
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih naložb	2.608	2.608
II. Odtoki pri naložbenju	26.120	26.120
Finančni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0
Izredni odhodki, ki se nanašajo na naložbenje	0	0
Pobotano povečanje neopredmetenih dolg. sredstev	409	409
Pobotano povečanje opredmetenih osnovnih sredstev	16.719	16.719
Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih naložb	8.992	8.992
Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih naložb	0	0
III. Prebitek pritokov ali odtokov pri naložbenju	-22.780	-22.780
C. Finančni tokovi pri financiranju		
I. Pritoki pri financiranju	2.179	22.179
Finančni prihodki, ki se nanašajo na financiranje	2.138	2.138
Izredni prihodki, ki se nanašajo na financiranje	0	0
Povečanje kapitala	41	41
Pobotano povečanje dolgoročnih rezervacij	0	0
Pobotano povečanje dolgoročnih finančnih dolgov	0	20.000
Pobotano povečanje kratkoročnih finančnih dolgov	0	0
II. Odtoki pri financiranju	-1.106	894
Finančni odhodki, ki se nanašajo na financiranje	1.812	3.812
Izredni odhodki, ki se nanašajo na financiranje	0	0
Zmanjšanje kapitala	4.056	4.056
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih rezervacij	0	0
Pobotano zmanjšanje dolgoročnih finančnih dolgov	-5.777	-5.777
Pobotano zmanjšanje kratkoročnih finančnih dolgov	-1.194	-1.194
Zmanjšanje obveznosti do lastnikov iz delitve dobička	-3	-3
III. Prebitek pritokov ali odtokov pri financiranju	3.285	21.285
D. Končno stanje denarnih sredstev	799	6.468
Finančni izid v obdobju	-602	-5.068
Začetno stanje denarnih sredstev in njihovih ustrezniko	1.400	1.400

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o., 2003

Tabela št. 20: Vpliva spremembe dolgoročnih obveznosti na računovodske izkaze podjetja KOL d.o.o. in medsebojna soodvisnost (v tisoč SIT)

Gibanje kapitala	Osnovni kapital	Kapitalske rezerve	Zakonske rezerve	Rezerve za lastne deleže	Statutarne rezerve	Preneseni čisti dobiček/izguba	Čisti dobiček poslovnega leta	Splošni prevrednotovalni popravek kapitala	Skupni kapital
A. Začetno stanje na dan 01.01.	31.695	4	3.170	216	25.135	34.917	10.181	48.591	153.911
B. Premiki v kapital									
Vnos čistega poslovnega izida							16.563		16.563
Vnos zneska posebni prevred. popravek kapitala		42							42
C. Premiki v kapitalu									
Druge prerazporeditve sestavin kapitala				-40	40	10.181	-10.181		
D. Premiki iz kapitala									
Izplačilo dividend in nagrad za preteklo leto						-4.056			-4.056
E. Končno stanje na dan 31.12.	31.695	46	3.170	176	25.175	41.042	16.563	48.591	166.459

Vir: Bilanca stanja podjetja KOL d.o.o., 2003